

Sortűz egy fekete bivalyért

4.

GION NÁNDOR

GION NÁNDOR

Sortűz egy fekete bivalyért

GION NÁNDOR REGÉNYEI 4.

1. *Engem nem úgy hívnak*
2. *Postarablók*
3. *A kárókatonák még nem jöttek vissza*

GION NÁNDOR

**Sortúz
egy fekete bivalyért**

Kalota Művészeti Alapítvány – Napkút Kiadó
Budapest, 2021

A kötet megjelenését a Nemzeti Kulturális Alap

és a Magyar Művészeti Akadémia

támogatta.

© Gion Nándor jogörököse, 2021
© Napkút Kiadó, 2021

I.

Elmúlt egy bitang rossz nyár, szerettük volna minél gyorsabban elfelejteni, mert azon a nyáron megöltek valakit, akit nagyon kedveltünk. Szép őszre vágytunk, hogy elfeledtesse velünk a halált meg az egyéb szomorú dolgokat, és az ősz szépnek is ígérkezett, mi örültünk neki, mert ekkor még nem tudhattuk, hogy éppen olyan rohadt lesz, mint a nyár, és hogy ismét meg fog halni valaki.

Pedig tényleg szépen kezdődött az ősz: érett a kukorica és a szőlő, Fodó tanár úréknak egészséges fiúgyermekük született, Burai J. átiratkozott a mi iskolánkba, Ácsi Lajos kora reggel, amikor még józan volt, kiült félmeztelenül az iskolaudvarra, a padlásfeljáró elő, elvezte a napsütést, miközben lassan kapadohánszínű lett a bőre; az emberek általában jókedvűeknek látszottak, a levegőben lustán és fehéren úszott az ökörnyál, a parókia hosszú falán üdén zöldellt a kőrózsa, iskolába menet letéptünk húsos leveléből, és még az órákon is a kellemesen savanyú kőrózsalevelet rágcsáltuk. Ezekben az első napokban jobbára csak lötyögünk az iskolában, a tanítás még nem indult be igazából, és amikor beindult volna, megérkezett az Erőművesz. Egyszóval minden a legnagyobb rendben volt, minden a kezünkre játszott, bár Hodonicki Oszkár jóval később azt bizonygatta, hogy a dolgok tulajdonképpen már ekkor kezdtek rosszra fordulni az

Erőművész jövetelével, ettől lett olyan rohadt az ősz, de szerintem nem igaz. Hodonicki Oszkár különben sem tudott minden a később történtekről, és az Erőművész jóformán semmiért sem okolható. Mellesleg a lehető legjobbkor érkezett.

Énekóránk lett volna, és mi utáltuk az énekórát, mivel nem szerettük az énektanárnőt, Novák tanár-nőt, aki megecetesedett vénkisasszony volt, és leginkább harmonikával jött az órára; én személyesen a harmonikát is utáltam, különösen, ha Novák tanár-nő játszott rajta, és még ki is rendelt bennünket egyenként az asztala elé, harmonikázott a fülünkbe, nekünk meg énekelni kellett. Hodonicki Oszkárnak, Virág Péternek, nekem, meg a Fenyvesi fiúknak többször is, mert Novák tanár-nő minden talált valami hibát; nagyon nem szeretett bennünket, amiőt ki lettünk tiltva a Kultúrothonból, így hát folyton leállt a harmonikával, és újra kezdette velünk a gadolást, és az egész osztály rajtunk röhögött. Kissé fázva vár-tam ezt az énekórát is, majdnem biztos voltam benne, hogy megint énekelnem kell, de Novák tanár-nő akkor nem tartott órát, helyette Fodó tanár úr, az osztályfő-nökünk jött be az osztályba, közölte, hogy elmarad-nak az órák, szedjük a cókmókunkat, sorakozzunk fel a téren, átmegyünk a Kultúrothonba, mert egy erőművész érkezett, és ingyenes bemutatót tart nekünk, este pedig fellép a nagyközönség előtt. Megtapsoltuk Fodó tanár urat, ő pedig biztosított bennünket, hogy csodálatos dolgokat fogunk látni. Úgy beszélt az Erő-

művészről, mintha már régóta ismerné, azt hiszem, ismerte is.

– Mindenki bemehet a Kultúrotthonba? – kérdezte akkor Hodonicki Oszkár.

– Természetesen – mondta Fodó tanár úr. Aztán nyilván eszébe jutott, hogy néhányan ki vagyunk tiltva, és hozzátette: – Ma kivételesen mindenki bemehet.

– Rendes ember ez a Fodó tanár úr – magyarázta Virág Péter Burai J.-nek, aki még nem ismerhette Fodó tanár urat. Most iratkozott a mi iskolánkba.

– Majd meglátod, hogy milyen rendes ember.

Közben összepakoltunk, és lelkendezve kivonultunk a térré, a Szentláromság-szobor elé. Szép nagy tér volt itt, az iskola, a Kudlik-féle vaskereskedés, az Andróczki-ház, a katolikus templom, a paróquia és a Kultúrotthon vette körül. A Kultúrotthon azelőtt apácazárdá volt, de a háború után kisöpörték onnan az apácákat, az épületet átalakították, csináltak ott színháztermet, könyvtárat, pingpongtermet és kuglipályát. Meg egy-egy kis lakást is elrekesztettek a gondnoknak és a Novák tanárnőnek, merthogy ő volt a Kultúrotthon igazgatója, szépen rendben tartott ott minden, szabadidejében pedig művirágot csinált, rengeteg művirágot, és azzal kidíszítette a könyvtár és a színházterem falait. Hihetetlenül rondák voltak ezek a művirágok, az ember halottasházban érezte magát tőlük, de hát ezt is megszoktuk, csakhogy addigra Novák tanárnő néhányunkat kitiltott a Kultúrotthonból. Ez a téli szünidőben történt. A színházte-

remben ténferegtünk, velünk volt Kovács Pali is, aki akkor tanítóképzőbe járt, és most hazajött látogatóba. Felmentünk a színpadra, a kulisszák mögött megtaláltuk Novák tanárőt harmonikáját, azonkívül volt ott még egy hegedű és egy nagybőgő. Télen ugyanis tánciskolát szervezett Novák tanárő, és a háromtagú zenekarban ő volt a harmonikás. Nézegettük a hangszereket, nekem leginkább a nagybőgő tetszett, Kovács Pali viszont a hegedűt vette kézbe, és azt állította, hogy tud játszani rajta. Álla alá szorította a hegedűt, és elkezdte fűrészelti. Borzalmasan játszott, ezt meg is mondtuk neki. Erre ő csak azért is be akarta bizonyítani, hogy tud hegedülni, pedig nem tudott. Ezt később maga is belátta, otthagya a tanítóképzőt, és elment állatorvosnak, de akkor télen, ott a színpadon még bizonyítani akart. És végül is rázendített a *Mennyből az angyalra*. Erre mi hárman, Hodonicki Oszkár, Virág Péter meg én elkezdtünk énekelni. Következett a *Csordapásztorok*, a *Fel nagy örömjre* és még néhány karácsonyi dal, majd ismét a *Mennyből az angyal*. Ehhez tudni kell, hogy a karácsony előtti napokban mi rendszeresen bejártunk három-négy utcát, minden házba bekopogtunk, és felkínáltuk az „angyal vigasságot”. Legtöbb helyen megengedték, hogy énekeljünk, és szentestén fizettek is nekünk. Szóval remekül tudtuk énekelni a karácsonyi dalokat, és remekül énekeltünk ott a színpadon is, a Fenyvesi fiúk, akik közben bejöttek a színházterembe, lelkesen biztattak bennünket a nézőtérről. Csakhogy beviharzott

Novák tanárnő is, magánkívül volt, sikoltozott, felróhant hozzánk a színpadra, kitépte a hegedűt Kovács Pali kezéből, minket meg lehordott mindenfélének, figyelmeztetett, hogy ez itt többé nem apácazárdá, nem a sötétség fellegvára, nem túri, hogy a klerikális reakció szellemét felélesszük, az ilyen dolgokat énekeljük a tér másik oldalán, a templomban. Örök időre kitiltott bennünket a Kultúrotthonból, azzal elrohant, kezében a hegedűvel meg a vonóval. Kovács Pali nem nagyon izgatta magát, vigyorgott egész idő alatt, mi azonban nagyon elcsüggedtünk, és dühösek is voltunk. A színháztermet könnyen nélkülözni tudtuk volna, de a Kultúrotthonban volt a pingpongterem is, oda szívesen jártunk. Bár egy pillanatra már akkor felmerült bennem, hogy Novák tanárnő ötlete a templommal nem is olyan rossz, tudniillik Berecz plébános szintén csináltatott pingpongasztalt, ott is lehetett pingpongozni, ha az ember rendszeresen járt hittanra, sőt, amint kiderült, a pap általában jobb labdákat és ütőket szerzett be, de azért továbbra is dühös voltam, és ezért felajánlottam Fenyvesi Jánosnak a dugóhúzós bicskámat, ha megeszik egyet a Novák tanárnő művirágáiból. Tudtam, hogy elúszik a bicskám, a Fenyvesi fiúk fogadásból hajlandók voltak jóformán minden megenni, egyszer végignéztem, amikor lerágták egy fiatal eperfa kérgét. Fenyvesi János szó nélkül odaballagott a falhoz, leemelt egy művirágot, és enni kezdte. Már majdnem megette az egészet, a virágnak csak a lila krepp-papírral bevont szára ma-

radt, amikor visszajött Novák tanárnő, és majdnem elájult. Újból sikoltozott, és kitiltotta a Kultúrothonból a Fenyvesi fiúkat is, feltehetőleg azért mind a ket-tőt, mert nagyon hasonlítottak egymásra, mindenketten rettenetesen kövérek voltak, mellettük még Hodonicki Oszkár is szinte véznának látszott, nehezen lehetett megkülönböztetni a két testvérét, Novák tanárnő tehát mindenketőt kitiltotta, nehogy felváltva továbbra is be-járjanak a Kultúrothonba. Fenyvesi János a művirág lila szárát már a téren ette meg, és én ott adtam át neki a bicskámat a Szentháromság-szobor előtt.

Most megint ott álltunk, és én majdnem meghatódtam, hogy több mint fél év után ismét bemehetek a művirágos Kultúrothonba. Osztályonként sorakoztunk fel, a tanárok is felvonultak, sőt közöttük volt még Fodó tanár úr felesége is, egy törékeny kis aszszony, nagyon szép volt, egyáltalán nem látszott rajta, hogy két-három héttel azelőtt gyereket szült. Elkezdték lassan beterelgetni bennünket a Kultúrothonba. Izgatottan, de fegyelmezetten masíroztunk be, végigmentünk a hosszú folyosón, onnan a színházterembe. Az ajtóban Novák tanárnő állt, szigorúan felügyelt mindenre, és amikor a mi osztályunk odaért, felemelte a kezét, és már mutatott is rám meg a két Fenyvesire, de Fodó tanár úr odament hozzá, kedveskedve pusmogott neki valamit, erre leengedte a kezét, be-bocsátott bennünket is, bár még haragosan és gyanakodva nézett utánunk. Ettől ismét feldühödtem, és odasúgtam Burai J.-nek:

- Vegyél le egy művirágot a falról.
- Miért? – kérdezte Burai J.
- Mert terád nem figyelnek – mondta.

Burai J. nem értette, hogy miről van szó, zavartan körülnézett, aztán mégis ellopott egy égőpiros művirágot.

– Mit akarsz a művirággal? – kérdezte Szivel Sanyi, a temetőcsősz fia, aki szintén új fiú volt az osztályban, nem tudta, hogy mi bajom lehet Novák tanárnővel. – Ezek olyan borszalmasak, hogy még egy halott koporsójára sem tenném. Még egy öngyilkoséra sem.

– Lopjál te is egyet – mondta neki. – Szükségem van rájuk.

Szivel Sanyi nem kérdezősködött tovább, úgyhogy mire elfoglaltam a helyem az egyik széken, már két művirág volt a kezemben, egy égőpiros és egy sötétkék. Hiányuk senkinek sem tűnt fel, rengeteg művirág díszelgett a falakon, legalább százzal több, mint a télen, amikor itt jártam. De kettőt a kezemben tartottam. Ünnepélyesen odanyújtottam őket a Fenyvesi fiúknak. Bólintottak, átvették tőlem, megnézegették, a kék és piros szirmokról lefújták a port, aztán szép tempósan enni kezdték a művirágokat. Kezdetben csak a közelben ülők figyeltek fel, elröhögték magukat, mire mások is arra fordultak, egyre hangosabb lett a röhögés, végül már a fél terem a Fenyvesiéket nézte igencsak vidám hangulatban. Novák tanárnő az ajtóból villogott felénk, lábujjhegyre állt, de nem lát-

hatott semmit, mert az előttünk levő sorokban is felállt mindenki, hogy jobban lássák a Fenyvesi fiúkat, akik csendesen bekebelezték a két művirágot.

- Nem is olyan rossz – mondta Fenyvesi Jóska.
- Szerintem Novák tanárnő kovással keményíti a szirmokat.

Most már harsogva röhögött a fél terem, de ekkor a gondnok hármat csönettett, mindenki visszaült a helyére, elcsendesedtünk, és vártuk az Erőművészt.

Szétnyílt a függöny, kigyulladtak a villanyok a színpadon, és becammogott az Erőművész. Lassan, lomhán járt, mint egy ló, és olyan erősnek is látszott. Fehér nadrág és csíkos atlétatrikó volt rajta, hatalmas izmai voltak, még a nyakán is vastag izmok du-doradtak. A színpad közepére állt, meghajolt, mi pedig megtapsoltuk. Ekkor bejött a színpadra egy girhes alak, aki amolyan vékonyan és görbén, szinte teljesen felszívódott az Erőművész mellett, és ő is meghajolt. Ő nem tapsoltuk meg, mert nem tudtuk, hogy mit akar, meg egyébként sem néztünk ki belőle semmi jót. Piszkossárga öltöny lötyögött rajta, és az arca is piszkossárga volt, mintha beteg lenne. Ácsi Lajos később azt mondta, hogy őt az első pillanattól fogva beteg lötetűre emlékeztette. Aztán megszólalt az a ványadt pasas, és azt mondta, hogy ő az Erőművész segédje, majd pedig bemutatta az Erőművészt. Azt mondta, hogy Kovalik Bálintnak hívják az Erőművészt, de Lánctépőnek is szokták nevezni, mert hihetetlen erő lakozik benne, tulajdonképpen ő a legerősebb ember

a világon, olyasmiket művel, amire senki más nem képes, és hogy erről hamarosan meg fogunk győződni. Beszélt, beszélt, az Erőművész közben a karizmait ugráltatta, de aztán ráunt, és nem csinált semmit, a segédje viszont még mindig beszélt, holott már mi is utuk nagyon, és egyáltalán nem tudtuk a szívünkbe zárni.

Végre befogta a száját, és eltűnt a színpadról. Az Erőművész egyedül maradt, még mindig csak állt és nem csinált semmit, és mintha kezdett volna elkedvetlenedni. Szerencsére csakhamar visszatért a segédje, és hozott egy rövid vasrudat. Felmutatta felénk, olyan háromujjnyi vastag volt, aztán a tanári kar felé nyújtotta a vasrudat. A tanári kar az első sorban ült, Fodó tanár úr felkelt, elvette a vasrudat, megpróbálta meghajlítani, persze sikertelenül. Továbbadta Novák tanárnőnek, az meg átadta Fodó tanár úr feleségének, aki visszaadta a piszkossárga emberkének, aki végül átnyújtotta az Erőművésznek. Az Erőművész megragadta a vasrúd két végét, mély lélegzetet vett, aztán hajlítani kezdte a vasat, szabályos U betűt csinált belőle, és még az arca is alig pirosodott ki. Megtapsoltuk az Erőművész, ő meg ismét mély lélegzetet vett, és csinált egy O betűt a vasrúdból, mi pedig ismét megtapsoltuk. Ez már valami volt, nem csak izommutogatás. Kezdett tetszeni nekünk az Erőművész. Csak Sziget Sanyi jegyezte meg ajkbiggyesztve:

- Elég puha vasból lehet az a rúd.
- Fodó tanár úr megvizsgálta – mondtam.

- Az nem jelent semmit – mondta Szivel Sanyi.
- Hülye vagy – torkoltam le, és éreztem, hogy ezt a fiút nem fogjuk túl gyorsan megkedvelni.

A színpadról közben eltűnt a megnyomorított vasrúd, és előkerült egy láncdarab, vagy fél méter hosszú lehetett. A segéd a láncot is odaadta Fodó tanár úrnak, és miután a tanári kar megvizsgálta és rendben levőnek találta, eljutott az Erőművészhez. Az Erőművész ekkor a két keze fejére csavarta a lánc végeit, nagyon sóhajtott, szétrántotta a kezét, és a lánc kettészakadt. Igazi lánctépést láttunk, még lelkesebben tapsoltunk, pedig a java még csak ezután következett. A segéd hozott egy hosszabb és vastagabb láncot, amelynek egyik végén erős kampó lógott. Amíg Fodó tanár úrék ezt a láncot is megvizsgálták, az Erőművész levette trikját, hogy lássuk: nincs alatta semmi, csak a csupasz bőre. Félmeztelenül állt a színpad közepén, a bőre halványrózsaszín volt, mint a szopós malacoké, és az izmai majd szétrepesztették. Szánalmas segédje most odaállt mellé, az Erőművész kifújta tüdejéből a levegőt, behorpasztotta a mellét, a segéd pedig rákapsolta mellkasára a láncot, és gyorsan elkotródott. Most vett csak igazán mély lélegzetet az Erőművész: duzzadt, duzzadt a mellkasa, kerek lett, mint a hordó, ekkor éles csattanás hallatszott, elszakadt és a padlóra hullott a lánc. Gyönyörű volt. Néhányan felugráltunk, és elismerően kiabáltunk az Erőművész felé. Ő fel-alá sétált a színpadon, nagyokat szusszantott, hátán és a vállán vörös csíkot hagyott a

lánc. Mikor kiszuszogta magát, megint behorpasztotta a mellét, és most két kampós láncot tekertetett a mellkasára. Síri csöndben figyeltünk, és nagyon szurkoltunk. De most már nem ment olyan simán a dołog. Szedte a levegőt az Erőművész, felfújta magát, mint a bakpulyka, a láncok a húsába mélyedtek, de nem szakadtak el. Erre pihenőt tartott, és dünnyögött valamit a segédjének, mire az elővett a zsebéből két kis faéket. Felmutatta őket, aztán az ékeket a láncok alá dugta az Erőművész hátán. És ekkor újra kezdődött az erőlködés, erőlködtünk valamennyien, szerettünk volna segíteni az Erőművésznek, akinek most már céklavörös volt a feje. És végre elszakadtak azok az átok láncok. Egyszerre szakadt el mind a kettő, az egyik csörögye lerepült a tanárok lába elé. A nézőtéren mindenki felállt, és úgy tapsolt.

Az Erőművész rózsaszín bőre csíkos volt, mint a levetett atlétatrikó, meghajolt néhányszor, aztán ki-hátrált a színpadról.

Ott maradt viszont a cingár segédje gyűrött sárga ruhájában, csöndet kért, majd közölte, hogy ennyit szántak bemutatóul, lelkünkre kötötte, hogy meséljük el mindenkinél, mit láttunk, estére ennél is gazdagabb programmal lépnek fel, és hogy a jegyeket a Kultúrothon pénztáránál lehet kapni.

Elégedetten sodródtunk kifelé, és én megkérdeztem Szivel Sanyítót:

– Még mindig azt hiszed, hogy puha volt az a vasrúd?

- Még mindig – mondta.
- És a láncok?
- A láncok – legyintett gúnyosan Szivel Sanyi.
- A mi kutyaláncunkat biztosan nem szakítaná el. Pedig vékonyabb, mint ezek a láncok.

Válaszolnom sem kellett, mert a többiek mindenjárt lehurrogták, különösen Burai J. és a Fenyvesi fiúk, akik már arról kezdték beszélni, hogy maguk is erőművészek lesznek, és ezen, nem tudom miért, össze is veszett a két testvér, de a nagy tolongásban nem tudtak egymásnak esni.

Három napig maradt az Erőművész a Kultúr otthonban, minden este telt ház előtt lépett fel, igen gazdag programmal. Kanegér, a cigány ócskavasas azt mesélte, hogy hatalmas súlyokat is emelgetett az Erőművész, meg egyszerre négy láncot elszakított, sőt a fogával is eltépte a láncokat. Lehet, hogy ez nem volt mind igaz, Kanegér szeretett nagyokat mondani, de biztos, hogy gazdag volt a program, mert mindenki elismerően szólt róla, kétségtelen, hogy az Erőművész derekasan helytállt az alatt a három nap alatt.

Viszont alaposan elképedtünk, amikor megtudtuk, hogy a negyedik napon nemcsak az Erőművész tűnt el, hanem Fodó tanár úr felesége is. Ezt azért nem vártuk az Erőművésztől. Igaz, akkor is inkább az asszonyt szidtuk, amiért magára hagyta Fodó tanár urat a csecsemővel, aki éktelenül bőmbölt, hallhatta az egész iskola, mert Fodó tanár úrék lakása az iskola-

épületben volt. Bognár Arankát küldtük be a lakásba, hogy tegye rendbe a kisbabát, és ő szívesen vállalkozott is rá, értett az ilyesmihez, volt vagy három-négy kisebb testvére, azokat is többnyire ő pátyolgatta, kezelésbe vette hát Fodó tanár úr gyerekét: tisztába tette, megetette, megitatta, a kisbaba már nem bömbölt. Fodó tanár úr pedig berúgott, és a VII. C-ben felpozta a fél osztályt, de aztán kialudta magát, és ebéd után meg este békésen sakkozgatott Ácsi Lajossal az iskolaudvaron. Csak óvatosan iszogatott, mert Ácsi Lajos mellett nem lehetett nem inni, de Fodó tanár úr vigyázott magára, bár nyilvánvalóan bánatosabb volt, mint régebben.

Igen ám, csakhogy gyorsan kiderült, hogy Fodó tanár úr felesége nem az Erőművésszel szökött el. Hanem a segédjével, a Girhes Lótetűvel. Ezen aztán mélységesen felháborodtunk, és egyáltalán nem értettük a dolgot. Nagyon, nagyon sajnáltuk Fodó tanár urat. Ő meg elkezdett versenyt inni Ácsi Lajossal, napokig egyfolytában pocsolyarészeg volt, sorra veszítette el a sakkpartikat, és szomorú volt, mint egy kivert kutya. Szerencsére a kisbaba körül minden rendben volt, Arankának Novák tanárnő is segédkezett, habár Fodó tanár úr ettől egyáltalán nem vigasztalódott meg, egyre bánatosabb lett, és nekem tulajdonképpen ekkor támadtak rossz sejtelmeim, ekkor éreztem meg először, hogy az ősz is éppen olyan rohadtul alakulhat, mint az elmúlt nyár. De ezért egy pillanatig sem az Erőművészt okoltam.

II.

Általában a folyó és a temetőfal között húzódó gáton mentünk az iskolába, meg erre jöttünk hazafelé is, mert ez volt a legrövidebb út. Időnként azonban, ha úgy éreztük, hogy rosszul alakulhatnak a dolgok körülöttünk, egy kis kerülővel a temetőn keresztül mentünk, és útba ejtettük a Hofanesz kislányok sírját. Márpedig a dolgok igen rosszul kezdtek alakulni. Hétfőn reggel Virág Péter lesújtva közölte velünk:

– Fodó tanár úr az éjjel megint istentelenül belegett.

– Honnan tudod? – kérdeztük.

– Aranka mesélte. Azt mondja, hogy már sakkozás közben belegelt, egymás után elvesztett vagy harminc partit, még egy döntetlent sem tudott kicsikarni Ácsi Lajostól. Ettől nagyon bánatos lett, a lakásban is folytatta az ivást, aztán a kisbaba felsírt valamikor éjfél körül, mire Fodó tanár úr énekelni kezdett, nagyon hangosan és hamisan, úgyhogy átjött hozzá Be-recz plébános meg Novák tanárő is, hogy lecsöndésítésék, de Fodó tanár úr nem volt hajlandó elhallgatni. Követelte, hogy Novák tanárő harmonikázzon neki, amire viszont az nem volt hajlandó, még jó, hogy közben a kisbaba elaludt, és akkor elhallgatott Fodó tanár úr is. De állítólag virrasztott egész éjjel, és nagyon bánatos volt.

– Ma reggel is bánatos lesz – mondtam.

– Meg kellene ölni azt a nyavalýás tróger, az Erőművész segédjét – mondta Hodonicki Oszkár. – Akkor visszajönne Fodó tanár úr felesége.

– Ki tudja, hol járnak már azok – mondta Burai J.

– Az emberek azt mesélik, hogy az asszony is felép a színpadon – mondta Virág Péter. – Ő adogatja a láncokat az Erőművésznek... tornaruhában lép fel.

– Nem hiszem – mondta Burai J. felháborodva.

– Így mesélik az emberek – mondta Virág Péter.

– Meztelen combbal járkál a színpadon.

– És mindezt a miatt az ocsmány tróger miatt csinálja – szörnyülködött Hodonicki Oszkár. – Szegény Fodó tanár úr! Nem csodálom, hogy leissza magát.

– Ma nálunk tartja az első óráját – mondta Virág Péter. – Félek, hogy meggyűlik vele a bajunk.

– Rendben van – mondta. – Indulás. A temetőn keresztül megyünk.

– Miért a temetőn keresztül? – kérdezte Burai J.

– Majd meglátod.

Burai J. nemrégen költözött a mi utcánkba, és még nem hallott a Hofanesz kislányok sírjáról. Az elmúlt nyáron beszélte rá az anyját, hogy költözzenek ide, akkor, amikor még nem tudtuk, hogy milyen rohadtul fog végzödni a nyár. Aztán mégis itt maradtak, amivel egyrészt jól jártak, mert itt a falu szélén sokkal olcsóbban bérelhettek házat, mint a mozi környékén, ahol korábban laktak.

Mentünk hát a temetőbe. Átmásztunk a temetőfalon, és indultunk a Hofanesz kislányok sírja felé. Ez

egy lapos családi kripta volt a főbejárat és a temető-csősz háza közelében. Terméskőből készítették a tetejét, a terméskőbe fehér márványlapot ágyaztak, ebbe egy kis díszes kerestet, és hat nevet véstek a következő sorrendben:

Hofanesz Paula – 1941, élt fél évet
Hofanesz Angéla – 1942, élt 27 napot
Hofanesz Blanka – 1943, élt 42 napot
Hofanesz Noémi – 1944, élt 4 hónapot
Hofanesz János – 1914 †
Hofanesz (szül. Vécsey) Etelka – 1922 †

Sírkő nem volt, az egész kripta alig emelkedett ki a földből, minden oldalára egy-egy gömbakácot ültettek valamikor, de a fák koronáját nem nyesegették rendszeresen, úgyhogy nem lettek gömb alakúak, göcsörtös ágaik szerteszét meredeztek, és ettől valahogy nagyon elhagyatott és szomorú fáknak látszottak. Tulajdonképpen ezek a kétségeesett gömbakákok hívták fel a figyelmünket a Hofanesz család sírboltjára, aztán elolvastuk a furcsa neveket, és őszintén sajnáltuk, hogy a négy kislány olyan korán meghalt, és sajnáltuk a szüleiket is, akik bizonyára élnek még, bár lehet, hogy meghaltak, és máshol temették el őket, mivel a mi falunkban nem ismertünk senkit, akit Hofanesznek hívtak volna, vagy aki Paula, Angéla, Blanka, vagy Noémi nevet adott volna a gyerekeinek. Többször is elmentünk a sírhoz,

és egyszer csak valaki közülünk észrevette, hogy ha őszintén sajnálkozunk a szegény Hofanesz családon, jobbra fordulnak a dolgaink: az ideges emberek megnyugszanak körülöttünk, az iskolában megússzuk a legnehezebb órákat, otthon kevesebbet okvetetlenkednek velünk, teljesül egy-két kívánságunk, meg ilyesmi. Nem tudom, hogy ki mennyire hitt ebben az egészben, minden esetre érdemesnek tartottuk időnként elzarándokolni a Hofanesz kislányok sírjához, hiszen Berecz plébános is a hittanórákon éppen elégszer szavalt a könyörületességről és az együttérzésről, nem beszélve Borus Lizáról, Kanegér feleségéről, aki halottak napján reggeltől estig a temetőkapunál koldult, és állandóan azt hajtогatta, hogy boldog lesz az, aki őszintén sajnálkozik a boldogtalanokon. Márpedig Borus Liza éppen elég rossz hírű volt ahhoz, hogy higgyünk neki, azt mesélték róla, hogy varázserővel rendelkezik, nem szabad előtte nevetni, mert akkor megszámolja az ember fogait, és aztán már hatalmába kerítette. Állítólag Borus Liza volt a ludas abban is, hogy az öreg Bangónak, a régi temetőcsősznek halála előtt kihullott minden foga. Ezt is csak félig-meddig hittük, de azért eljárogattunk a Hofanesz-criptához, főleg iskolába menet, merthogy nyáron feléje sem néztünk a temetőnek, akkor állandóan a folyó mellett lógtunk, ami lehet, hogy hiba volt, lehet, hogy Gergiánt, a vadőrt sem lőtték volna agyon, ha egyszer-kétszer nyáron is elmegyünk a temetőbe.

Odaértünk a Hofanesz kislányok sírjához, és kissé elérzékenyülve megálltunk. Burai J. elolvasta a neveket, és ő is elérzékenyült, mert azt mondta:

– Nagyon keveset éltek szegények.

Szivel András, a temetőcsősz a háza előtt állt, és sötét képpel, gyanakodva figyelt bennünket. Ez a Szivel András a mi falunkból származott, de még fiatal korában elment valahová a hegyekbe, állítólag bányában dolgozott, meg is nősült, a felesége később meghalt, ő pedig megbetegedett, nem dolgozhatott tovább a bányában, így hát visszajött hozzánk temetőcsősznek. Hét vagy nyolc gyereket hozott magával, mind fiúk voltak, első osztálytól egészen felnőtt korúig. Szivel Sanyi, aki velünk járt egy osztályba, valahol a sor közepén lehetett. Apjukkal együtt valamennyien meglehetősen kellemetlen emberek voltak, nagypofájú, gúnyolódó, hencegő alakok, nem örültünk, hogy ők költöztek be az öreg Bangó házába.

Miközben lehajtott fejjel áldogáltunk a Hofanesz kislányok sírjánál, előjött Szivel Sanyi a házból, gúnyosan vigyorgott felénk, lába mellett egy szép nagy sárga macska sündörgött. Nagyon szép és kedves állat volt ez a macska, hízelegve dörgölőzött az emberekhez, okosan nézett fel rájuk, és egyáltalán, igen barát-ságos volt, a színe miatt mi Szelíd Rókának neveztük, és nem értettük, hogyan tud egy fedél alatt élni a Szivel családdal. Most szép lassan elindult felénk.

– Kezdjük – mondtam, és intettem Burai J.-nek.
– Csináld azt, amit mi.

Lesütött szemmel háromszor körüljártuk a sírt, és háromszor elmondtuk: „szegény Paula, szegény Angéla, szegény Blanka, szegény Noémi”. Aztán gyöngéden megsimogattuk mindenkit gömbakác törzsét. Sajnos nem tudtuk kellő meggyőződéssel csinálni, zavart, hogy Szivelék bámultak bennünket, de reméltem, hogy még így is jobbra fordulhatnak a dolgok.

Burai J. nem járta körül a sírt, ō csak elképedve bámult bennünket, és a végén azt kérdezte:

- Mire jó ez a cirkusz?
- Szerencsét hoz – mondta Hodonicki Oszkár.
- Már miért hozna szerencsét?
- Boldog lesz az, aki őszintén sajnálkozik a boldogtalanokon – idéztem Kanegér feleségét.
- Babonásak vagytok, mint valami vénasszonyok – mondta Burai J. Aztán nem törődött tovább velünk, mert odaért a Szelíd Róka, és a lábához dörgölözött, Burai J. meg lehajolt, és simogatta a macska fényes sárga szőrét.

Odajött Szivel Sanyi is, és azt mondta:

- Olyanok vagytok, mint a kerge birkák. Forogtok körbe-körbe.
- Semmi közöd hozzá – mondta Hodonicki Oszkár. – Azt csinálunk, amit akarunk.

Szivel Sanyi figyelmesen elolvasta a neveket a márványtáblán, és csak ennyit mondott:

- Ezek aztán hullottak, mint a legyek.
- Menjünk, mert elkésünk – mondta idegesen.

Burai J. karjába vette a Szelíd Rókát, csak a Szivelék háza előtt tette le. A macska barátságosan dorombolt, Burai J. még egyszer megsimogatta.

- Nagyon kedves állat – mondta.
- A Szivel család legrendesebb tagja – mondta.
- A többi az elviselhetetlen.
- Miért vagyunk mi elviselhetetlenek? – kérdezte Szivel Sanyi fenegetően.
- Túl nagy a pofátok – mondta Virág Péter. – Kivéve a Szelíd Rókát.

Siettünk az iskolába, Szivel Sanyi sandán pislogott felénk, később azt mondta:

- Szelíd Róka, mi? Hamarosan felrobbantjuk.
- Megálltunk. Nem értettük, hogy miről fecseg Szivel Sanyi. Ő meg csak vigyorgott.
- Mit akartok ti felrobbantani? – kérdeztem.
- A Szelíd Rókát – mondta Szivel Sanyi.
- Hazudsz – mondta Hodonicki Oszkár.
- Fel fogjuk robbantani – vigyorgott Szivei Sanyi.
- Alig ismerlek még – mondta Burai J. –, de azt hiszem, hogy mocsok alak vagy.
- Persze hogy mocsok alak – helyeselt Virág Péter. – Hallottátok, hogy beszélt a Hofanesz kislányokról!
- Csak jártatja a pofáját – mondta.
- Fel fogjuk robbantani a Szelíd Rókát – ismételgette Szivel Sanyi. – Dinamittal fogjuk felrobbantani.
- Nincs is dinamitotok – mondta Hodonicki Oszkár.

– De van. Annyi van, hogy szétrebbanthatnánk az egész temetőt. Az apám hozta a bányából. Gyűjtőzsinórunk is van.

– Még ha lenne is dinamit – dadogott Burai J.
– Még ha lenne is... Miért kell felrobbantani azt a kedves állatot?

– Pusztítja a tyúkokat.

– Tudtam, hogy hazudik – legyintett Hodonicki Oszkár. – A macska nem bántja a tyúkot. Nem eszi meg.

– Ez sem eszi meg őket – mondta Szivel Sanyi.
– Csak elkapja a nyakukat, és megfojtja őket. Eddig már négy tyúkot megfojtott. A legjobb tojókat. Az apám azt mondta, ha még egyet megfojt, felrobbantja azt az átok macskát.

– Nem hiszem, hogy ez a kedves állat tyúkokat fojtogatna – mondta Burai J.

– Talán azért, mert elneveztétek Rókának – röhögött Szivel Sanyi. – Talán azért kapott rá a tyúkokra. Ezért aztán: bummm!! Fel lesz robbantva.

Burai J. a szája szélét rágta, nagyon elege volt a Szivel családból.

– Titeket kellene felrobbantani – sziszegte. – Felrobbantani a házatokat, hogy elmenjetek innen minél messzebbre.

– Hagyd a fenébe – szoltam közbe. – Csak jártatja azt a nagy pofáját. Rohanjunk, mert elkésünk.

Futva tettük meg az utat, az utolsó percben érkeztünk az iskolába, fél perccel Fodó tanár úr előtt.

Éppen hogy leültünk, amikor benyitott az osztályba Fodó tanár úr. Döngő léptekkel ment az asztalához, ledobta a naplót, leült, és jó sokáig nézegetett bennünket. Látszott rajta, hogy istentelenül belegelt az éjszaka, és vajmi keveset alhatott, a szeme véresen kidüllelt, és rettenetesen bánatos volt. Leginkább azért nem szerettük, ha berúgott, mert ilyenkor minden bánnatos volt, és nagyon sajnáltuk. Mert korábban is belegelt ő időnként, havonta, vagy kéthavonta egyszer, olyankor is minden bánatos volt, de most napokig egyfolytában ivott, és bánatosabb volt, mint valaha.

Ilyenkor keveset beszélt. Intett, és mi már tudtuk, hogy mit kell csinálnunk. Elővettük a történelemkönyvet. Fodó tanár úr felemelte két ujját, felüttöttük a könyvet a második fejezetnél. Biccentett Molnár Tihamér felé. Molnár Tihamér megigazította a szemüvegét.

– Senki se mozduljon a helyéről – mondta Fodó tanár úr. Azzal lehajtotta a fejét az asztalra és elaludt.

Molnár Tihamér elkezdte olvasni a második fejezetet. Szépen, folyékonyan olvasott, ezért is esett rá minden Fodó tanár úr választása. Mi azonban nem nagyon élveztük az olvasását, utáltuk az ilyen történelemórákat. Történelemkönyveink ugyanis dög-unalmásak voltak. Az emberek valahogy kihullottak belőlük. Fodó tanár úr hozta vissza őket, amikor nem volt bánatos, és tisztán csillogott a szeme. Ő nem azt tanította, ami a könyvben volt, ő az emberekről beszélt. Királyokról, katonákról, parasztokról. Emlék-

szem, milyen sokat beszélt I. Béláról és fiairól. Pedig a könyvekben jóformán egy szót sem találtunk róluk. A városállamokról is szeretett beszélni: Velencéről, Dubrovnikról. A polgárokkról és egyáltalán az életről a városállamokban. Megkedveltük Fodó tanár úr királyait, polgárait és városállamait, és őszintén sajnálkoztunk felettük, amikor meghaltak vagy megszűntek. Egy reggel Fodó tanár úr átvezetett bennünket a Kultúrothonba, a kuglipályára. Ott a nagydarab sánta Dukay János dobálta a golyókat. Rajta kívül ilyen korán senki sem volt a kuglipályán. Fodó tanár úr a Fenyvesi fiúkat elküldte bábukat állogatni, aztán elkezdett beszélgetni Dukay Jánossal a háborúról. Dukay János tisztességgel végigcsinálta a második világháborút, két hadseregen is szolgált, mindenben megsebesült, két sebesülése között pedig katona-szökevényként bujkált, és majdnem felakasztották. Ezekről a dolgokról beszélgettek, miközben Dukay János rendületlenül kuglizott, de azért rengeteget mesélt, pedig egyébként szükszavú, mogorva ember volt, csak a kuglipályán derült fel az arca, mivel az egész környéken ő volt a legjobb tekéző. Ott helyben, a történelemről bennünket is tanítani kezdett teázni, mesélt Fodó tanár úrnak, velünk pedig a neki-futást gyakoroltatta, egy-egy dobást is engedélyezett, az enyém különösen jól sikerült, öt bábut döntöttem a kilencből. Azóta el tudom képzelní, milyen lehetett az átkelés egy megáradt, jeges vizű folyón, vagy egy csata a szőlősdombok tövében, ahol Dukay János

másodszor is megsebesült a lábán, amiért kapott egy csomó érmet és kitüntetést, de ezeket csak kivételes alkalmakkor tűzte a mellére, legfeljebb négy-öt évenként egyszer.

Szóval az ilyen történelemrákat szerettük, és az ilyen órák miatt szerettük Fodó tanár urat, akit a legjobb tanárnak tartottunk, és az ő kedvéért otthon a történelemkönyveket is bemagoltuk, arra az esetre, ha tanfelügyelő jönne.

Molnár Tihamér felolvasásaiért egyáltalán nem lelkesedtünk. Azt hiszem, ő maga unta legjobban. Most is csak másfél oldalt olvasott fel, aztán óvatosan felnézett. Fodó tanár úr békésen aludt. Akkor Molnár Tihamér elkezdte megint előlről a második fejezetet. Elolvasta néhányszor az első tíz mondatot, lasan megtanulta fejből, akkor hátradőlt a padban, és mondta fejből azt a tíz mondatot, mint egy őrült papagáj. Persze hogy senki sem maradt a helyén. Járkáltunk le-föl az osztályban, igyekeztünk minél távolabb kerülni Molnár Tihamértől. A lányok odaosontak Fodó tanár úrhoz, szomorúan csóválták a fejüköt, és majdnem elbőgték magukat. Bognár Aranka csöndben kiosont az ajtón, elment megnézni, hogy rendben van-e a kisbaba. Én az egyik udvari ablakhoz álltam, és Ácsi Lajost figyeltem, aki a padlásfeljáró előtt sütkérezett a napon. Érdekes, hogy Ácsi Lajos sohasem volt másnapos. Pedig ő aztán ivott tisztességgel már vagy tíz éve. minden éjjel berúgott, sőt napközben is legalább egyszer. De ezt is csak az vette észre, aki jól

ismerte. Mert nem tántorgott, nem handabandázott, csak a szeme dagadt meg. Aztán aludt néhány órát, az arca kisimult, a szeme kitisztult, és olyan ártatlanul nézett a világba, mint a Szelíd Róka, amikor békesen dorombol.

Burai J. odajött mellém, Ácsi Lajos felé mutatott és megkérdezte:

- Valamikor az övé volt az egész iskolaépület?
- Igen. Az ő családjáé volt. Meg egy nagy tanya is pár száz hold földdel.
- Hol van a családja?
- Szétszóródott. Ő maradt itt egyedül.
- Miből él?
- Kap egy kis segélyt. Amennyi élelemre kell. És meghagyták neki a padlásfeljárót, ott lakik.
- Segélyt? – csodálkozott Burai J. – Egy volt föld-birtokosnak segélyt adnak?
- Azt hiszem, nem tudtak vele mit kezdeni – okoskodtam. – A háború után fél évig hurcolgatták erre-arrá, aztán ráuntak és hazaengedték. Végeredményben ő nem lehet róla, hogy nagyapja és az apja gazdagok voltak.
- Ő is gazdag volt.
- Gyorsan elitta volna a birtokot.
- Most miből iszik? Nem hiszem, hogy pálinkára is állami segélyt kap.
- Eljár Siszta Sándor pálinkafőzőjébe, és ott dolgozat ezt-azt. Hordja a cefrét, tüzel a kazánok alá, meg ilyesmit. Mindig kap valamennyi pálinkát.

– Elég rongy ember lehet – mondta szinte dühösen Burai J. – Fodó tanár urat is ő rúgatja be sakkozás közben.

– Azelőtt is sakkoztak, és Fodó tanár úr nem ivott – mondta. – Vagyis ritkábban ivott, tudott vigyázni magára, ha akart. Most meg belegelne Ácsi Lajos nélkül is. Menjünk vissza a helyükre, Fodó tanár úr is hamarosan fel fog ébredni.

Visszamentem a padba, Burai J. az ablaknál maradt. Elég sokan visszaültek már a helyükre, Molnár Tihamér meg ismét maga elé rakta a történelemkönyvet, és a második fejezet utolsó két oldalát kezdte olvasni. Tapasztalatból tudtuk, hogy Fodó tanár úr körülbelül fél órát alszik, és akkor nagyon hirtelen felébred, és akit nem talál a helyén, azt kíméletlenül felpofozza.

És felébredt Fodó tanár úr, hirtelen csapta fel a fejét, mint a vadászkutya, ha szimatot fog. Ránk meresztette vörös szemét. Aki még nem ült a helyén, gyorsan beugrott a padok közé. De Fodó tanár úr szeme olyan volt, mint a fényképezőgép: pontosan rögzített minden. Kihívta maga elé, és sorba állította azokat, akik nem ültekk a helyükön, amikor ő felébredt.

– A jobb szélre állj – súgtam Burai J.-nek, amikor elment mellettem.

Burai J. úgy látszik zavarban volt, mert a sor bal szélére állt. Viszont Fodó tanár úr engem is kiemelt, amiért figyelmeztettem Burai J.-t. Persze én a jobb szélre álltam.

Fodó tanár úr csak ekkor kelt fel a székéről, nagyon bánatosan végignézett rajtunk, odament a sor bal szélére, és három hatalmas pofont adott Burai J.-nek. Szegény kis Burai J. imboldygott, mint a nádszál a viharban. Nagyon sajnáltam, csupán az vigasztalt, hogy mellette mindjárt az undok Szivel Sanyi állt, és ő is kapott három hatalmas pofont. A következők csak két pofont kaptak, aztán már csak egyet. Vagy tízen álltunk ott kint a padok előtt, és mire Fodó tanár úr hozzá ért, a sor szélére, már éppen csak arcul legyintett, és a szeme kezdett könnybe lábadni. Már nemcsak bánatos volt, hanem szégyellte is magát rettenetesen.

Az ablakhoz ment, sokáig szótlanul állt ott, bámult ki az udvarra, nyilván Ácsi Lajost nézte. Később beszélni kezdett, halkan, szaggatottan és eléggé zavarosan, csak úgy az ablaknak:

– Lehetne éppen olyan, mint a többi ember... Örök életében különbözött a többiekől... Vagy gazdagabb volt, vagy szegényebb... Mindig elégedettebb, mint a többiek... Vagy elégedetlenebb?... A fene tudja... Mindenesetre fölöslegesen dühíti az embereket... Talán egy egész társadalmi osztály, vagy embercsoport... Kevesen vagyunk ahhoz, hogy ennyi különcöt adjunk a világnak...

Így motyorászott Fodó tanár úr, és Burai J. halkan megkérdezte tőlem:

– Kiről beszél?

– Nem tudom – mondtam. – Egyszer majd megmagyarázza egy történelemórán. Amikor majd egy királyról, koldusról, vagy kőfaragómesterről tart elő-

adást. Előbb-utóbb meg szokta magyarázni. Lehet, hogy majd egy év múlva, vagy két év múlva.

– Lehet, hogy Ácsi Lajosról beszél.
– Lehet. Talán az dühíti, hogy Ácsi Lajos mindig legyőzi.

– Régóta játszanak már?
– Egy-két ezer partit biztosan lejátszottak már.
– Mennyi lehet az eredmény?
– Nem tudom. De szerintem Ácsi Lajos legalább hétszázzal vezet.

Csöngettek, Fodó tanár úr sarkon fordult, és hangsosan azt mondta:

– Hétszázzal azért nem vezet. Ti ketten itt maradtok tanítás után még egy órát, hogy kibeszélgettétek magatokat.

Azzal fogta a naplót és kiment. Ácsi Lajos is eltűnt az udvarról, lehet, hogy már a Siszta pálinkafőzőjében hordta a cefrét.

A többi óra simán lezajlott, nem történt semmi különös. Nagy ricsajozással kiürült az iskola, hamentek a tanárok is, csak mi maradtunk az osztályunkban, Burai J. meg én.

– És most mi van? – kérdezte Burai J.
– Semmi. Be vagyunk zárva.
– Nem vagyunk bezárva – mondta Burai J.
– Vedd úgy, hogy be vagyunk zárva – mondtam.
– Fodó tanár úr azt mondta, hogy maradjunk itt egy órával tovább, tehát itt maradunk.

- Ellenőriz majd bennünket?
- Nem.
- Akkor már is elmehetnénk.
- El. De nem megyünk.
- Miért?
- Mert Fodó tanár úr azt mondta, maradjunk itt.

Ha más tanár mondta volna, akkor elmennénk.

- Hülye szokások vannak ebben az iskolában
- mondta Burai J. – Fodó tanár úr miért kivétel? Mert ő az osztályfőnök?

– Mert ő a legjobb tanár – mondtam. – És nagyon rendes ember.

– Eddig nem nagyon tapasztaltam – simogatta az arcát Burai J. Itt-ott még meglátszott Fodó tanár úr keze nyoma.

- Nem ismered még eléggé.

Felálltam, az ablakhoz mentem, mert észrevettem, hogy visszajött Ácsi Lajos. Kényelmesen ballagott át az udvaron, literes üveg volt a kezében, az üvegben nyilván pálinka. A padlásfeljáró ajtaja előtt letette az üveget, bement, aztán kihozott egy díszes kis asztalt, gondosan elhelyezte az udvaron, hogy ne billegjen, megint visszament az odújába, egyenként kicipelt három vedlett karrosszéket, és az asztal köré helyezte őket. Végül kihozta a sakktáblát és három kicsi poharat, azokat az asztalra tette, leült az egyik karrosszékbe, a sakktáblára felrakta a bábukat, az egyik poharat megtöltötte pálinkával, felhörpintette, aztán hátradőlt, és türelmesen várakozott.

Csakhamar előbukkant Fodó tanár úr. Ő is kényelmesen átsétált az udvaron, egy pillanatra megállt a cikornyás asztalkánál, majd leült Ácsi Lajossal szemben. Ácsi Lajos töltött a pálinkából Fodó tanár úrnak és magának. Fodó tanár úr csak beleszagolt a pohárba, gyorsan és underodva félretolta, aztán lépett az egyik gyaloggal. Ő játszott a világos bábkal.

Burai J. is odajött mellém, néztük a sakkozókat, más dolgunk úgysem volt.

– Szóval, csak a padlásfeljárót hagyták meg neki – mondta Burai J.

– Ennyi éppen elég – mondta. – Van hol aludnia. A padlásra is felmehet, amikor csak akar.

– A padlás is az övé?

– Az övé lehet, ha akarja. Senki mást nem érdekel az a koszos padlás.

– Vajon mi lehet a padláson? – kérdezte Burai J.

– mindenféle ócska holmi – mondta.

– Jártál már fent?

– Jártam egyszer. Nincs ott semmi érdekes. Bár... Kovács Pali azt mondja, hogy az ő bátyja talált fent egy karabélyt és egy gépfegyvert rengeteg golyóval. Állítólag most Kovács Paliék kertjében vannak elásva a fegyverek. De nem biztos, hogy igaz.

– Hogy került volna oda gépfegyver?

– Nem tudom. Azt mesélik, hogy Ácsi Lajos a háború vége felé katonaszökevényeket bújtatott a padláson.

– Lehet, hogy azért kap most segélyt.

- Lehet.
- Fel kellene mennünk a padlásra – mondta Burai J. – Hátha mi is találunk valamit.
- Felmehetünk. Ácsi Lajos nem bánja.
- És Fodó tanár úr?
- Mindegy neki. Az a fontos, hogy egy óra hoszszáig ne menjünk ki az iskolából.
- Gyerünk fel a padlásra – noszogatott Burai J.
- Mi már nem találunk gépfegyvert – mondta.
- Csupa ócska holmi maradt ott.

De azért hagytam magam rábeszélni, mert nagyon unalmas volt ott az ablak előtt. Kimentünk hát az udvarra, és odasomfordáltunk a sakkozókhöz. Belesüppedtek a vedlett karosszékekbe, észre sem vettek bennünket. Nem nagyon értettem a sakkhoz, de amikor megszámoltam a kiütött bábukat, láttam, hogy Ácsi Lajosnak márás három gyalog előnye van.

Fodó tanár úr előretolta az egyik árva gyalogját, aztán felnézett ránk, de nem szólt semmit, inkább kíttá a poharát. Összerázkódott.

- Mit tettél ebbe a pálinkába? – kérdezte Ácsi Lajostól. – Zsírszódát vagy patkánymérget?
- Én semmit – mondta Ácsi Lajos. – Ez a Siszta pálinkája, az éjszaka főzte magának, vagyis a futó vendégeinek.
- Miből főzte? Trágyaléből?
- A kiöntött cefréből. Tett hozzá egy csomó cukrot meg élesztőt.
- Mocskos alak az a Siszta Sándor.

- Egyetértünk. Tényleg mocskos alak.
- Ettől a pálinkától még Rozmarine Bandi is kinyúlna – mondta Fodó tanár úr.
- Nem nyúlt ki tőle – mondta Ácsi Lajos. – Az éjszaka teleszívta magát, de nem halt bele.
- Nincs semmi baja?
- Azt éppen nem mondhatom. Ma egész délelőtt a pálinkafőző udvarában ült, és csapkodott a kezével. Azt mondja, hogy darazsak röpködnek a feje körül.
- Nekem holnap vetési varjak fognak röpködni a fejem körül – mondta bánatosan Fodó tanár úr.
- Délután majd szerzek rendes pálinkát – ígérte Ácsi Lajos. – A dadogós Pazaver lesz soron. Két kazánra való ringlót készített elő, saját magának főzi belőle a pálinkát. Majd segítek neki, és akkor estére már rendes italt iszunk. Akkor talán még nyersz is egy-két partit.

Fodó tanár úr dühösen horkantott, és megint felnézett ránk.

- Ti mit akartok itt?
- Szeretnénk felmenni a padlásra – mondta.
- Minek?
- Szétnézni.
- Menjetek csak – intett vigyorogva Ácsi Lajos.
- Ne zavarjátok a tanár urat. Mostanában amúgy sincs valami nagy formában. Ha valami érdekeset találtok, mutassátok meg nekem is.

Gyorsan beiszkoltunk a padlásfeljáróba. Én minden járt másztam is volna fel a létrán, de Burai J. körül

akart nézni Ácsi Lajos odújában. Sok látnivaló nem akadt. Nagy helyiség volt, majdnem akkora, mint a mi osztályunk, az egyik sarkából hosszú létra vezetett fel a padlásra, s ettől valahogy szörnyen üresnek látszott a hodály. Egyébként is jóformán üres volt. A három karrosszéket meg az asztalt az udvarra vitték, bent még egy szék maradt, ezenkívül egy lapos tetejű hideg vaskályha, rajta egy harmincliteres, vastag dongájú fahordó, közelükben pedig egy régi, megvetemedett szekrény állt. Ennyi volt a bútorzat. Az egyik falon hat viharlámpa lógott, a másik falon meg egy suba. Ez volt Ácsi Lajos ágya. Ha aludni akart, leakasztotta a subát, beleburkolózott, és lefeküdt a padlóra. Amikor felkelt, a subát visszaakasztotta a falra. Ennyiből állt a beágyazás.

- Nyomorúságos hely – mondta Burai J.
- Ácsi Lajos sohasem panaszkodik – mondtam.
- Akkor hát felmegyünk?

Burai J. bólintott, felmásztunk a létrán.

A padlás olyan volt, mint egy óriási kutyaól. A szaga is valamelyest kutyaólra emlékeztetett. Az iskolánk, azaz a régi Ácsi-ház L alakú saroképület volt, és tulajdonképpen a padlásról látszott, hogy milyen hatalmas. De az is lehet, hogy csak a padlás félhomálya nagyította fel. Mindenesetre olyan hely volt, ahol még katonaszökevényeket is rejtegethettek, bár én katonaszökevényként nem rejtőzködtem volna itt szívesen. Mert éppen olyan lehangoló volt, mint Ácsi Lajos odúja. Csakhogy sokkal több kacattal. Lyukas

liszteszsákok, foszladozó virágmintás szőnyegek, nyomorék bútdarabok, szakadt lóistráng, rozsdás vasdarabok és ezer másféle ócska holmi hevert szerteszét, az ember napokon át keresgélhetne közöttük, ha tudná, hogy mit keres, és ha érdemes lett volna keresgálni. Az értékes dolgokat ugyanis elhordták innen még a háború alatt, vagy közvetlenül a háború után. Én ezt jól tudtam, így hát csak tébláboltam a sok ócskaság között, Burai J. viszont izgatott kutatásba fogott, eltűnt mellőlem, nem is láttam vagy negyedóráig.

Aztán előbukkant, és diadalmasan az orrom alá tartott egy gyönyörű vadászkést. Tényleg gyönyörű kés volt. Szép, fényes, hajlított pengéjű vadászkés. Sohasem láttam még ilyet.

– Hol találtad? – kérdeztem álmélkodva.

– Az egyik kémény tövében. Nagy halom rozsdás szög között.

Ezek után már én sem bármészkodtam tétlenül. Elkezdtem félererugdosni a zsákokat meg a szőnyegeket, felkotortam a sötétebb zugokat is, alaposan összeszekerzettettem, de nem találtam semmi érdemleget, csak egy lecsorbult szarvasagancsot, amiről nem tudtam megállapítani, hogy mire lehetne jó. Elkedvetlenedtem, hagyni akartam minden a fenébe, és ekkor rábukkantam a golyókra. Belerúgtam valami összeaszalódott bőrtasakfélébe, és abban megcsörrent valami. Gyorsan kiürítettem a tasakot, egy pilanatig reménykedtem, hogy pénzt találtam, értékes

régi pénzeket, de csak golyók voltak, rendes puska-golyók, összesen tizenkilenc. Ezzel talán már lehetett volna valamit kezdeni, bár egyelőre még fogalmam sem volt, hogy mit. Még azt sem tudtam, hogy örüljek-e a golyóknak. Mindenesetre úgy tettek, mintha nagyon örülnék, és odahívtam Burai J.-t.

- Nézd, mit találtam – mutattam neki a golyókat.
- Golyók?
- Igazi puska-golyók.
- Gondolod, hogy jók még?
- Miért ne lennének jók?
- Ki tudja, mióta hányódnak itt a padláson – mondta Burai J.
 - A golyó sohasem romlik meg – mondta. – Akarod, hogy cseréljünk?
 - Nem – mondta Burai J. – Puska nélkül semmit sem érnek a golyók.
 - Lehet, hogy egyszer puskát is találunk.
 - Tulajdonképpen utálom a puskát – mondta Burai J., és övébe dugta a vadászkést. – A puska csak bajt hoz az emberre.
 - Ahogy akarod – mondta csalódottan, és zsebre raktam a golyókat. Mondhattam volna, hogy a vadászkés is bajt hozhat az emberre, de Burai J. úgysem hitte volna el. Pedig bajt hozott rá hamarosan.
- Nagyjából, azt hiszem, letöltöttük az egy órát, amit Fodó tanár úr kiszabott ránk, elindultunk hát lefelé. A létrán Burai J. azt mondta:
 - Megmutatom a vadászkést Ácsi Lajosnak.

– Nekem eszem ágában sincs megmutatni a goltyókat – mondta. – Te is jobban tennéd, ha eldugnád azt a vacak kést.

– Azt mondta, mutassuk meg neki, ha valami érdekeset találunk.

– Végén majd elveszik tőled – mondta.

– Ácsi Lajos nem olyan ember – mondta Burai J., mintha isten tudja mióta ismerné Ácsi Lajost, akit mellesleg nemrégen még rongy embernek nevezett. De hát Burai J. némelykor nagyon gyorsan változtatta a véleményét.

Odakint, az udvaron már foglalt volt a harmadik karosszék is, Berecz Máté, a plébános ült benne. Berecz plébános gyakran átjött a parókiáról az iskola-udvarba, néha órák hosszat kibicelt a sakkozóknak, ivott is velük, de csak módjával. Azt mondták, hogy ő maga is elég jól sakkozik, időnként szokott segíteni Fodó tanár úrnak, ilyenkor megszorították Ácsi Lajost, végeredményben azonban Ácsi Lajos kettőjükkel is elbírt, miközben természetesen többet ivott, mint azok ketten együttvéve. Egyébként még mindig a pálinkáról beszéltek, ezúttal a plébános fintorgott.

– Nagyon büdös a pálinkák – mondta Ácsi Lajosnak. – Mintha egérfészekben érlelték volna.

– Majd megszokod, szentatyám – mondta Ácsi Lajos. – Igyál csak, később már nem olyan büdös.

– Ne igyál belőle – tanácsolta jóakaróan Fodó tanár úr a papnak. – Holnap kismisén habzani fog a szád, mint a veszett kutyának, és szürke vadgalambok

röpködnek majd a fejed körül. Az öregasszonyok el fognak ájulni a templomban.

- Nem csak öregasszonyok járnak a templomba
- mondta Berecz plébános.

Fodó tanár úr most rámordult Ácsi Lajosra.

- Mi a fenéért nem csapolod már meg a hordót?
- kérdezte. – Abban biztosan jobb pálinka van.

– A hordóban nagyon jó pálinka van – mondta Ácsi Lajos szinte álmodozva. – Színtiszta barackpálinka.

– Akkor miért isszuk ezt a moslékot? – háborgott Fodó tanár úr. – Hozzál a barackpálinkából.

– Nem lehet. A hordót egyszer majd elásom mélyen a földbe, mint ahogy Schank Frici tette.

- Mit ásott el Schank Frici? – kérdezte a pap.
- Két hordó finom barackpálinkát – mondta Ácsi Lajos. – Mielőtt elment, valahol a téglagyárban elásott két hordó első osztályú barackpálinkát. Most ott nemesedik a földben, és várja a gazdáját.

– Várhatja – mondta Fodó tanár úr. – Adta volna inkább oda a munkásoknak.

– A munkások megkapták a gyárat – mondta Ácsi Lajos.

– Nem Schank Frici jóvoltából – mondta Fodó tanár úr. – Megtoldhatta volna önként egy kis pálinkával. Egy igazi úriember ezt tette volna. Mit mondtál, hol ásta el a pálinkát?

– A téglagyárban. Talán a nagy lóistállóban. Senki sem tudja, csak Schank Frici. Ő fogja majd előkapar-

ni, amikor visszatér, és velem együtt fogja meginni, azt ígérte. Képzeljétek, évekig mélyen a földben nemesedik! Az lesz a világ legjobb pálinkája. Ha abból ittam, akár meg is halhatok. De előbb én is elásom az én pálinkámat. Halálom után majd keressétek meg, és igyatok az egészségemre.

– Schank Frici soha többé nem tér vissza – mondta Fodó tanár úr. – Ha pedig visszatér, felakasztják. Ilyen embert akarsz te utánozni? Pálinkát elásni! Mi-csoda hülye ötlet. Sőt egyenesen bűn. Igaz, szentatyám?

– Hát, attól függ, milyen pálinkáról van szó.

– Színtiszta barackpálinkáról – heveskedett Fodó tanár úr. – Egy hithű katolikus nem ássa földbe a barackpálinkát, mert az halálos bűn.

– Lehet, hogy nem halálos bűn – mondta a plébános –, de elég súlyos vétség. Büdös, vacak pálinkát még nem lenne kár...

– Hiába minden – intette le őket Ácsi Lajos. – Mi, előkelő emberek, tudjuk, hogy mi illik. Csak a legfinomabb pálinkát ássuk el.

Burai J. ekkorra odalépett Ácsi Lajoshoz, és megmutatta neki a vadászkést.

– Ezt találtuk a padláson.

Ácsi Lajos gyöngéden kezébe vette a kést, megnézte, kipróbálta az élét.

– Öregapámé volt – mondta. – Főleg vadnyulat nyúzott vele. Öt perc alatt megnyúzott egy vadnyulat ezzel a késsel.

- Nagyon szép kés – mondta Burai J.
- Ácsi Lajos visszaadta neki a vadászkést. Berecz plébános rosszallónan csóválta a fejét, és azt mondta:
 - Gyereknek nem való kés a kezébe.
 - Pláne az ilyen eleven gyerekeknek – mondta Fodó tanár úr, és hosszasan nézte Burai J.-t. – Új fiú még minálunk, és nagyon eleven. Tényleg nem szabadna kést adni a kezébe. Kit akarsz leszúrni vele?
 - Senkit – mondta Burai J.
 - Vadász akarsz lenni? – kérdezte Ácsi Lajos.
 - Nem – tiltakozott Burai J. – Dehogy akarok vadász lenni.
 - Én vagyok az osztályfőnököd – mondta Fodó tanár úr. – El kellene tőled koboznom ezt a gyilkos szerszámot.
 - Otthon tartanám – rebegte Burai J., és nyilván nagyon bánta már, hogy megmutatta a vadászkést.
 - Csak nézegetném...
 - Akkor is el kellene koboznom – mondta Fodó tanár úr elgondolkozva. Aztán hirtelen döntött.
 - Vágd zsebre gyorsan, hogy ne lássam. És közben vedd úgy, hogy elkoboztam.
 - Nincs ez rendjén... – tiltakozott volna Berecz plébános, de akkor én, hogy mentsem a helyzetet, megkérdeztem Ácsi Lajostól:
 - Mennyi az eredmény?
 - Menjetek haza – mondta ingerülten Fodó tanár úr. De Ácsi Lajos előzékenyebb volt. Kikötöt a zsebéből egy papírlapot, megnézte, és azt mondta:

- Ezerhétszáztizenöt–ezerháromszázötvenhat a javamra.
- Nem behozhatatlan előny – mondta Fodó tanár úr. – Egyáltalán nem behozhatatlan előny. No, menjek már a fenébe.

III.

A tizenkilenc puskagolyót gondosan elraktam a tás-kámba. Burai J. elővette zsebéről a vadászkést, és az övébe dugta, talán mutogatni akarta, amin csodálkoztam egy kicsit. Burai J. általában nem szerette a gyilkos szerszámokat, ahogyan azt Fodó tanár úr nevezte, mellesleg nem is hordta soha többé Burai J. a kést, csak most az egyszer, de jobb lett volna, ha most az egyszer sem hordja magánál az övébe dugva, inkább dobta volna el, vagy cserélte volna el velem a golyókért. Szóval így indultunk el, puskagolyókkal és vadászkéssel az osztályból, mentünk hazafelé. Átvág-tunk a téren a parókiához, hogy megkopasszuk kicsit a kőrózsákat. A parókiának szép nagy kertje volt, széles, földből vert fal zárta el az utcától, ha az ember felugrott, a fal mögött feketébe öltözött szorgoskodó apácákat láthatott, a fal tetejét pedig még mindig üdén zöldellő kőrózsa borította. Téptünk a kőrózsa leveléből, teleraktuk a zsebeinket, aztán lassan bandukolva egyenként rágcsáltuk a leveleket. Az ősz még most is szép volt, békésen sütött a nap, az eperfák csendes nyugalommal áldogáltak a házak előtt, és én nagyon reméltem, hogy Fodó tanár úr ma este nem részegedik le túlságosan, az előbb sakközás közben már megint majdnem a régi volt, legfeljebb kicsit ide-gesebb, mint általában, de hát mindenki ideges lenne, ha sorozatban veszítené el a partikat. Lehets, hogy

majd használ valamit az, hogy körüljártuk a Hofanesz kislányok sírját.

Burai J. mintha csak kitalálta volna a gondolataimat, azt javasolta, hogy hazafelé is menjünk a temetőn kereszttől.

– Szeretném még egyszer megnézni a Hofanesz kislányok sírját – mondta.

– Körbe akarod járni?

– Csak meg akarom nézni. Tisztára hülyeség körbejárni.

– Ha reggel velünk együtt körbejárod, lehet, hogy nem pozoszt volna meg Fodó tanár úr.

– Rajtad aztán sokat segített – gúnyolódott Burai J. – Téged is megpofozott.

– Miattad – mondtam dühösen. – De én még így is csak egy lagymatag pofont kaptam, te pedig három rendeset.

– Viszont találtam egy gyönyörű vadászkést – mondta Burai J. – Csak ennél soha rosszabbul ne alakuljanak a dolgok.

Hát rosszabbul alakultak. Ahogy közeledtünk a temető felé, észrevettük, hogy valami történik ott. Szokatlanul nagy volt a nyüzsgés a sírok között, mintha valaki iskolai kirándulást szervezett volna a temetőbe. Mert főleg gyerekek nyüzsgtek ott, még Toma Gyuri is köztük volt, pedig ő, ami óta átszúrta Virág Péter fülét, nemigen mert a környékünkre jönni, a temetőbe is legfeljebb csak minden szentekkor jött ki. Ott volt egyébként Hodonicki Oszkár és

Virág Péter is, de ügyet sem vetettek Toma Gyurira, izgatottan tárgyaltak és mutogattak. Szivel Sanyi pedig sorra odament mindenkihez, és lelkesen magyarázott valamit.

Amikor a temető kapujához értünk, Szivel Sanyi elébünk jött, jókedvű volt, bár mintha kissé erőltette volna a jókedvet.

– Éppen időben érkeztetek – mondta. – Ti is lát-hatjátok.

- Mit? – kérdeztem.
- Felrobbantjuk a Szelíd Rókát.
- Hagyd már ezt a hülyeséget – förmedt rá idegesen Burai J.
- Hülyeség? – kérdezte gúnyosan Szivel Sanyi.
- Várjatok csak egy kicsit. Pár perc múlva magatok is megláthatjátok.
- Tényleg felrobbantjátok? – kérdeztem.
- Tényleg – bőlogatott Szivel Sanyi. – Az apám most szereli rá a dinamitot.

Összenéztünk Burai J.-vel. Burai J. halványulni kezdett, és csak azt motyogta:

- De hát... de hát...
- Ma is megfojtott egy tyúkot – mondta Szivel Sanyi. – Az apám rettentően dühös. Hétszentség, hogy felrobbantja.
- Nem... nem lehet valaki ennyire kegyetlen
- mondta Burai J.
- Miért lenne ez kegyetlenség? – csodálkozott Szivel Sanyi. – Ha például felakasztanánk, sokkal to-

vább szenvedne, mivel a macskák nagyon szívósak. Így pedig: bumm! és vége. Ha már el kell pusztítani, legjobb felrobbantani.

– Egyáltalán nem kell elpusztítani – mondta szinte visítva Burai J.

– A macskának az a dolga, hogy egeret fogjon. Ha egy macska tyúkokat fojtogat, azt fel kell robbantani – magyarázta Szivel Sanyi, aztán terelgetni kezdett bennünket maga előtt. – Ott, annál a kiszáradt vastag fánál fogjuk felrobbantani, az apám annyi dinamitot rak a macskára, hogy a fát is kidöntse. Télen jó lesz tűzrevalónak.

Öreg nyárfa állt valamivel a sírok mögött, azaz jó-formán csak a törzse állt még, két évvel ezelőtt belecsapott a villám, és szinte teljesen leborotválta a koronáját, amelyből csupán egy vastag ág üszkös csonkja maradt, ez kinyúlt oldalra, olyan volt az egész, mint egy viharvert akasztófa. És most tényleg kivégeznek valakit alatta. Igaz, hogy csak egy macskát, de nem akármilyen macskát.

Burai J. közben összeszedte magát egy kicsit, és azt mondta:

– A világ minden macskája egeret fog. Valamennyi egyforma. Igazán elférhetne közöttük egy olyan, amelyik tyúkokra vadászik. A rengeteg egyforma macska között mindenki által kell a Szelíd Róka.

– minden macskának az a kötelessége, hogy egeret fogjon – mondogatta a magáét Szivel Sanyi. – Az ember azért tart macskát. A Szelíd Róka sem kivétel.

Burai J. megragadta Szivel Sanyi mellén az inget, hirtelen felderült az arca, nyilván úgy érezte, jó ötlete támadt.

– Tudod mit? Adjátok nekem a Szelíd Rókát. Majd én gondját viselem. Többé nem fog tyúkokat fojtogatni.

– Nem lehet – mondta Szivel Sanyi. – Úgyis viszszajönne hozzánk. Nagyon ragaszkodó természetű. Visszajönne, és megint pusztítaná a tyúkokat, a végén úgyis fel kellene robbantani.

– Bízzátok csak rám. Majd én gondját...

De nem volt itt már helye a vitának. A házból előjött Szivel András, szájában cigaretta füstölgött, pórázon maga után vezette a Szelíd Rókát, az pedig engedelmesen követte a gazdáját. Önmagában már ez is elég fura dolognak tűnt, tekintettel arra, hogy a macskák általában nem szeretik, ha pórázt kötnek a nyakukra. De hát a Szelíd Róka nem minden nap macska volt. Most pláne nem volt az. Mert egy hosszú zsinór tekertek a testére. Nekem ekkor az jutott eszembe, hogy ilyen lehetett az Erőműész, amikor egyszerre négy láncot szakított szét a mellkasán.

– Jó hosszú gyújtózsinór tekert rá az apám – magyarázta Szivel Sanyi. – Azért, hogy ő is fedezékbe húzódhasson, mielőtt a dinamit felrobban. Egyébként a dinamitrúd a macska hasa alatt van. Látjátok?

Nem nagyon láttuk, mert a dinamitrúd majdnem olyan színű volt, mint a Szelíd Róka szőre. És ilyen színűre váltott Burai J. arca is, sőt lehet, hogy az

enyém is. Mert hátborzongató látvány volt ez az egész. Szivel András egykedvűen lépkedett az üszkös akasztófa felé, nyomában engedelmesen sétált a Szelíd Róka, időnként még oda is dörgölőzött a gazdája lábához, hasa alatt meg akkora dinamitrúd, amellyel egy öreg nyárfát is ki lehet dönteni.

– Húzódjatok a sírkövek mögé – mondta Szivel András. – Elég nagy lesz a robbanás.

Mindenki fedezéket keresett. Mi hárman: Burai J., Szivel Sanyi meg én a Szlimák család kriptája mögé húzódtunk, onnan figyeltük a Szelíd Rókát. Most már mintha Szivel Sanyinak is elpárolgott volna a jókedve, nyitott szájjal lélegzett elég hangosan, mint aki sóhajtozik valamiért. Burai J.-re pedig egyenesen rossz volt ránézni. Az arca már nem is sápadt volt, hanem zöld, olyan zöld, mint a körözsa levele. És ekkor megint nagyon rossz sejtelmeim támadtak. Éreztem, hogy baj lesz. Nemcsak az, hogy felrobban a Szelíd Róka, ami magában is borzasztó dolog, hanem még valami más, aminek biztosan Burai J. lesz az oka, láttam rajta, hogy akar valamit, talán még ő sem tudta, hogy mit, de csinálni fog valamit, az biztos, jól ismertem Burai J.-t, minden megsajnált valakit, vagy valamit, minden segíteni akart, és ebből leginkább baj származott; egyszer majdnem lelőttek bennünket a kárókatonák miatt, régen leölt állatokra emlékezett nyerítve és bégítve, majdnem vízbe fulladt egy kóbor kutya miatt... Vagy ez már később történt? No mindegy. Éreztem, hogy megint baj lesz, megragadtam Burai J. hátán az

inget, és elhatároztam, hogy nem engedem ki a kezemből, amíg fel nem robban a Szelíd Róka. Ha már fel kell robbannia.

Szivel András, a temetőcsősz odaért a villám sújtotta nyárfához, Szelíd Róka pórázát a fához kötötte. Akkor kivette szájából a cigarettát, lehajolt és matatott valamit a macska hátán. Sistergés hallatszott, meggyulladt a gyújtózsinór. Szivel András visszadugta szájába a cigarettát, beleszívott, és nagy léptekkel elindult visszafelé, nem sietett túlságosan, tudta, hogy elég hosszú a gyújtózsinór, nem robban még fel a dinamit.

A Szelíd Róka megrémült a sistergéstől, lehet, hogy a szőre is pörkölődött, a magasba ugrott, és mérgesen prüszkölt. Aztán megpróbált felmászni a fára, de a póráz visszarántotta. Hangosan nyivákolt, el akart futni, a póráz ismét visszarántotta. Vadul kerüllött, a pórázta a nyárfá törzsére tekerte, már mozgálni is alig tudott, rágatta a fejét, majd leszakította. Kaparta, rágta a fa kérgett, megint a magasba próbált menekülni, és egyre hangosabban és egyre szívfájdítóbban nyávogott.

– Feküdjtek le! – kiáltott ránk a temetőcsősz.

Burai J. ebben a pillanatban kitépte magát a kezemből, az inge elhasadt, ott hagyott bennünket a Szlimák család kriptájánál, rohant a Szelíd Róka felé.

– Felrobbansz, te őrült! – kiabáltam utána.

Többen felugráltak, iszonyodva nézték a sírkövek mellől a rohanó Burai J.-t.

– Állítsátok meg! – ordította Szivel András, de hát ki mert volna utánamenni, amikor az a rohadék dinamit minden pillanatban felrobbanhatott, még Szivel András sem mozdult, csak ordítózott.

Különben is, Burai J. már odaért a Szelíd Rókához. Lehajolt, hogy megfogja a macskát, és nyilván el akarta oltani a gyűjtőzsínört. Csakhogy a Szelíd Róka addigra már megőrült a rémülettől, vadul nekiugrott Burai J.-nek, és az arcába mélyesztette karmait. Burai J. valami furcsa hangot hallatott, feljajdult, de jajgatása majdnem olyan volt, mint a macskanyakavogás, mintha egyszerre ketten üvöltöttek volna segítségért, valami lehetetlen nyelven, amit senki sem ért. És egyre hangosabb lett ez a borzasztó lárma... Máig sem tudom, hogy a rettenetes kavarodásban Burai J.-nek hogy sikerült előkapnia a vadászkést, s elvágni a Szelíd Róka pórázát. Mert elvágta a pórázt. Egyszer csak azt látjuk, hogy Burai J. véres arccal, vadászkéssel a kezében, hátán az iskolatáskával áll az akácfá alatt, a macska pedig elszabadult. Méghogy elszabadult! Nyomban neki is iramodott, és nagy bakugrásokkal, mint valami eszelős vadnyúl, egyenesen felénk tartott. A földbe bújtunk ijedtünkben, azt hittük, végünk van, felrobbanunk mindannyian. De a Szelíd Róka sisteregye elszáguldott mellettünk, átugrált a sírokat, a temetőcsősz házát vette célba, nagy bajában haza akart menekülni.

– Felrobbantja a házat! – ordította kétségeesetten Szivel András.

A Szelíd Róka egyetlen szökelléssel átvette magát a nagykapun, és eltűnt a szemünk elől. A következő pillanatban felrobbant a dinamit. A ház a helyén maradt, viszont a tyúkól teteje mintha megemelkedett volna egy kicsit, néhány cserép lerepült, aztán fáradtan beomlott a tető. Porfelhő szállt a magasba, a porból kivált néhány hófehér tyúktoll, békésen lebegett a levegőben, mint ahogy az ökörnyál úszik ilyenkor összel.

Szivel András az égre emelte tekintetét, a hajába markolt, és hangtalanul átkozódott.

És ekkor mi valamennyien, mintegy vezényszóra, futni kezdtünk. Rohant, ki merre látott, ugráltuk át a sírokat, mint a Szelíd Róka, mielőtt felrobbant volna, igyekeztünk minél távolabb kerülni a Szivel-háztól és az átkozódó temetőcsősztől, de végül is, azt hiszem, mindenki hazafelé rohant, az egy Szivel Sanyi kivételevel, mert ő velünk futott, és szinte pillanatok múlva mi öten ott álltunk a temetőfal mögött, a keskeny gáton, a folyó mellett: Szivel Sanyi, Burai J., Hodonicki Oszkár, Virág Péter és én. Álltunk ott, kapkodtunk levegő után, és még mindig nagyon meg voltunk ijjedve.

– Meneküljünk innen – lihegte Szivel Sanyi. – Az apám kapányéllel fogja összetörni a bordánkat.

– Én nem csináltam semmit – mondta Hodonicki Oszkár. – Én hazamegyek.

– Kapányéllel fogja összetörni a csontjainkat – mondta halásápadtan Szivel Sanyi.

– Én nem csináltam semmit – mondta Virág Péter. – Én is hazamegyek.

Azzal ők ketten elügettek hazafelé.

Tulajdonképpen én sem csináltam semmit, nem lehettem róla, hogy majdnem felrobbant Szivelék háza, én is legszívesebben hazamentem volna, de nem akartam ott hagyni Burai J.-t, aki véres arccal és nagyon szerencsétlenül álldogált ott, mintha azt sem tudná, hogy hol van, révetegegen nézett a semmibe, és még mindig kezében volt az az átkozott vadászkés. Elvettetem tőle a kést, és a táskájába dugtam. Ő találta, tartsa meg magának, most már nem irigyeltem tőle.

Szivel Sanyi közben valamennyire kifújta magát, és észrevette, hogy az egyik öccse, talán éppen a legkisebb Szivel fiú, vagy tíz méterre a parttól, a csónakjukból horgászik.

- Gyere ki! – szólt oda neki.
- Minek? – kérdezte az öccse.
- Gyere ki, mert összetöröm a csontodat – förmédte rá Szivel Sanyi.

Amaz dünnyyögött valamit, aztán kelletlenül a gáthoz evezett. Szivel Sanyi a csónakba ugrott, nyakon ragadta az öccsét, és szó nélkül kihajította a partra.

- Mi van? – kérdezte a kicsi.
- Felrobbant a tyúkólunk – mondta Szivel Sanyi.
- Nofene. Azt hittem, a macskát akarjátok felrobbantani.
- Elszabadult a macska, és felrobbantotta a tyúkólat. Apa nagyban őrjöng.

– Akkor még nem megyek haza – mondta a legkisebb Szivel fiú. – Add ide a pecabotomat, elmegyek a Szívhez, lehet, hogy estig fogok valamit.

Szivel Sanyi odadobta neki a horgászbotot, aztán intett nekünk:

– Gyertek.

Betuszkoltam a csónakba Burai J.-t, aztán én is utánaugrottam. Két evező volt a csónakban, Szivel Sanyi meg én evezni kezdtünk, Burai J. még mindig használhatatlan volt, mintha még mindig a nagy semmiben lebegne, és nem tudná, hogy hol van. De azért mégis tudta, mert egyszer csak megszólalt:

- Ne a tőzegbánya felé menjünk.
- Mit akar ez az őrült? – kérdezte tőlem Szivel Sanyi.
- Ne menjünk a tőzegbánya felé – mondta Burai J. – Ott lőttek le Gergiánt.
- Még mindig nem tudom, hogy mit akar – mondta Szivel Sanyi.
- Evezzünk a Szív felé – mondta, mert nekem sem volt kedvem a tőzegbányához menni.

Szivel Sanyi dühösen a zsílip irányába kormányozta a csónakot, miközben gyilkos pillantásokat vetett Burai J.-re, időnként pedig riadtan a temető felé pislogott. A szív alakú kis zsílipnél kiszálltunk, átbillentettük a csónakot, és aztán már teljes erővel eveztünk. A temetőt magunk mögött hagytuk. Most már ráértünk egy kicsit Burai J.-vel foglalkozni. Az arca szörnyen nézett ki, a Szelíd Róka mintha száz karommal esett volna neki, rondán összekarmolta

az arcát, homlokát, néhol egész mélyen beleeresztette karmait, a vér még mindig szivárgott Burai J. orra mellett és az állán, és lecsöpögött az ingére. És ekkor láttam, hogy a keze is össze van karmolva, véres volt minden két keze feje. De azért az arca sokkal csúnyább volt, kész csoda, hogy a szemét nem kaparta ki a Szélid Róka.

Szivel Sanyit minden nem hatotta meg, mert nagyon komolyan azt mondta Burai J.-nek:

– Most pedig választhatsz. Az evezővel csapjalak agyon, vagy fojtsalak a vízbe?

– Ne heveskedj – mondta. – Megkapta ő a magáét.

– Én még ilyen őrültet nem láttam – mondta Szivel Sanyi. – Kis híján felrobbantja magát, ami még nem lett volna olyan nagy baj, de aztán elengedi a macskát, hogy mi robbanunk fel. Az evezővel fogom szétverni a fejét. Nekem már úgyis mindegy, az apám biztosan összetöri a csontjaimat.

– Miért bántana az apád? – kérdeztem. – Nem te robbantottad fel a tyúkólat.

– De én csödítettem össze a fél falut. Kapanyéllel fog megvern az apám. Előbb engem, aztán téged.

– Miért engem? – tiltakoztam. – Én nem csináltam semmit.

– Te vezetted oda ezt az őrültet.

– Olyanok vagytok, mint az Erőművész girhes segédje – szólalt meg Burai J. Úgy látszik, kezdett magához tért. – Folyton a szájatokat jártatjátok. Miért nem hallgattok egy kicsit?

– Mosd meg az arcodat – mondtam neki dühösen. – Olyan vagy, mint a véres hurka.

Burai J. kihajolt a csónakból, telemerte kezét vízzel, és sziszegve megmosdott. Az arca valamivel szébb lett, de nem sokkal. Néhány mély karmolás helyén továbbra is szivárgott a vér, és csakhamar ismét csöögöni kezdett az álláról. Mi ketten Szivel Sanyival szótlanul eveztünk tovább, már a Kálvária utcai házak kertjei alatt jártunk. Ebben az utcában volt a Siszta-féle pálinkafőző, ennek a kertje is lehúzódott a folyóig, meg a kerten keresztül egy széles vályú is, amelyben a kifőzött cefre csordogált bele a vízbe, éketlen bűzt árasztott, és messze úzte onnan a halakat. A pálinkafőzőben talán még ennél is büdösebb volt. Az udvaron egyébként még mindig ott ült Rozmaring Bandi, és a feje körül zümmögő darazsakat próbálta elűzni, de az is lehet, hogy nekünk integetett, mert engem jól ismert, egyszer télen ugyanis az iskola közelében beleesett az árokba, és kifcamította a bokáját, és akkor én húztam ki onnan Hodonicki Oszkár segédeletével, és betámagottam Ácsi Lajoshoz, aki leültette egy karosszékbe, aztán leguggolt, és egyetlen rántással nagyon szakszerűen helyre rakta a kifcamodott lábat, igaz, hogy Rozmaring Bandi közben úgy üvöltött, mintha nyúznák, és utána vagy fél napig csak üldögélt a vedlett karosszékben, és kesergett, de aztán rendbe jött a lába, és Ácsi Lajossal elmentek a Kis Antal-féle kocsmába, és azóta Rozmaring Bandi minden előre köszön nekem meg Hodonicki Oszkárnak, mert

ha a legnagyobb korhely is a faluban, néha udvarias is tud lenni, meg hálás is, mert megígérte, hogy szerez nekünk egy-egy kanárimadarat, nem tudom, miért éppen kanárimadarat, hiszen azt a mi falunkban bajosan találhatott, mellesleg sohasem szerzett kanárit, csak előre köszönt, és messziről is integetni szokott. Visszaintegettem hát Rozmaring Bandinak, és eveztünk tovább. A cefreszag elmaradt mögöttünk, elhúztunk a Kálvária mellett, itt már hal is volt a folyóban, Povazsánszki, a halász akkor rakta le a varsákat éjszakára. Amikor a csónakja közelébe értünk, jól megnézte Burai J. arcát, de nem szólt semmit, Povazsánszki ritkán avatkozott bele más dolgába, mi sem szóltunk hozzá, nem is köszöntünk, nem nagyon szerettük Povazsánszkit, különösen Burai J. utálta, mert a halász pézsmapatkányra is vadászott, és kereskedett a szörmével, Burai J. pedig természetesen a pézsmapatkányokkal is együttérzett.

Áteveztünk a Szekszer-híd alatt, és lassan kikeredtünk a faluból, közeledtünk a téglagyár felé. Itt talán már nem érhetett bennünket utol Szivel András haragja. Errefelé sűrűbb volt a nádas, előttünk fekete szárcsák úszkáltak, aztán lebuktak a víz alá, és a nádasba menekültek, onnan nyikorogtak panaszosan. A folyón látszott igazán, hogy ősz van, akármilyen szépen sütött is a nap. Nyáron itt szébbnél szébb vízimadarak úszkáltak, halásztak és hangoskodtak, mostanra viszont jóformán csak a nyikorgó szárcsák maradtak.

Amikor egy vonalba értünk a téglagyárral, baloldalt hirtelen véget ért a sűrű nádas, a folyó kiszélesedett. Szivel Sanyi a part felé irányította a csónakot. Aztán ijedtében akkorát ordított, hogy talán még a téglagyár kéménye is megremeggett. De én is majdnem kifordultam a csónakból. Közvetlenül mellettünk ugyanis két fekete bivalyfej meredt ránk a vízből. Hirtelen azt hittem, hogy két levágott bivalyfej úszik a vízen. Ezen a hülye napon még ilyesmi is megtörtenhetett volna. De nem: csak fürödtek a bivalyok, elmerültek az iszapban, fejüköt meg magasra tartották, és bambán pislogtak ránk. A parton, a fűzfák között Fekete Péter, a bivalyos ült, és békésen pipázott. Gyorsan otthagytuk a bivalyokat, és még mindig sápadtan eveztünk a parthoz. Fekete Péter felállt, segített kihúzni a csónakot. Csendes beszédű, jó szándékú ember volt a bivalyos. Egy időben ő is Ácsi Lajossal járta a pálinkafőzőket, de csakhamar felhagyott vele, s már évek óta alig mozdult ki a téglagyárból, legfeljebb hatéglát fuvarozott valahová. Most szánakozva nézegette Burai J. arcát és megkérdezte:

- Valed mi történt?
- Beleesett egy bokorba – mondta.
- Úgy nézel ki, mintha egy vadállattal verekedtél volna – mondta Fekete Péter. – Az inged is elhasadt.
- Tüskés bokorba esett – mondta Szivel Sanyi.
- Majd a feleségem rendbe teszi az arcodat
- mondta Fekete Péter. Beleszívott a pipába, hosszasan köhögött. Akkor kiverte a parazsat, a pipát zseb-

re dugta, aztán tapsolt a bivalyoknak: – Rigó, Bódi, gyertek ki!

A bivalyok engedelmesen felálltak, kicammogtak a partra, és elindultak Fekete Péter nyomában a téglagyár felé. Olyanok voltak, mint két óriási sáros és nagyon bűdös kutya. Mert az iszap rettentően bűzlött. Igyekeztünk is minél távolabb kerülni a bivalyuktól meg Fekete Pétertől, előresiettünk, és csak a téglagyár udvarán várunk be őket. Az udvaron vízzel telt rozsdás vashordók álltak egy hatalmas szénrakás mellett. Fekete Péter idevezette mocskos bivalyait, egy vödörrel vizet mert, és Rigónak, a nagyobbik bivalynak a hátára öntötte, minket pedig beküldött a házba a feleségéhez.

A lakóházat még az öreg Schank építette, amikor a téglagyárat is, ő állandóan itt lakott, a fia viszont később beköltözött a faluba. Az öreg Schank házában most két irodahelyiséget és két lakást csináltak, az egyik lakásban Fekete Péterék laktak, a másikban pedig egy Nébald nevű öreg könyvelő, aki már a Schankoknál is dolgozott, sváb volt ő is, akár a Schankok, de a háború után ő magyarnak vallotta magát, úgyhogy hosszas hercehurca után végül is nem telepítették ki, meghagyták a régi helyén, ami okos dolog volt, mert nagyon értette a munkáját, és a háború alatt egyébként sem csinált semmi disznóságot.

A ház előtt Fekete Péter felesége állt, mintha éppen ránk várna. Kerek arcú, kövérkés asszony volt, majdnem kétszer akkora, mint a kis sovány férje.

Szörnyülködve csapta össze a kezét, amikor közelebb-ről meglátta Burai J. összekaszabolt, vérző arcát.

- Hogy nézel ki, szegény gyerek! – sápitózott.
- Biztosan macska karmolt össze.
 - Beleesett egy tüskés bokorba – mondta.
 - Gyertek be gyorsan – mondta az asszony, belekarolt Burai J.-be, bevonszolta a konyhába, és leültette egy székre.

Mi is bementünk Szivel Sanyival, de nem ültünk le. Szép takaros konyhában álltunk, körülötünk minden tisztára súrolva és a helyére rakva. Az asszony elővett egy ecetesüveget, és az asztalra tette. Aztán átment a szobába, onnan vattát hozott és egy darab fehér vásznat. A szoba is tisztán ragyogott, és ami engem legjobban meglepett, az a rengeteg könyv volt egy plafonig érő könyvespolcon. Ennél több könyvet csak a Kultúrothonban láttam és a plébánosnál. De nem ilyen szép könyveket, mint Fekete Péteréknél. Ezek mind aranyszegélyű, díszes könyvek voltak, a címüket is aranyozott betűkkel nyomtatták rájuk. A falakon bekeretezett gobelinek lógtak, ezeken csipkegalléros kislányok játszadoztak virágos réteken.

Az asszony közben minden előkészített, és hozzáfogott rendbe tenni Burai J.-t. Egy vattacsomót átitatott ecettel, aztán gyöngéden törölgetni kezdte Burai J. arcát. Burai J. felszísszent, majd összeszorította a fogait, és halkan nyúszített.

- Szegénykém, nagyon fáj? – kérdezte az asszony.

– Nem nagyon – mondta hősiesen Burai J., aztán megint összeszorította a fogait, és tovább nyúszített.

Iszonyúan csíphette az ecet a vérző sebeket, Burai J. kiguvadt szemmel szenvedett. Szivel Sanyi csöndes elégtételel figyelte, és kajánul vigyorgott. Erre kituszkoltam. Visszamentünk Fekete Péterhez meg a bivalyokhoz. A bivalyok már tiszták voltak, és nem bűzlöttek, lustán áldogáltak, de időnként felkapták a fejüket, és Fekete Péter felé szimatoltak, mintha várnak még valamit. Fekete Péter a zsebébe nyúlt, elővett vagy fél marék sót, szétoztatta a két tenyerébe, és a bivalyok orra alá tartotta. A két csontos, nagy fejű és igen csúnya jószág mohón nyalta a sót.

– Ki olvassa azt a rengeteg könyvet? – kérdeztem Fekete Pétertől.

– A feleségem. Nagyon szeret olvasni. Meg gobelineket varjni.

Dobre, a szénhordó odajött targoncájával a közelünkbe, félmeztelenre vetkőzve lapátolta a szenet, a szénportól majdnem olyan fekete volt, mint a bivalyok, és ő is Fekete Péter felé emelgette a fejét.

– Mikor hajtad el a sintérhez ezt a két öreg csontvázat? – kérdezte. – Nem valók már semmiré. Alig állnak a lábukon.

– Van ezekben még erő – mondta Fekete Péter.

– Csak az élelmet pusztítják. Közben semmi haszon belőlük.

– Szükségünk lehet még rájuk – simogatta a bivalyok fejét Fekete Péter. – Nagyon erős és szófogadó állatok.

– Adamkó úgyis a sintér kezére adja őket – ugratta tovább Dobre a bivalyost.

– Adamkó sohasem tenne ilyet – tiltakozott Fekete Péter.

– És ha mégis megtenné?

– Csákánnal verném fejbe – mondta csöndesen, de nagyon komolyan Fekete Péter. Azzal elindult az istálló irányába, a két bivaly engedelmesen cammogott utána, mi pedig Szivel Sanyival a bivalyok után.

A hosszú betonpadlózatú istállót is még a Schankok építették valamikor, és az ő idejükben állítólag még elég sok lovat tartottak benne, most azonban csak négy széles hátú muraközi ló unatkozott az egyik sarokban, az istálló közepén nagy szalmakupac állt, az ajtó mellett meg mindenféle szerszám volt a falnak támasztva, mellettük egy mázsa, amelyen kisebb-nagyobb vas- és sárgaréz súlyok porosodtak. Kicsit Ácsi Lajos rideg és üres odújára emlékeztetett ez a hosszú lóistálló. Fekete Péter a jászolhoz kötötte a bivalyokat, aztán kimentünk, és visszaballagtunk a házhoz.

Burai J. már a ház előtt ült, két keze feje be volt kötözve, az arcára pedig minden két oldalról fehér vászondarabot szorított, és elég boldogtalannak látszott. Fekete Péter elővette a pipáját, megtömködte, rágyújtott, köhögött egy sort, aztán leguggolt Burai J. mellé, és halkan megkérdezte:

- Mivel mosta le az arcodat?
- Ecettel.
- Nem pálinkával?
- Nem.
- Még most sem vette elő a pálinkát – mondta paszisosan Fekete Péter. – Rejtegeti előlem, nem hajlandó adni belőle, csak vasárnap reggel. Ezért is köhögök állandóan.
 - A pipafüsttől köhög – mondtam.
 - Nem. Nem a pipafüsttől. Senki sem tudja, hogy mitől köhögök. De ha megiszok két pohárka pálinkát, elernyed a torkom, és nem köhögök. Két pohár pálinka nekem elég lenne naponta, többet nem is kívánok. Vasárnaponként is csak két pohárral iszok, és nem köhögök egész nap, nyugodtan pipázhatok, amennyit akarok.
 - Van az istállóban elég pálinka – mondta ekkor Burai J. – Két hordó színtiszta barackpálinka.
 - Melyik istállóban? – kérdezte bambán Fekete Péter.
 - Ebben itt – biccentett a fejével Burai J.
- Fekete Péter úgy nézett Burai J.-re, mint egy elmebetegre, és szomorúan rázta a fejét:
 - Arról én tudnék. Sajnos nincs ott egy csöpp pálinka sem.
 - Dehogyan nincs – mondta Burai J. – A Schank Frici elásott itt két hordó barackpálinkát, mielőtt elmenekült.
 - Ki mondta ezt neked?
 - Ácsi Lajos.

– Ácsi Lajos? – csodálkozott Fekete Péter. – Nemkem miért nem szólt erről Ácsi Lajos?

– Mikor mondta ezt Ácsi Lajos? – kérdezte tőlem Szivel Sanyi. – Te is hallottad?

– Hallottam. Ma mesélte Fodó tanár úrnak sakkozás közben.

Fekete Péter mélyen elgondolkozott. Lehorgasztotta a fejét, ráncolta a homlokát, a pipa kialudt a szájában, de nem törődött vele. Amikor felnézett, csillogott a szeme.

– Ácsi Lajos nem szokott hazudni – mondta.
– Miért is hazudna? És jól ismerte a Schankokat. Schank Frigyes gyakran vendégeskedett az Ácsiék tanýáján... Lehet, hogy tényleg elásott két hordó pálinkát a beton alá, és lehet, hogy elmondta Ácsi Lajosnak...

Az irodából kijött Nébald, a könyvelő, és érdeklődve figyelte a csillogó szemű Fekete Pétert. Nem messze tőlünk, a szénrakás mellett Dobre beszélgetett Margith Józseffel, a segédfűtővel. Fekete Péter izgatottan felállt, és integetett feléjük. Dobreék is odajöttek.

– Az istállóban két hordó barackpálinka van elásva – mondta széles mosollyal Fekete Péter. – Schank Frigyes ásta el, mielőtt megpucolt volna.

– Honnan tudod? – kérdezte Dobre.
– Tudom – mosolygott titokzatosan Fekete Péter.
– Biztosan tudom, hogy ott van. Képzeliétek, színtisztta barackpálinka, és évek óta a föld alatt érik.
– Az már olyan, mint az orvosság – mondta az öreg Nébald.

– Jobb, mint az orvosság – mondta Margith József. – Ha ez igaz, én felszaggatom az egész betonpadlót az istállóban.

– Nem tudom, mit szólna ehhez Adamkó – mondta Dobre.

Gyorsan megtudta, mert felbukkant Adamkó, a széles vállú, kissé görbe lábú munkavezető, akit én még sohasem láttam nevetni, de azt hiszem, mások sem. Odakacsázott hozzánk, és ráförmédte az embereire:

– Mi van itt? Ti már befejeztétek a munkát?

– Nem – mondta Dobre. – Csak beszélgetünk.

– Az istállóban két hordó pálinka van a betonpadló alatt – mondta Margith József.

– Schank Frigyes ásta el, mielőtt elmenekült – mondta Fekete Péter.

A nagydarab Adamkó ettől egyáltalán nem lett jókedvű.

– Miféle pálinka! Miféle Schank Frigyes! – kiabálta. – Schank Frigyes örült, hogy megmenthette az irháját, nemhogy bármit is elásott volna. Nektek pedig ne a pálinkán járjon az eszetek, hanem menjeket dolgozni. Hamarosan itt a rossz idő, és nekünk még rengeteg téglát kell égetni.

Azzal elrobogott. A többiek rosszkedvűen és kissé szánakozva néztek utána.

– Ez még az ágyban is téglával alszik – mondta Margith József. – De én akkor is felszaggatom a betont az istállóban.

– Végig kell kopogtatni a padlót – mondta Fekete Péter. – A hang majd elárulja, hogy hol vannak a hordók. Biztos meg fogjuk találni a hordókat. Én már megyek is keresni.

– Majd szólok a többieknek – mondta Margith József. – Estére, munka után, mi is segítünk.

Szétszéledtek, ment mindenki a munkájára, Fekete Péter az istállóba indult, Szivel Sanyival utána mentünk. A bivalyos a fal mellől egy csákányt választott, nyelét lefelé fordította, beállt az ajtóba, keresztet vetett, majd a csákány nyelével kopogtatni kezdte a betont. Nagyon odafigyelt, egy tenyérnyi helyet sem hagyott ki, döngette a betont, és nagyon lassan araszolt előre.

– Ahol kong a beton, ott kell felszaggatni – magyarázta. – Ott lesznek a hordók. Biztosan megtaláljuk őket.

– Úgy nézem, elég sokáig fog tartani – mondta Szivel Sanyi.

– Megéri – mondta Fekete Péter. – A világ legjobb pálinkája van elrejtve valahol a beton alatt. Schank Frigyes nagyon értett az italhoz. Ha megtalálom a barrackpálinkáját, többé sohasem fogok köhögni.

Több mint fél óráig figyeltük a harkályként kopácsoló Fekete Pétert, de a betonpadló sehol sem kon Gott. Odakint alkonyodni kezdett, így hát elköszöntünk tőle, hazaindultunk. Burai J. is rendbe jött, már amennyire rendbe jöhett. Az arcáról levette a fehér vászondarabokat, a sebei nem véreztek, és időközben

az ingét is megvarrt a Fekete Péter felesége. Elköszöntünk az asszonytól is, és lementünk a folyóhoz. A csónakot vízre löktük, és eveztünk vissza a faluba. A folyó kisimult, elcsöndesedett, a szárcsák valahol a nádasok mélyén rejtőzködtek, nem nyikorogtak már, és a partról sem hallatszott semmi zaj. Csak a Szekszer-hídnál vicsorgott ránk dühösen néhány kóbor kutyá. Ősz elején ugyanis egy kóborkutya-falka jött valahonnan a falu alá, napközben a devecséri dombok között és a téglagyár környékén kószáltak, esténként azonban bemerészkedtek a faluba, ezek közül állt most néhány a Szekszer-hídon, ésacsarkodott ránk fentről. De aztán megint csönd lett, csupán a mi ladikunk mozgott a folyón, siklottunk előre a sima vízen, Povazsánszki varsái között. A halász régen elment, majd csak reggel fog megjelenni, hogy begyűjtse a halat. Rozmarina Bandi is eltűnt a pálinkafőző udvaráról, lehet, hogy a darazsai pihenni tértek. A pálinkafőző viszont változatlanul bűzlött.

Majdnem teljesen besötétedett, mire kikötöttünk a gátnál. Szivel Sanyi nem szállt ki a csónakból, nem mert még hazamenni, attól félt, hogy az apja összetöri a bordáját. Az apja kilenc órakor szokott elaludni. Szivel Sanyi elhatározta, hogy kivárja a kilenc órát. Ott hagytuk a csónakban, és hazamentünk Burai J.-vel.

Illetve én nem mentem mindjárt haza. A házunk előtt jutott eszembe, hogy a puskagolyók még a táskaímban vannak. Elfutottam a régi Vágóhídra. A nagy kőépületben már tök sötét volt, de én nagyon

jól ismertem a Vágóhidat, nyáron minden nap itt tanystunk, sötétben is felkapaszkodtam a falba vert vaskampókon a vastag gerendákra, és az üvegcserépek alá rejtettem a tizenkilenc golyót. Aztán meggon-doltam magam, és egy golyót a zsebembe tettem, hátha szerencsét hoz. Nem tudom, miért hittem, hogy majd éppen egy puskagolyó hoz szerencsét.

IV.

Reggel Szivel Sanyit ugyanúgy találtuk a csónakban, ahogy az este ott hagyott. Görnyedt háttal, mélabúsan üldögélt a víz fölött, kicsit álmos volt, mint aki rosszul aludt az éjszaka ezen a kényelmetlen helyen. Persze nem a csónakban aludt, hazamentő este kilenc óra után, de kora hajnalban, mielőtt az apja felébredt volna, már vissza is pucolt a folyóra, ezért volt álmos és mélabús, bár elégedett is, mert az apja nem törte össze kapanyéssel a bordáit.

Ebből kifolyólag viszont Szivel András aznap bejött az iskolába, és az egyik szünetben igen hevesen magyarázott az udvaron Fodó tanár úrnak, aki egyetértően és felháborodottan bologatott, és bizonyára megígérte, hogy majd ellátja a bajunkat, mert folyton Burai J.-re, Szivel Sanyira meg énram mutogattak, pedig mi igyekeztünk észrevétlenül meglapulni Ácsi Lajos mellett, aki most is a padlásfeljáró előtt sütkérezett. Aztán Szivel András messziről megfenyegette a fiát, és elment, Fodó tanár úr pedig odajött hozzánk. Ezúttal is bánatos volt, de nem túlságosan, úgy látszik, az éjjel mértékletesen ivott, a szeme sem volt nagyon véres, és majdnem kedélyesen kérdezte meg tőlem:

- Te ugyebár utálad a csukamájolajat?
- Igen – mondta. – Egyetlenegyszer nyeltem le egy egész kanállal, és hasmenést kaptam tőle.
- Helyes – mondta Fodó tanár úr, és Burai J.-hez fordult. – Hát te?

- Én is hasmenést kapok a csukamájolajtól – mondta Burai J.
 - Nagyon helyes – bóllogatott Fodó tanár úr, és kérdően nézett Szivel Sanyira.
 - Én le sem tudom nyelni – mondta Szivel Sanyi.
- Összeszorul tőle a torkom, és nem tudom lenyelni.
 - Azt hiszem, ma mégis le fogjátok nyelni – mondta Fodó tanár úr. – Keszler doktor mára jelentette be magát. Éppen jókor, ami benneteket illet.
 - Ezek fasiszta módszerek – szolt közbe Ácsi Lajos. – Nem tudom helyeselni őket.
 - A fasiszták ricinusolajat itattak a helytelenkező egyénekkel – mondta Fodó tanár úr. – Ez viszont egész más. A csukamájolaj olyan gyógyszer, amelyet nem nélkülözhet a fejlödésben levő szervezet, mert hogy a csontot erősíti. Ha nem hiszed, kérdezd meg Keszler doktort.
 - Nem kérdezem, és továbbra sem helyeslem az efféle módszereket – mondta Ácsi Lajos. – Ezt én a háború alatt nyíltan közöltettem Bielmayer Konráddal is, amikor fel akart akasztatni.
 - Rendes ember lehetett az a Bielmayer Konrád
 - mondta Fodó tanár úr. – Kár, hogy nem ismertem.
 - Persze hogy rendes ember volt – mondta Ácsi Lajos. – Két hízódisznóért és egy borjúért elengedett. Pedig nyugodtan felakasztathatott volna.
 - Mégsem volt rendes ember – mondta csalódottan Fodó tanár úr. – Hagya magát megvesztegetni, méghozzá ilyen olcsón. Miért akart felakasztatni?

– A behemót Dukay János miatt. Akkoriban ép-
pen katonaszökevény volt, itt rejtőzködött a padlá-
sunkon, és át akart szökni a másik oldalra. De mi-
előtt átszökött volna, egy este elment a Kiss Antal
kocsmájába kuglizni. Abban az időben csak ott volt
kuglipálya, ő már akkor is nagyon szeretett kugliz-
ni, és verekedni is szeretett örökké életében, talán ar-
ra számított, hogy kuglizás közben még verekedhet
is egy jóízűt. És jól számított. Mert ott volt a kocs-
mában Bielmayer Konrád karszalaggal és két né-
met katonatiszttel, akiknek viszont pisztolyuk volt.
Bielmayer Konrád ugyancsak szeretett kuglizni, és
nagyon megörült Dukay Jánosnak, akiről azt hitte,
hogy szabadságos katona, mert egyenruhában jelent
meg. A lényeg az, hogy elkezdtek kuglizni, fröccsök-
ben. Amikor a behemót Dukay már a huszonötödik
fröccsöt is megnyerte, Bielmayer Konrád duzzogni
kezdett, és igazoltatni akarta. Ott állt mellette a két
tiszt, ezért mert legénykedni. Dukay Jánosnak nem
voltak papírjai, akkor le akarták fogni, mire termé-
szetesen megverte őket, és mindenmukat lefektette
a kuglipályára. Még beszédet is tartott nekik, misze-
rint ő a győztes oldalon akarja befejezni a háborút,
győztesként fog visszatérni, és jó lesz, ha amazok
hárman vigyáznak egy kicsit magukra. Nem vála-
szoltak neki, mert igencsak elaléltak a kuglipályán.
Bielmayer Konrádnak még akkor is rángatózott a bal
szeme, amikor engem fel akart akasztatni. Mert va-
laki besúgta, hogy én rejtegettem a Dukayt. Beval-

lottam, hogy így igaz, de tiltakoztam az akasztás és egyáltalán az ilyen módszerek ellen.

- Például? – kérdezte Fodó tanár úr.
- Például az ellen, hogy az ember talpát bikacsökkel verjék. Nagyon fájdalmas.
- Helyes – fordult Szivel Sanyihoz Fodó tanár úr.
- Apádnak meséld el, hogy bikacsökkel vertem a talpatokat, hátha megenyhül egy kicsit, mert pillanatnyilag kapanyéllel akarja összetörni a csontotokat.
- Szörnyű világban élünk – sóhajtotta Ácsi Lajos.
- Miért ez a sok kegyetlenkedés?
- Nagyon elevenek a fiúk. Robbantgatnak. És bizonyára még egyéb diverziókat is terveznek. Látszik az arcukon. Különösen ennek az arcán – mutatott Fodó tanár úr Burai J.-re.

Burai J. megsimogatta összekarmolt arcát, és azt mondta:

- Egy macskát akartam megmenteni.
- Egy különc macskát – emelte fel a kezét és a hangját Fodó tanár úr. Úgy beszélt, mint ahogy a történelemórákon szokott. – Hiba volt. A különcöket nem szabad megmenteni, mert veszélyesek, elsősorban saját fajtájukat veszélyeztetik, tehát önpusztítók. Nézzétek meg Ácsi Lajost! Katonaszökevényeket rejtegetett, és ezzel elárulta barátait, a Váryakat, a Schankokat...

– Bocsánat – vágott közbe Ácsi Lajos. – A háború után én Schank Fricinek is védelmére keltem. Nem helyeseltem, hogy elvették tőle a téglagyárat.

– Ezért nem akartak felakasztani? – kérdezte Fodó tanár úr.

– Majdnem.

Csönettek. Otthagytuk Fodó tanár urat és Ácsi Lajost, bementünk az osztályba, és eléggyé rosszkedvűen vártuk Keszler doktort. Sokáig nem jött, már reménykedni kezdtünk, de aztán mégis megérkezett, az utolsó óra vége felé, hozta a csukamájolajat meg a kanalakat, mellette ott tüsténkedett Novák tanárnő talpig fehér köpenyben, és megjelent Fodó tanár úr is, ő megállt az ajtóban. Keszler doktor a torkát köszörülte, beszédet készült mondani. Először járt az iskolánkban. minden ősszel kaptunk ugyan fejenként egy-egy kanál csukamájolajat, de az előző években mindig egy idős nővér hozta, és nem szokott beszédet mondani. Keszler doktor viszont igen. Majdhogynem elnézést kért, beismerte, hogy a csukamájolaj meglehetősen rossz ízű, émelygést is okozhat, de nélkülözhetetlen tápszer, hiszen majdnem valamennyien hiányosan táplálkozunk, nehéz idők járnak, és ilyenkor nagy szükség van a csukamájolajra. Jóval a kis ember volt Keszler doktor, de a beszéde nem vidított fel bennünket. Már mint minket hármunkat. Mert a többiek nem nagyon izgatták magukat.

Felsorakoztunk. A Fenyvesi fiúk a sor élére álltak, Szivel Sanyi, Burai J. s én a sor legvégére. A Fenyvesiek, bár nem látszottak rosszul tápláltaknak, még a csukamájolajat is szerették. Szemrebbenes nélkül lenyelték a maguk adagját. A többiek-

nek ellenben eszük ágában sem volt lenyelni. Amint Keszler doktor elhúzta szájuk elől a kanalat, hanyatt-homlok rohantak ki az udvarra, és kiköpték a csukamájolajat. Fodó tanár úr az ajtóból látta mindenzt, és nem szólt semmit. De amikor mi hárman kerültünk sorra, szigorúan felhúzta a szemöldökét, így hát kénytelenek voltunk tisztességgel bevenni a zsíros lötöt.

Nekem öt perc múlva már hasmenésem volt, meg Burai J.-nek is, Szivel Sanyi pedig hánnyt.

– Most egy ideig talán nem lesztek túlságosan elevenek – mondta Fodó tanár úr. – A biztonság kedvéért azért maradjatok még itt két óra hosszáig. És ne feledjétek el a bikacsököt.

A többieket hazabocsátotta. Kifelé menet a Fenyvesi fiúk összeverekedtek, mire Fodó tanár úr őket is visszarendelte, de őket csak egy óra hosszára. Furcsa gyerekek voltak ezek a Fenyvesiek. Egyazon évben születtek, az egyik januárban, a másik decemberben, az idősebb bevárta a fiatalabbikat, és együtt kezdték járni iskolába, mert nem tudtak meglenni egymás nélkül, de közben állandóan marakodtak. Most isacsarkodtak még egy ideig egymásra, aztán ráuntak, és inkább minket kezdték sajnálni, bár nem értették egészen, hogy miért vagyunk ennyire rosszul. De nem csak ők sajnálkoztak rajtunk. Hodonicki Oszkár és Virág Péter visszajöttek, és hoztak nekünk kőrózsalevelet, hátha attól jobban leszünk. Nem lettünk jobban a kőrózsától sem.

Háborgott a gyomrom, még mindig éreztem a számban az undorító olajos ízt, bágyadtan ültem a padban, és ekkor kínomban elővettem a puskagolyót. Magam elé tettem, és dühösen meredtem rá, ez idáig még nem hozott szerencsét.

– Nézd, igazi éles golyó! – csaptak le rá a Fenyvesi fiúk. Egymás kezéből kapkodták ki, nagyon tetszett nekik. – Hol találtad? – kérdezték tőlem, de én nem válaszoltam, volt éppen elég bajom.

– Megeszek két művirágot, ha nekem adod – mondta Fenyvesi János.

– Én megeszek hármat – mondta a testvére.

– Hogyan szereztek művirágot? – kérdezte Hodonicki Oszkár. – Nem mehettek be a Kultúrothonba.

– Éjjel bemászunk a kerítésen – magyarázták a Fenyvesi fiúk. – A színházterem ajtaját nem zárták. Holnap itt előttetek esszük meg a művirágokat.

– Aztán mi a fenét csinálnátok a golyóval? – kérdezte Virág Péter.

– Lőnénk vele – mondta Fenyvesi Jóska. – Satuba szorítanánk, és egy szöggel elsütnénk.

– Vagy tűzbe raknánk, és úgy sütnénk el – mondta Fenyvesi János. – Tüzet gyújtanánk a Szentháromság-szobornál, és belőhetnénk a színházterem ablakán. Novák tanárnő frászt kapna.

Szivel Sanyi kezébe vette a golyót, és megrázta a fejét.

– Ez ugyan nem sülne el. Régi vacak golyó. Nem való már semmire.

– A golyó nem romlik meg – mondta dühösen.
– Akármilyen régi.

– Te aztán sokat értesz a golyóhoz – gúnyolódott Szivel Sanyi. – Ezt a vackot a jóisten sem sütné el. Két napig is tüzelhetne alája.

– Fogd be már azt a nagy pofádat – mondta. Felálltam, elvettem tőle a golyót, és zsebre vágtam.

– Legalább ilyenkor befognád a szádat.

– Nem adod nekünk? – kérdezték a Fenyvesiek.

– Nem.

Csalódottan eloldalogsztak mellőlem, ógtak-mógtak egy ideig, aztán összevesztek. Még akkor is veszedtek, amikor az egy óra leteltével hazaindultak.

Öten maradtunk az osztályban, elég rossz hangulatban. Kint az udvaron Ácsi Lajos és Fodó tanár úr akkor kezdték meg az aznapi első sakkpartit, nemsokára megérkezett Berecz plébános is, leült a karosszékbe, Ácsi Lajos három pohárba pálinkát töltött, csöndesen iszogattak, most egyikük sem fintorgott, úgy látszik, Ácsi Lajosnak sikerült tűrhető pálinkát szereznie.

– Van valakinek gyufája? – kérdeztem.

– Minek? – kérdezték vissza Hodonicki Oszkárék.

– Tüzet fogunk gyújtani!

– Hol?

– A temető mellett, a gáton.

– Elsütjük a golyót? – kérdezte izgatottan Hodonicki Oszkár.

– Igen. Be akarom bizonyítani annak a nagypofájúnak, hogy nincs igaza.

– Hát azt nagyon szeretném látni – mondta Szi-
vel Sanyi.

– Majd meglátod – mondta Hodonicki Oszkár.
– Akkor talán végre befogod a szád.

Gyufája nem volt senkinek. Hodonicki Oszkár vállalkozott rá, hogy szerez otthonról, mindjárt el is küldtük, mi pedig becsületesen megvártuk, amíg letelik a kiszabott két óra, bár Fodó tanár úr egyáltalán nem törödött velünk, belemélyedt a sakkpartiba, ezúttal, úgy látszik, jobban ment neki a játék, a plébános segített neki, Ácsi Lajos hosszasan gondolkozott egy-egy lépésen, messziről nézve úgy tetszett, most nem fogja sorozatban megnyerni a játszmákat, de még így sem látszott túlságosan gondterheltnek, jól tudta ő, hogy ha összeszedi magát, végül is elbánik Fodó tanár úrral és Berecz plébánossal.

Letelt a két óra, kimentünk az iskolából. Útközben összegyűjtöttünk minden fellelhető száraz gallyat, papírt és fadarabot. Két nyaláb tüzrevalóval érkeztünk a folyó mellé, a keskeny gátra, ezzel akár egy ágyúgolyót is felrobbanhattunk volna.

Hodonicki Oszkár már várt bennünket a gyufával. Körülnéztünk, a közelünkben nem volt senki, távolabb, a Szívnél Kanegér üldögélt, lábat a kis zsilipről lezúduló vízesés fölé lögatta, mögötte ott pihent két-kerekű kordéja, azon meg Borus Liza ült, és türelmesen figyelte a férjét. Kanegér időnként levette a kalapját, és megvakarta a fejét, aztán visszatette a kalapot, és felgyűrte az ingujját, mintha mosakodni készülne,

de mi tudtuk, hogy nem fog mosakodni, tulajdonképpen a Szív mellett búslakodó Krebs-féle vízimalmot figyelte, mivelhogy régi vágya volt ellopni abból minden, ami vasból van. A háború vége felé ugyanis a vízimalom oldalát beszakította egy eltévedt gránát, a résen át látszottak a tengelyek, a lapátok és a fogaskerekek, és Kanegér, amikor rosszul ment neki az üzlet, mindig fogadkozott, hogy egy éjszaka kirámolja az egész hóbelevancot, és eladja ócskavasként. Persze sohasem rámolt ki onnan semmit, a vízimalom oldalát később befoltozták, és a malom még hosszú évekig őrölte a búzát, csöndes, megnyugtató zümmögéssel.

Kis kupacba raktuk az összegyűjtött papírt, befedtük néhány száraz gallyal, még egyszer körülnéztünk, még mindig nem zavart bennünket senki, Kanegér tétován tollászkodott a Szív fölött. Meggyújtottuk a tüzet. A papír lángra lobbant, a gallyak pattogni kezdték. Most már vastagabb ágakat raktunk a tűzre, azok is lángra kaptak, elégtek, és vörösen parázsoltak. Elég sok parázs lett, fogtam hát a golyót, és óvatosan a tűzbe helyeztem, hegyét a temetőfálnak irányítottam. Aztán rádobáltuk az összes megmaradt tűzreválót. Ropogott a száraz fa, a lángok magasra csaptak, disznót lehetett volna pörkölni fölöttük, ekkora tűzben minden emberi számítás szerint el kellett volna sülni a golyónak, de az nem sült el. Szivel Sanyi egyre gúnyosabban vigyorgott, én meg egyre idegesebb lettem, de ideges volt Burai J., Hodonicki Oszkár és Virág Péter is, mert ők is azt szerették volna, hogy elsül-

jön a puskagolyó, és hogy Szivel Sanyi végre befogja a száját. Burai J. megpiszkálta a tüzet, mire mérgesen rászoltam:

– Ne bánts semmit, mert még felénk fordítod a golyót.

– Fordíthatod azt nyugodtan akármerre – röhögött Szivel Sanyi, és ő is megpiszkálta a tüzet.

És ekkor Kanegér elindult a Szívtől, és egyenesen felénk tartott. Hetykén félrecsapta a kalapját, zsebre dugott kézzel, fütyürészve közeledett felénk, mögötte vagy tíz méterre a felesége iparkodott, ő húzta a kétkerekű kordét, amelyen csak egy törött ekevas és két-három rozsdás fazék zörgött, rossz napja volt Kanegérnek, de így legalább Borus Lizának nem kellett túlságosan erőlködnie, néha ugyanis majd bele-szakadt az ócskavasgyűjtésbe, tekintettel, hogy Kanegér mindig vele húzatta a kordét, és mindig csak tízméteres távolságból követhette őt, Kanegér ezzel is bizonyította a világnak, hogy ő az úr a háznál, tulajdonképpen ezért is nevezték el Kanegérnek. Mert korábban Bőregérnek hívták. Illetve a rendes neve Kolompár Menyhért volt, csak amikor focizni kezdett, és lenyírták kopaszra, akkor nevezték el Bőregérnek, nagy, elálló füle miatt. Beles Marci bácsi, az edző ugyanis minden játékosát kopaszra nyírat-ta, a fejjáték fellendítése érdekében. Ne is mondjam, hogy az egész járás a mi kopaszra nyírt futballcsapunkon röhögött, úgyhogy Beles Marci bácsi végül engedélyezett kétujjnyi hajat, de még akkor is elég

sokan kiröhögték a játékosainkat. A mieink nem sokat törödtek ezzel, szívvel-lélekkel játszottak, nem is ment rosszul a csapatnak, szerették az edzőjüket, mivel az minden edzés után jóllakatta őket. Mert Beles Marci bácsi hentes volt, és gyékényszatyrában minden edzésre hozott friss kolbászt, hurkát, töpörtyűt vagy szalonnát. Kenyeret a játékosok hoztak. Két edzést tartottak hetente, egy cipőset és egy mezítlábasat, hogy a cipők ne szakadjanak el túl gyorsan. És minden edzés után jóllakott az egész csapat. A játékosok közül sokan csak ilyenkor laktak jól. Kanegér is alighanem a hurka és a kolbász miatt jelentkezett a csapatba, de aztán kiderült, hogy egészen jól focizik. Fáradhatatlan, fürgé és rámenő játékos volt, és egyre rámenősebb lett. Vagyis igen durván játszott. Beles Marci bácsi minden berakta a kezdőcsapatba, és amikor Kanegér már megfelelő mértékben megritkította az ellenfelet, akkor lecserélte, ha a bíró már előbb le nem zavarta a pályáról. Eddig rendben is lett volna a dolog. Csakhogy Kanegér ugyanilyen rámenősen játszott edzéseken is. Kíméletlenül faragta játékostársait is, néha már a fél csapat sérüléssel bajlódott miatta. Aztán egy szép napon Csorba Feri megelégette a gorombáskodást. Csorba Feri volt a legjobb focistánk, ha formába lendült, a többiek legfeljebb a füvet legelhették körülötte. Azt csinált a labdával, amit akart. No, az egyik edzésen lekezelte a labdát, kicselezte a fél csapatot, aztán csak úgy pattogtatta a labdát maga előtt. Várta Kanegért. És az jött is. Teljes

gózzel s nagy sebességgel, mint aki minden szét akar rúgni maga előtt. És ekkor Csorba Feri beletalpalt. Éppen mezítlábas edzés volt, de a csattanás még így is jól hallatszott. mindenki megállt. Kanegér is. De ő fél lábon. Aztán úgy, fél lábon hihetetlen gyorsasággal végigszökdécselt a pályán, és csak a kapu mögött kezdett ordítani. Körülfogták, leültették, nézegették a lábat, szerencsére nem tört el a sípcsontja, de nagyon megdagadt.

Két héting nem láttuk, akkor megjelent, és kapus akart lenni. Egy hónap múlva ő volt a legjobb kapus a ligában. Úgy védett, mint egy arkangyal, csapatunk hetekig nem kapott gólt. De ekkor meg nagyképűsködni kezdett. Fél kézzel húzta le a labdákat, vagy sárkokkal pöckölte ki, miközben grimaszokat vágott a közönségre, sőt végül már cigarettával a szájában állt be a kapuba. És akkor az edzésen megint színre lépett Csorba Feri. Bár ezúttal nem szándékosan csinálta, biztos vagyok benne. Tisztára játszotta magát, egyedül állt a kapu előtt. Vele szemben Kanegér, csípőre tett kézzel, füstölgő cigarettával a szájában. Csorba Feri lágyan át akarta emelni a cigarettázó kapus feje felett a labdát, de rosszul számította ki az ívet, a labda Kanegér arcának repült. Semmi különös, nem volt erős rúgás. Hirtelen nem is értettük, hogy Kanegér miért kaparja olyan eszeveszettel az arcát, miért vetti magát hasra, miért dörgöli az orrát a fűbe, és miért rágja a földet. Hát kiderült, hogy a labda az égő cigarettát találta el, a cigareta visszahajlott, és parázsló

végével becsúszott az orrlyukába. Rettentő fájdalmas lehetett. Kanegérnek még fél óra múlva is csorogtak a könnyei, az orra háromszorosára dagadt, és nagyon piros volt. Kanegér soha többet nem ment a közelébe se a futballpályának. Megnősült, felcsapott ócskavasasnak, hetykén járta az utcákat, felesége meg húzta utána a kétkerekű kordét.

És most jöttek felénk, mi meg a tűz körül álltunk, és egyáltalán nem örültünk nekik, mert a tűzben ott izzott a puskagolyó, és reménykedtünk, hogy esetleg mégis elsül. Amikor a közelünkbe értek, Kanegér hanyag mozdulattal leütötte a kalapot a fejéről, és hajadonfővel ballagott tovább. Borus Liza felvette a kalapot, a kordéra helyezte, és jött a férje után. Kanegér odaért hozzánk, megállt. Megállt Borus Liza is tíz méterrel mögötte, a kordéről levette a kalapot, odahozta Kanegérnek, aztán visszament.

– Láttátok ezt, kis parasztok? – kérdezte Kanegér, és a fejébe csapta a kalapot.

– Láttuk – mondta.

– Így kell bánni az asszonnyal. Az emberben legyen büszkeség. Különben nem tiszteli senki, még a saját asszonya sem. Ha az emberben nincs büszkeség, akár fel is akaszthatja magát.

– Így igaz – hagyta rá Hodonicki Oszkár, és szereztük volna, ha továbbmegy.

– Csorba Feri maga jár az artézi kútra, hordja a vizet az asszonyának – mondta megvetően Kanegér.

– Állapotos a felesége – mondta.

– Én sohasem fogok vizet hordani az asszonynak – mondta Kanegér, aztán lehalkította a hangját: – Pedig ez nem akármilyen asszony. Éjjel láthatatlanná válik, besurranhat akármelyik házba, melledre ül, és halálra izzaszt, ha úgy akarja. Vagy megsimogatja a fejed, és attól kihullik minden hajad szála. Ha megszámolja a fogaitokat, egy életre hatalma lesz fölöttetek. Ajánlom, hogy ne nevessetek előtte. És ha beszéltek is, hajtsátok le a fejeteket.

– Te miért nem hajtod le a fejed? – kérdezte Szivel Sanyi.

– Felettem nincs hatalma – mondta Kanegér.
– Bennem van büszkeség, ezért nem bír velem semmit.

– Miért nem szereled már ki a vízimalmot? – kérdeztem idegesen.

– Ki fogom szerelni – mondta Kanegér. – Egy éjszaka ki fogom szerelni az egészet.

– Annyi vasat nem bír elcipelni az asszonyod – mondta Szivel Sanyi.

– Mi az, hogy nem bír! – hördült fel Kanegér.
– Sokkal többet is elbír, ha én parancsolom neki. Veletek, parasztokkal az a baj...

És ekkor elsült az a tetves golyó!

Pukkanás hallatszott, szikrák röppentek fel a tűzből. Nem is volt olyan hangos a robbanás, mint ahogyan vártuk.

Viszont annál hangosabban felordított Kanegér. És már megint fél lábon állt, mint annak idején a fut-

ballpályán, amikor Csorba Feri letalpalta. És most is szökdécselni kezdett, de most körbe-körbe, egyre gyorsabban és nagyobbakat ugrált, aztán lebukfencezett a gátról. Talpra esett, és fél lábon megállt a víz szélén, mint egy nagyon szerencsétlen kalapos gólya, mert csodák csodájára a kalapja a fején maradt. Borus Liza villámgyorsan leszánkózott a gát oldalán, és már ő is ott volt a vízben a férje mellett.

Mi meg akkor hangosan nevetni kezdtünk. Borus Liza visszafordult, ránk nézett nagy fekete szemével. Nyomban becsuktuk a szánkat. Nemcsak azért, mert tartottunk tőle, hogy a cigányasszony megszámolja a fogainkat, hanem mert szinte egyszerre jutott eszünkbe, hogy meg is ölhettük volna a Kanegért. Elmúlt a nevethetnénkünk.

Borus Liza megvizsgálta Kanegér lábát, és mindenannyian fellégeztünk, amikor azt mondta:

– Nincs semmi baj. Csak a bőrödet horzsolta fel. Alig vérzik. A tüzből pattant ki valami. Egy szikra.
– Szörnyen éget – panaszolta Kanegér. – Nem szikra volt. Kilyukasztotta a nadrágomat. Lehet, hogy valaki rám lőtt.

– Nem lőtt rád senki – nyugtatta a felesége. – Majd én meggyógyítalak otthon. Pókhálót teszünk a sebre.

Feltámagatta Kanegért a gátra, és elébünk álltak mind a ketten. Borus Liza nem szólt semmit, csak nézett bennünket, szeme éjfekete volt, és nagyon szép és félelmetes, abban a pillanatban elhittem róla minden, hogy halálra izzasztja és megkopasztja az em-

bereket, képesnek tartottam mindenféle boszorkányságra, és ha kérdezi, bevallottam volna neki, hogy a mi puskagolyónk az oka mindennek, de ő hallgatott, és csak nézett bennünket gyönyörű szemével. Helyette Kanegér kérdezte meg:

- Mit raktatok a tűzbe?
- mindenféle gallakat – mondta Szivel Sanyi.
- Voltak közöttük nedves gallak is. Azokból pattanhatott ki a szikra.
- Nem szikra volt – mondta Kanegér. – Lövést hallottam. Valaki rám lőtt.
- Lehet, hogy Csorba Feri – mondta. – Azt mondják, van puskája.
- Lehet – mondta elgondolkozva Kanegér, aztán feleségére nézett, és észbe kapott. Rám ordított: – Velem ne viccelj, hallod-e! Egyáltalán, miért gyújtottatok tüzet?
- Mert van bennünk büszkeség – mondta csöndesen Burai J. Vagy fél napja most szólalt meg először.
- Kanegért meglepte a válasz, mellesleg engem is, de azt hiszem, mindenki csak. Bámultunk egymásra, a tűz meg halványan parázsolt az ősz nap-sütésben.
- A parasztokban sohasem lesz elég büszkeség – mondta kissé bizonytalanul Kanegér. – Egy éjszaka majd halálra izzadjátok magatokat.
- Azzal bicegve elindult. Borus Liza a kordé elé fogta magát, és ment a férje után. A tízméteres távolságot most is betartotta.

Eltaстtuk a tuzet, leültünk a temetőfal mellé, és bámultuk a folyót. Nyugalom volt körülöttünk, a halak meglapultak a vízben, a szárcsák elrejtőztek a nádasban, a békák elbújtak a nap elől és hallgattak, csak a Szívnél zúgott a kis vízesés egyhangúan és álmosítóan. Nagyon békésnek látszott minden, de mi rossz kedvűek voltunk.

- Hát mégis elsült a golyó – sóhajtotta Virág Péter.
- Nem hittem volna – mondta Szivel Sanyi.
- Most legalább majd befogod a szádat – mondta Hodonicki Oszkár, de most ennek sem tudtunk iga-zán örülni.
 - Kis hiján megöltük a Kanegért – mondta ki Burai J. azt, amire valamennyien gondoltunk.
 - Vagy valakit magunk közül – mondta Hodonicki Oszkár. – Rosszul mennek a dolgok. Nagyon rosszul. Akármihez nyúlkunk, minden félresikerül.
 - El kellene menni a téglagyárba – mondta Szivel Sanyi. – Lehet, hogy Fekete Péter megtalálta a pálinkát.
 - Miféle pálinkát? – kérdezte Hodonicki Oszkár.
 - A világ legjobb pálinkáját – mondta Szivel Sanyi. – Ha megtalálták, akkor most mindenki részeg a téglagyárban, és biztosan énekelnek.
 - Nem hiszem, hogy megtalálták – mondtam le-törten. – Miért éppen ma találták volna meg?
 - Jó volna éneklő embereket látni – mondta Burai J.
 - Rendben van – mondtam, és felálltam a temetőfal mellől. – Menjünk a téglagyárba. De szerintem úgyis hiába megyünk.

– Én nem megyek sehova – mondta reménytelenül Hodonicki Oszkár. – Akárhova megyünk, mindenütt csak baj történik. Legjobb volna lefeküdni, és egy hónapig aludni. Hátha akkor jobbra fordulnak a dolgok.

– Körül kellene járni a Hofanesz kislányok sírját – javasolta bátortalanul Virág Péter. – Napjában többször is körül kellene járni. Lehet, hogy az segítene.

– Ki a fene mer most a Hofanesz kislányok sírjához menni – legyintettem.

– Azt akarod, hogy összetörjék a bordáinkat? – förmédrt rá Szivel Sanyi Virág Péterre.

Nekiindultam hát, de csak Szivel Sanyi és Burai J. jött velem. Hodonicki Oszkárék ott maradtak a víz mellett, hátukat a temetőfalnak vetették, mint akik végképp ott akarják kivájni, hogy a dolgok jobbra forduljanak.

Most gyalog mentünk, Szivelék csónakja nem volt a gátnál, valaki biztosan elúszott vele halászni. Szótlanul baktattunk a poros utcákon, a levegő is poros volt és megállt körülöttünk, fülledegség érződött, megyizzadtunk, mire kiértünk a faluból, és rátértünk a téglagyárba vezető útra. Távolabb a devecséri dombok között kóbor kutyák ugattak, lehet, hogy a vadnyulakat vagy a fűrjeket riogatták, de az is lehet, hogy csak rosszkedvűek voltak ők is.

És persze hogy hiába mentünk a téglagyárba. Nem énekelt ott senki. Dobre félmeztelenül, szénpör-tól feketén gürcölt, Árvai, a fűtő egy pillanatra kidug-

ta kopasz fejét az egyik szellőztetőnyíláson, de gyorsan vissza is húzta, és izzadt tovább a kemencék fölött, két boszniai idénymunkás vályogot raksagatott, de csak ímmel-ámmal, mint akik már szeretnének hazamenni. Adamkó serényen kacsázott görbe lábával és mindenkit munkára buzdított, Fekete Péter felesége meg a konyhaajtó előtt ült, és gobelint varrt.

Fekete Pétert az istállóban találtuk, csákánnyel-lel kopogtatta a betont. Az istállónak körülbelül az egyharmadánál tartott. A beton két helyen fel volt szaggatva, két sötét lyuk tátongott olyan üresen, hogy mindenkit látszott rajtuk, ezekben ugyan sohasem rejtegettek barackpálinkával telt hordókat.

– Az egyikben elszakadt zsákdarabok voltak, a másikban meg egy vakolókanál – mondta Fekete Péter. – Lehet, hogy ezeket is Schank Frigyes rejtte el. Így akarta megtéveszteni azokat, akik esetleg a pálinkáját keresnék.

– Lehet, hogy nem itt rejtte el a pálinkáját – mondtam kétkedve.

– Dehogynem – mondta Fekete Péter. – Egész biztosan itt rejtte el. Előbb-utóbb meg fogjuk találni. És akkor soha többé nem fogok köhögni.

Azzal köhögött egy sort. A két bivaly az istálló végéből feléje fordult, olyan búsan néztek rá, mint akik szintén kételkednek a sikeresben. De Fekete Péter rendületlenül kopogott tovább.

Kimentünk, és az udvaron ácsorogtunk egy darabig, néztük Dobrét meg a többieket, és nem vettük

észre, hogy közben a fejünk felett megcsúnyult az ősz. Hirtelen sötét árnyék borult a téglagyárra, az égen fekete felhők tülekedtek, itt lent pedig még melegebb lett. Sietni, aztán futni kezdtünk hazafelé. Valahol a távolban, a falu másik végén villámlott. Félúton elkapott bennünket az eső, bőrig ázva értünk haza.

V.

Napokig esett az eső. A halak megmozdultak a kis folyóban, feljöttek a víz felszínére, körülöztek, és miután nem láttak senkit, mintha hirtelen megörültek volna az életnek, a magasba vetették magukat, hangsos csattanással estek vissza, fehér tajtéket kavarva, majd újból nekirugaszkodtak, és átugráltak a keskeny zsilip felett, boldogan siklottak a mintegy öt méter hosszú, szív alakú kőlapon a bokáig érő vízben, farkukkal nagyokat csaptak, aztán a túlsó oldalon ismét eltűntek a mélyben. Több kosárra való halat lehetett volna fogni puszta kézzel a Szívnél ezekben a napokban, de hát ilyen időben senki sem akart halat fogni. Az emberek fedél alá húzódtak. Szivel Sanyi is kénytelen volt hazamenni az eső elől, az apja végre elkaphatta, és el is kapta, és alaposan megverte, de nem kapanyéssel verte meg, ahogyan ígérte, hanem csak nadrágszíjjal, úgyhogy Szivel Sanyi alapjában véve elég jól járt. Fodó tanár úr és Ácsi Lajos az eresz alá húzódtak a sakktáblával, bemehettek volna éppen a padlásfeljáróba is, de ők, nem tudni miért, az eresz alá ültek, esténként a fejük fölé akasztottak két viharlámpát, és némán szembekönyököltek egymással. Berekz plébánosnak már nem jutott hely az eresz alatt, ha látni akarta a sakktáblát, az esőre kellett ülnie, így hát hozott egy esernyőt, és az alatt gubbasztott türelmesen, és olyan volt, mint egy hontalan fekete pók,

aki egy még feketébb gomba alatt lapult meg, és jobb idők érkezését várja. Rozmaring Bandi a pálinkafőző udvarán beleesett a levezető vályúba, nyakig merült a még meleg cefrébe, hajszál híján belefulladt, de aztán mégis kie Vickélt valahogy, akkor viszont olyan bűdös volt, hogy nem akarták beengedni a pálinkafőzőbe, ezért két óra hosszat a hideg esőben ácsorgott, szép lassan tisztára mosakodott, mindenki más tüdőgyulladást kapott volna, Rozmaring Bandi azonban még csak nem is tüsszentett, később megszárítkozott a kazánok mellett, és már ismét a régi volt. Fodó tanár úr tartott nekünk egy remek történelemórát a reformációról, a prédkátorokról, akik anyanyelvükön szóltak a hívőkhöz, megdicsért néhány egykorai papot, akik nagyon rendes emberek voltak, és Fodó tanár úr homályosan sejtette, hogy Berecz Máté plébánosunk nem egészen ilyen, de ezt félig tréfásan mondta, tulajdonképpen sohasem volt semmi baja a plébánossal, aznap este is együtt görnyedeztek a sakktábla felett, együtt is ittak, Fodó tanár úr megint túl sokat, mert hiába, még mindig nem jött teljesen rendbe, szerencsére másnap nem volt nálunk órája, de még így is bántott bennünket az eset, főleg azért, mert nem tudtunk segíteni Fodó tanár úron.

Hát ilyen dolgok történtek ezekben a napokban, az eső meg közben kitartóan puhította a földet, és amikor már kellőképpen megpuhult és latyakos lett minden, elvonultak a felhők, és melegen kisütött a nap. Az emberek előbújtak házaikból, a halak pe-

dig óvatosan meglapultak a mélyben, és csak elvétve mutatkoztak a Szív közelében, akkor is nagyon rövid időre.

Mi is kimozdultunk, és tanítás után a szép napos gözölgő délutánon Szivel Sanyi, Burai J. és én természetesen azonnal a téglagyárba mentünk, kíváncsiak voltunk, mi történt ott az esős napok alatt, megtalálta-e Fekete Péter azt az átok pálinkát, ami majd kigyógyítja a köhögésből.

Nem találta meg. Mert most is ugyanúgy köhögött, mint mindig. A rozsdás hordók mellett bukkantunk rá, a bivalyokat mosta, úgy látszik, nemrégen jöttek vissza az iszapfürdőből. A téglagyárban egyébként nagy volt a nyüzsgés. Megérkeztek a szövetkezetiek, és felvásároltak minden létező téglát, lovakkal, szekekkel és egy traktorral érkeztek, rakottak, hordták a téglát, a Szövetkezet igazgatója, egy Subakov nevű kövér ember irányította a munkát, azt mondta, hogy a tél beálltáig még fel akarnak építeni egy nagy disznóhizlalót, és ezt meg is csinálják, mert szép hosszú ősz íгерkezik, lesz elég idejük. A téglagyáriak más-ként vélekedtek az ősről, nem bíztak benne, kezdték oltogatni a kemencéket, és rámoláshoz készülődtek. Zörögtek, nyikorogtak mellettünk a szekerek, a lovak prüsszkölve taposták a puha földet, sáros, dagványos volt a téglagyár udvara, és még egy kis dombot is meg kellett mászni a lovaknak, hogy kijussanak a salakos útra, ez száraz időben nem okozott különösebb gondot, de most csak félig rakták meg a szekereket, így is

nehezen vergődtek fel. De azért elment sorra minden egyik szekér, mély keréknyomokat hagyva maga után. Megrakták a traktor pótkocsiját is, erre nagyon sok téglá fért, itt pótolni lehetett a szekerek kevéske rakkományát.

Csakhogy a traktor elakadt. Megállt a domb aljánál, egyre hangosabban pöfögött, füstölt éktelenül, a kerei egyre gyorsabban forogtak a latyakban. A traktorista leszállt, körülnézett és káromkodott. A többiek is odamentek, azok is főleg káromkodtak. Összegyűlt ott mindenki, a szövetkezetiek és a téglagyáriak, csak Fekete Péter állt egykedvűen a két bivallyal a hordók mellett. A traktoros ismét felült a gépére, az emberek pedig nekivetették a vállukat a pótkocsinak. A rakkomány nem mozdult, viszont a traktor kerei mindenkit befröcsköltek sárral. Újabb káromkodások, és ekkor Adamkó odaszólta Fekete Péternek:

– Vezesd ki a lovakat.

Fekete Péter csak fél szemmel pislogott oda, és csöndesen megállapította:

– A lovak ezt nem bírják kihúzni.

Adamkó dühösen körüljárta a traktort és a pótkocsit, de aztán igazat adott Fekete Péternek.

– Nem. Nem bírják kihúzni. Ide lánctalpas traktor kellene.

– Van egy lánctalpas traktorunk – mondta csürgedten Subakov. – De még csépléskor bedöglött. Jó lesz, ha tavaszig kapunk hozzá alkatrészt.

Fekete Péter a zsebébe nyúlt, sót kotort elő, és két tenyerét a bivalyok orrához tartotta. Aztán úgy félvállról odavetette:

- A bivalyok kihúzzák.
- Miféle bivalyok? – kérdezte Subakov.
- Ezek a bivalyok – mondta Fekete Péter.
- Ez a két göthös kecske?
- Igen. Ez a két göthös kecske.

Adamkó odakacsázott Fekete Péterhez, fenyegetően föléje hajolt, és azt mondta:

– Ne beszélj marhaságokat. Van éppen elég bajunk. Ez a két nyomorult állat saját magát is alig vonzsolja. Már régen le kellett volna taglózni őket.

– Kapcsoljátok le a traktort – mondta Fekete Péter. – A többöt bízd ránk. Majd mi kihúzzuk ezt a taligát.

– Hagyjál fel a marhaságaiddal – prüsszkölt Adamkó. – A feleségeddel viccelődj éjszakánként. Nem elég, hogy megbolondítottad az embereket azzal a rohadt pálinkával!

– Hozzátok ki a láncokat – mondta Fekete Péter. Megsimogatta a bivalyok fejét, aztán elindult az istálóbá. A két bivaly most nem ment utána. Békésen áll-dogáltak, és nem értették, hogy miért idegeskedik ez a sok ember.

Az emberek pedig nem tudtak mihez kezdeni, tanácsralanul néztek Fekete Péter után, meg egymásra. Aztán a traktoros vállat vont, lekapcsolta a traktort, és felpöfögött vele a salakos útra, ott kikapcsolta a

motort, és várta, hogy mi lesz. Akkor Margith József is megvonta a vállát, és elment, hogy hozza a láncokat. Egyszerre értek vissza a bivalyossal. Fekete Péter a jármot hozta, Margith József meg a vastag láncokat. A két bivaly engedelmesen bedugta fejét a járomba, a traktor helyére álltak, a láncokkal a téglával megrakott pótkocsi elé fogták őket. Szánalmasan kicsiknek látszottak a nehéz rakomány előtt. Fekete Péter a pofájukat simogatta, halkan beszélt hozzájuk valamit, nagyon kedvesen magyarázott, mert még mosolygott is közben. Aztán felnézett a sáros dombra, megfordult, és elindult felfelé.

A bivalyok előredöltek, a lábuk térdig süllyedt a puha földbe, a láncok megfeszültek. Aztán előrelépett a két csontos fekete jáoszág, és nyomukban megmozdult az a rengeteg téglá. Fekete Péter nem fordult hátra, lassan, nehézkesen lépkedett, a háta meggörnyedt, mintha mázsás súlyokat cipelne. A két bivaly szinte kúszott utána, szügyük a földet súrolta, fújtattak, szántották a sarat, szinte belebújtak a földbe, és ekkor mindenki láthatta, hogy igenis feljutnak a dombra.

Mert nőni kezdtek, és egyszerre nagyon erősek lettek a fekete bivalyok. Megduzzadtak az izmaik, olyanok voltak, mint a szilaj fiatal bikák, amelyeknek dühös bőgése messzire hallik, és hét határban dübörög a föld, ha toporzékolnak. Itt nem dübörgött a föld, csak cuppogott a sár, gonoszul és alattomosan, de a bivalyok mentek előre, egyre feljebb és feljebb,

két szép, erős jószág, képesek lettek volna elhúzni az egész téglagyárat. És felmentek a dombra, a salakos útra. Fekete Péter akkor megállt, és megálltak mögötte a bivalyok is, aztán mindenki járt térdre roskadtak, fejüket a salakra fektették, orrlyukaik kitágultak, fújtattak, magasba kavarták a vörös téglaport. Hirten megint összeszugsorodtak. Két szegény, csontos öreg fekete állat feküdt az úton, hörögtek, fuldokoltak és köhögtek, és velük köhögött Fekete Péter is, aki letérdelettel előük, átölelte a nyakukat, köhögött, és az arca nagyon fehéren világított a két fekete bivalyfej között.

Lassan mindenki köréjük gyülekezett, bámulták őket, de senki sem szolt egy szót sem. Felkelt aztán Fekete Péter, és remegő lábba talpra álltak a bivalyok. Fekete Péter lekapcsolta a láncokat, levette a jármot, azzal elindult lefelé a dombról. A két bivaly lógó fejjel ment mögötte, időnként meg-megroggyant a lábuk.

– Gyönyörű jószágok – súgta elragadtatással Burai J.

Hát nem voltak gyönyörűek. Két csúnya fekete bivaly ballagott a téglagyár sáros udvarán. De Burai J. nagyon szépnek látta őket, elindult ő is, és áhítatosan loholt a nyomukban. Utánuk mentünk mi is Szivel Sanyival.

Az istállóban, a jászol előtt Fekete Péter ismét megsimogatta az állatok fejét, aztán egy szalmacsmóval csutakolni kezdte fénylező fekete szörüket. A betonpadló vagy tíz helyen fel volt szaggatva, reménytelenül sötét üregek tátongtak, ki tudja, hol lapult

Schank Frigyes pálinkája, a téglagyáriak nem találták meg, Fekete Péter tovább köhögött, most is, amíg a bivalyokat tisztogatta.

– Gyönyörű jószágok – mondta most már hangosan Burai J.

– Szép, erős jószágok – mondta Fekete Péter. – És nagyon szeretnek engem.

Adamkó és Subakov jött be az istállóba, kissé mintha zavarban lettek volna. Adamkó megveregette az egyik bivaly nyakát, és valami olyasmit motyogott, hogy:

– Nem hittem volna... Igazán nem hittem volna.

– Le akarta taglózni őket – mondta Burai J. félhangosan, de elég hangosan ahhoz, hogy mindenki meghallja.

– Kik ezek a gyerekek? – kérdezte Adamkó. – Mit keresnek itt egyáltalán?

– Nekem segédeket – mondta Fekete Péter.

Subakov idegesen topogott, köszörülte a torkát, mint aki valami fontosat akar mondani.

– Arról van szó... – fordult Fekete Péterhez. – Arról van szó, hogy neked el kellene menned a kórházba. Kivizsgálásra.

Fekete Péter a bivalyokkal foglalatoskodott, nem érdekelte semmi más a világban. Fel sem nézett, amikor megkérdezte:

– Miért?

– Nagyon csúnyán köhögsz – mondta Adamkó.

– Valami baj lehet a tüdőddel...

- Nincs annak semmi baja – mondta Fekete Péter.
- Keszler doktor megvizsgált már. Nem lehet tudni, hogy mitől köhögök. Ha megtalálnám a Schank Friegyes pálinkáját...
 - Ne dühíts ezzel – mondta nekivörösödve Adamkó.
 - Kórházba kell mennen kivizsgálásra.
 - Eszem ágában sincs – mondta Fekete Péter.
- Nincs nekem időm kórházban heverészni.
 - Nem kell befeküdnök – mondta Subakov.
- Majd én telefonálok a v.-i kórházba. Soron kívül fogadnak, és egy nap alatt megejtenek minden vizsgálatot. Dzsippel átvitetlek...
 - Utálok minden dzsipet, traktort meg ilyesmit
- mondta Fekete Péter.
 - Hintót is adhatok – mondta Subakov.

Fekete Péter először mutatott némi érdeklődést. Abbahagyta a csutakolást.

- Kinek a hintóját? – kérdezte.
- A szövetkezetét.
- Kinek a hintóját? – kérdezte még egyszer Fekete Péter. – Kié volt azelőtt?
- No jó – mondta Subakov. – Odaadhatom az Ácsiék hintóját.
- Arra nem ülök fel – mondta Fekete Péter. – Sokat dolgoztam náluk, általában rendesen bántak velem.
- Váry János hintója jó lesz? – kérdezte Subakov.

Fekete Péter ezen már eltöprengett.

- Váry Jánosé? Szép nagy hintó. Sokszor megbámultam Váry Jánost, amikor végiggördült a falun.

- Kocsist is adok hozzá.
- Nem kell kocsis – mondta Fekete Péter. – Csak szép lovakat fogjatok elébe. – Azzal elfordult, és megint a bivalyoknak szentelte figyelmét.

Másnap reggel azután láttuk is Fekete Pétert a hintón. Ott haladt el a közelükben, szorosan fogta a két szép ló gyeplőjét, ünneplőruha volt rajta, és úgy feszített Váry János egykorai hintóján, mintha a Váry-birtokot is kölcsönkaptá volna egy időre. Mi a lóúsztató mellett ültünk a már felszáradt füvön, és tájképeket rajzolgattunk Lestár tanárnő felügyelete alatt. Lestár tanárnő elég gyakran tartott rajzórát a szabadban. Most kijött megnézni bennünket Fodó tanár úr is, kissé mámorosan, de tűrhető állapotban, vele volt Novák tanárnő, aki a kisbabát tartotta karjaiban, megítélem szerint eléggyé ügyetlenül, Bognár Aranka ezt sokkal jobban csinálta. Novák tanárnő alaposan megszemlélte rajzainkat, különösen az enyémet és a Fenyvesi fiúkét. Felőlünk aztán szemlélhette. Rajzolni ugyan nem tudott egyikünk sem, de az én tájképemet már felvázolta Burai J., a Fenyvesiekét pedig Hodonicki Oszkár. Mert ők viszont nagyon szépen tudtak rajzolni. Én például módfelett elégedett voltam a tájképemmel. Egy gyönyörű folyóparti részletet ábrázolt, két magas jegenyefával, a fák hosszú árnyékot vetettek a vízre, amelyen két vadliba úszott, közelükben pedig egy nemeskócsag halászott. Burai J. szeretett vízimadarakat rajzolni. Novák tanárnő persze akadékoskodott:

– Hol látsz ilyenkor madarat a vízen? – kérdezte.

Tényleg nem láttam egyetlen madarat sem a folyón, még szárcsát sem, nemhogy vadlibát vagy nemeskócsagot.

– Az előbb még itt voltak – mondta. – Amikor elkezdtünk rajzolni.

– Ezek vadlibák?

– Igen.

– Nem hiszem, hogy mostanában vadlibákat lát-tál errefelé.

– Éjszakánként itt húznak el felettünk – mond-tam. – Időnként leszállnak a vízre megpihenni.

– minden éjszaka hallani lehet őket – mondta Burai J.

– Én sohasem hallom őket – mondta Novák tanárnő.

Ekkor bukkant fel Fekete Péter a hintóval. A közelünkben hajtott el az úton, és odaintett nekünk egy cifra nyelű ostorral. Visszainteggettünk, és Szivel Sanyi azt kiabálta:

– Jöjjön vissza minél gyorsabban!

– Ne ordibálj – mondta szigorúan Novák tanár-nő. – Iskolaórán vagy.

– Délután megnézzük a bivalyokat! – kiáltotta akkor Burai J. a hintó felé.

Novák tanárnő Fodó tanár úrholz fordult:

– Ez felháborító. A maga osztálya egyre elviselhetetlenebb.

– Néhányan elkanászosodtak az utóbbi időben – mondta Fodó tanár úr.

- Majd kezelésbe veszem őket.
- Azzal otthagytak bennünket, és nekünk egyáltalán nem tetszett ez a nagy egyetértés.
- Novák tanárnő rossz hatással van Fodó tanár úrra – állapította meg Hodonicki Oszkár szomorúan.
- Folyton a nyakán lóg – mondta Virág Péter.
- Arankát már alig engedi a kisbaba közelébe. Azóta gyakrabban is sír a kicsi.
- Előbb-utóbb fel fogja díszíteni művirággal Fodó tanár úr lakását – mondta Fenyvesi Jóska.
- Mennyiért falnátok föl a művirágokat a színházteremből? – kérdeztem a Fenyvesi fiúkat.
- Az egészet?
- Az egészet.
- Ezen gondolkodni kell. De lehetne róla szó.

Csak elég sokáig tartana.

- Túl sokáig tartana – mondta Burai J. – Gyorsabban kellene csinálnunk valamit.
- Te ne csinálj semmit – riadozott Hodonicki Oszkár. – Anélkül is elég rossz érzéseim vannak.
- Délután kimegyünk a téglagyárba – mondta Szivel Sanyi. – Ott legalább a kutya sem törődik velünk.
- Megnézzük a bivalyokat – mondta Burai J. – Gyönyörű jószágok.
- Két koszos bivalyért kár olyan messzire kutyagolni – legyintett Hodonicki Oszkár.
- Nem akármilyen bivalyok azok – mondta.
- Addigra lehet, hogy Fekete Péter is hazaér – mondta Szivel Sanyi. – Jó lovakat kapott a szövetkezettől.

De hármunkon kívül senki sem lelkesedett a téglagyárért, sem a bivalyokért.

Mellesleg Fekete Péter nem érkezett vissza aznap délután a v.-i kórházból. A bivalyokat árván találtuk az istállóban, a jászol előtt áldogáltak, és pillantásra sem méltattak bennünket. Burai J.-t ez nem zavarta, változatlanul gyönyörködött bennük.

Odakint ugyanolyan nyüzsgés folyt, mint az előző napon. A szövetkezetiek most is ott voltak, hordták a téglát a zörgő szekereken, sőt itt volt a traktor is, mert úgy saccolták, hogy ma már keményebb a föld, bár még mindig elég latyakos volt a téglagyár udvara, és a domboldal most is igen csúszósnak látszott, a lovák továbbra is csak féligr megrakott szekerekkel kapaszkodtak fel az útra. A traktor pedig ismét elakadt. Mi az istállóban tébláboltunk, a lármára és hangos káromkodásra bújtunk elő. Az az átok traktor azzal a rohadt pótkocsival szinte pontosan ugyanazon a helyen állt, mint tegnap, a traktor kerei forogtak, összefröcskölték sárral az embereket, de a rakomány most sem mozdult. Az emberek körülnéztek, talán Fekete Pétert keresték, de ő nem volt sehol. És ekkor Adamkó mégis kiadta a parancsot, hogy vezessék elő a bivalyokat.

Kezdtem rosszul érezni magam, nagyon nem tetszett nekem a dolog. Egyszer nagyon szép volt látni, ahogy nagyra nő és erős lesz a két öreg bivaly, de egyszer is sok volt látni, ahogy a dombtetőn szinte félholtan összerogynak. Nem tetszett a dolog Burai J.-nek

sem, idegesen harapdálta az ajkát, sőt még Szivel Sanyi is meglepően csöndes volt, mintha neki sem tetszene valami.

De kit érdektelt, hogy nekünk mi tetszik, vagy mi nem. Margith József kivezette a bivalyokat, hozták a jármot és a láncokat. A két fekete állatot a traktor elé fogták. Aztán nagy hangon nógatni kezdték őket. De a bivalyok nem mozdultak. Lehajtották fejüket, a nyálkás, puha földet bámulták. Botokkal bökdöttek őket, Dobre még a szeneslapáttal is megcsapkodta az oldalukat, a bivalyok azonban még a fejüket sem emelték fel. Az öreg Nébald akkor bement a házba, hozott egy marék sót, és átadta Dobrénak. Dobre a két tenyerét az állatok orra elé tartotta. Azok jóízűen nyalogatták a sót.

Aztán Dobre elkezdett hátrálni. A két bivaly utána nyújtotta a fejét. Dobre tovább hátrált. És akkor megfeszültek a láncok, és szinte ropogtak a csontok. A rakkomány megmozdult, elindult neki a dombnak. Istantelenül magas volt most a domb, a két bivaly pedig ezúttal nem nőtt nagyra, megmaradt szerencsétlen, öreg, csontos jószágnak, amelyek mennek valami után, imbolyogva és egészen reménytelenül. A nyakuk megvékonyodott, szemükkel a domb tetejét keresték, de az még messze volt, ők pedig olyan lassan kúsztak előre, mint két beteg hernyó.

Dobre hátrált, hátrált és valahogy közel került a széles vízlevezető árokhoz. És veszélyesen közel kerültek a bivalyok is a pótkocsival. Mert egyszer csak

megbillent a pótkocsi, és csúszni kezdett oldalra. Ezt már semmiféle erő nem tarthatta vissza. A bivalyok eldőltek, és belezuhantak az árokba, a járom darabokra tört. A pótkocsi hátsó kerekei a következő pillanatban a magasba emelkedtek, és a rengeteg téglá a két bivalyra zuhant.

Minden nagyon gyorsan zajlott le, aztán hirtelen síri csönd lett. Az emberek mintha nem értették volna, hogy mi történt. És ekkor Burai J. halkan vinyonyogni kezdett mellettem, mint egy megvert kutya. Erre megrözdült mindenki, rohantak az árokhoz, amelyet vagy három méter hosszan teljesen befedtek a téglák. Odarohantak, és nem tudtak mihez kezdeni. Aztán megrázkodott a téglarakás, előbukkan egy fekete fej, aztán egy elgyötört fekete test is, és Rigó, a nagyobbik bivaly kimászott az árokból. Megrázta magát, nehézkesen megfordult néhányszor maga körül, mintha keresne valamit. A bőre néhány helyen lehorzsolódott, de úgy látszott, hogy nem sérült meg komolyabban. Panaszosan elbődült. Az emberek ekkor vadul nekiestek a tégláknak, hajigálták ki az árokból, talán még sohasem dolgoztak ilyen eszeveszettel, pedig Adamkó most nem üvöltözött velük. És előkerült Bódi, a kisebbik bivaly is. Az árok feneén feküdt, a bőre most szürkésbőrös volt a téglaportól, a dereka furcsán meggörbült, mint egy félig becsukott bicska. Felemelte a fejét, és felnézett onnan a mélyből. A szeme tele volt tégláporral, nedvesen, vörösen világított, mint két távoli csillag ködös estéken.

kor. Soha életemben ennél fájdalmasabb és szomorúbb szemet nem láttam.

- Összetörtek a csontjai – mondta Dobre.
- A gerince tört el – mondta az öreg Nébald.
- Azért nem bír felkelní.
- Le kell taglózni, hogy ne szenvedjen – mondta Margith József. – Hívjuk ide a sintért.
- Hol a fenében van már az a Fekete Péter? – kérdezte Adamkó, és nagyon tanácsatlannak látszott.

A szerencsétlen bivaly ekkor hosszan, fájdalmasan felbődült. A távoli dombok közül egy kóbor kutya ugatni kezdett, mintha így akarna válaszolni. A másik bivaly most leereszkedett az árokba, lehajolt fekvő társához, majd hogynem térdelt előtte, fekete pofáját amannak a fejéhez dörgölte, és fújtatott egyre hangsabban. Talán mondani akart valamit, vagy mondott is valamit. Aztán leszegte a fejét, és megpróbált a másik nyaka alá nyúlni szarvaival, hogy felemelje, és talpra állítsa. De a tört gerincű bivaly megint csak késervesen elbődült, vörös szeme csillogott, egész teste fájdalmasan összerándult.

És ekkor felállt a Rigó, és ismét nőni kezdett. Aztán már kint is volt az árok ból. Hatalmas bősz bika lett a zörgő csontú, csúnya bivalyból, és amikor most elbődült, száz recsegő trombita hangja szólalt meg egyszerre. Azzal az embereknek rontott. Most tényleg dübörgött a föld. A téglagyár körül hullámztak a dombok, a fűzfák meghajlították ágaikat a folyó mellett, kóbor kutyáknak egész falkája ugatott már, és

ugatásuk egyre közelebbről hallatszott. Mi pedig rémülten menekültünk, rohant mindenki ész nélkül, hogy valami fedezéket keressen. A Rigó nevű bivaly pedig kiborította a vizet a rozsdás vashordókból, ledöntötte a téglarakásokat. Kész csoda, hogy senkit sem öklelt fel vagy tiport halálra. Talán azért, mert a vízlevezető árok ból ismét felhangzott a panaszos bőmbölés. Mert ekkor megfordult a tomboló állat, visszarohant az árokhoz, ott lecövekelt az árok szélén, mint aki egy életre őrt akar ott állni, és bőgött együtt haldokló társával. Az emberek sápadt arccal leselkedtek a téglarakások mögül, többé senki sem mert a bivalyok közelébe menni. A téglagyár körül, a dombok tetején megjelentek a kóbor kutyák. Előbb csak dühösen csaholtak ránk, aztán leültek, a levegőbe szimatoltak, és vonítani kezdtek. Lehet, hogy megérezték, mi történt, vagy a lemenő napot siratták.

Mi hárman ekkor már fenn álltunk a salakos úton. Panaszos, dühös hangok kavarogtak, hullámokban csaptak fel, és szét akarták robbantani a fejünket. Befogtuk fülünket, és magunk elé meredve botorkáltunk el onnan, igyekeztünk minél távolabb kerülni a téglagyártól, már a faluban jártunk, de még mindig zúgott a fejünk, sőt még a Szívnél is, a kis vízesés cso-bogásán túl, mintha a fekete bivalyok bőgését és a bánnatos bozontos szőrű kóbor kutyák vonítását hallottuk volna.

Pedig errefelé szép csöndes este volt, lenéztek ránk az első csillagok, és szép csöndes éjszakát ígértek.

Rázott a hideg, amikor hazaértem, rettenetesen fáradtnak éreztem magam, kezem, lábam olyan erényedt volt, mint a nyúzott béka. A konyhában gyorsan levetkőztem, és ágyba bújtam. Anyám gyanakodva figyelt, és szemrehányóan ezt mondta:

– Apád nem fog örülni a csavargásaidnak. Olyan fehér vagy, mintha szellemekkel birkóztál volna.

Lehunytam a szemem, aludni akartam, és el is aludtam gyorsan, de ez sem volt jobb, mert nyomban álmodni kezdtem, legalábbis azt hiszem. Lehunytam a szemem, és ott voltam a Hofanesz kislányok sírjánál. Jártam körbe-körbe, mögöttem jött Burai J., Szi vel Sanyi meg a többiek, és vég nélkül hajtogattuk, hogy „szegény Paula, szegény Angéla, szegény Blanka, szegény Noémi”. A lábunk majd leszakadt már, de mi csak mentünk, a két göcsörtös gömbakác mögül pedig két fekete bivaly figyelt bennünket. Nyugodtan, békésen álldogáltak ott, de szemük égővörös volt, és könny folyt belőle. És előjöttek a kutyák is. Egyenként odasomfordáltak a közelünkbe, és felültek a sírokra. Végül már minden síron egy-egy kóbor kutyá ült, és a kutyák szeme is vörösen csillogott. Olyan volt a temető, mint halottak napján alkonytájban, amikor gyertyák égnek a sírokon, de most nagyobb volt a csöndesség, csak a mi rekedt gajdolásunk hallatszott, ahogy vég nélkül mondogattuk: „szegény Paula, szegény Angéla, szegény Blanka, szegény Noémi”. Aztán megjelentek a madarak. Szép nagy madarak voltak, lehettek volna vadlibák vagy akár kárókatonák, le-

szálltak a fák tetejére, és keservesen siránkozni kezdték valamin. A hangjukból ítélezve vadlibák lehettek, bár a vadlibák nem szoktak fára szállni, én legalábbis sohasem láttam. De ezek a vadlibák a temető fáira telepedtek, onnan panaszolták bájaikat.

Felébredtem, felültetem az ágyban. Most is hallottam a vadlibák hangját. Valahol fölöttünk húztak el, elég alacsonyan repülhettek, hangjuk fáradtan visszhangzott az éjszakában, néhány közülük talán leszáll a mi kis folyónkra megpihenni, lehet hogy éppen a Lóúsztatóhoz, ahová kettőt közülük már reggel odarajzolt Burai J.

Öltözködni kezdtem. Anyám mélyen aludt a szobában, reméltem, hogy nem ébred fel, és nem fog beárulni apámnak, amikor szombaton hazajön, és apám nem fog nadrágszíjjal elverni, ami általában negyedévenként szokott megtörténni, amikor megítélése szerint az okok kellőképpen felszaporodtak, és én ebbe nagyjából bele is nyugodtam, de most, ezekben a napokban nagyon nem kívántam, hogy bántsanak. Nesztelenül osontam ki a házból, még az utcán is lábujjhelyen jártam, egyenesen Burai J.-ék háza felé tartottam. A ház előtt megálltam, nem tudtam, hogy mit tegyek, be merjek-e kopogni az ablakon. De nem kellett semmit sem csinálnom. Az ablak kinyílt, Burai J. kimászott rajta, mintha már régóta várta volna, hogy megérkezzem.

- Szörnyű álmom volt – súgta Burai J.
- Nekem is – mondtam.
- El kellene menni valahová.

- Emberek közé.
- Olyan emberek közé, akik nem tudnak a hal-dokló bivalyról.

Elindultunk, óvatosan lépkedtünk az alvó házak mellett, aztán ahogyan kiértünk az utcából, futásnak eredtünk. Csak egyetlen helyre mehettünk. Ha egy kis szerencsénk van, Ácsi Lajost és Fodó tanár urat még az iskolaudvaron találjuk. Hiszen nagyon szerettek sakkozni a csillagos ég alatt.

És ott voltak Fodó tanár úrék. Az udvaron ültek, az asztalra könyökölve sakkoztak, az ereszen két viharlámpa világított. És ott ült Berecz plébános is a harmadik karosszékben, elégedettnak látszott, mert nem esett az eső, nem kellett esernyő alatt gubbasztania. De ott volt egy negyedik ember is, Beles Marci bácsi, a futballerdő. Ő a negyedik karosszékben ült, kissé távolabb a többiekől, mellette hevert a nagy gyékényszattyorja, előtte egy halom parázs izzott, és a parázs fölött kolbászt süttött. Sült kolbász kellemes illata terjengett az iskolaudvaron, olyan volt az egész, mintha egy lacikonyhába érkeztünk volna, valami jól sikerült vásár végén, amikor a kupecok csöndesen és elégedetten számolják a nyereséget, és általában szeretik a világot. Én minden kedveltem a lacikonyhát, mert mire megromlott volna körülötte a levegő, szinte nyomtalanul eltűnt.

Mindjárt jobban éreztük magunkat Burai J.-vel. Fodó tanár úrék felé settenkedtünk, szerettünk volna a tűz mellé guggolni, de nem tudtuk, hogyan fogadnak bennünket, egyelőre hát megálltunk kissé

távolabb. Úgy látszott, hogy senki sem vett észre bennünket. Beles Marci bácsi belenyúlt fenecketlen gyékényszatyrába, kenyérszeleteket szedett elő, a sült kolbászt a kenyérre rakta, aztán végigkínálta az asztalnál ülöket. Fodó tanár úr, Ácsi Lajos és Berecz plébános elvett egy-egy szelet kolbászos kenyeret, lassan enni kezdték, és továbbra is a sakktáblát bámulták. Evés közben szólalt meg Fodó tanár úr:

- Ez meg mit jelentsen?
- Azt jelenti, hogy hamarosan feladhatod a partit
- mondta csámcsova Ácsi Lajos.
- Eszem ágában sincs feladni – mondta Fodó tanár úr, és lassan ránk emelte tekintetét. – Egyébként sem hozzád szóltam.
- Nem bírunk aludni – mondta ijedten, mert attól tartottam, hogy Fodó tanár úr menten elkerget bennünket.
- Megint valami disznóságot csináltatok?
- Nem.
- Akkor bizonyára most terveztek valami disznóságot.
- Nem tervezünk semmiféle disznóságot – mondta Burai J.
- Biztos?
- Egész biztos – mondta Burai J. – Iszonyú álmaink voltak, és nem bírtunk aludni. Gondoltuk...
- Iszonyú álmok, ilyen gyönyörű éjszakán – sóhajtotta Ácsi Lajos. – Szörnyű dolog lehet. De előfordul ilyesmi.

- Veled már előfordult? – kérdezte Fodó tanár úr.
- Néha – mondta Ácsi Lajos. – Szörnyű érzés, mondhatom. Az ember olyankor még egy rühes kutyát is boldogan átölelne, csak hogy ne legyen egyedül.
- Mást is tehet az ember – jegyezte meg Berecz plébános.
- Igaz – hagyta rá Ácsi Lajos. – Imádkozhat is.
- Lenne kedvetek imádkozni most? – kérdezte tőlünk Fodó tanár úr.
- Nem – mondta.
- Hát ez a baj, szentatyám – mondta Fodó tanár úr. – Nincs kedvük imádkozni. Kénytelen leszek megkövetelni tőlük, hogy egyszer majd meséljék el nekem az álmaikat.
- Szívesen elmeséljük egyszer – mondta.
- Most?
- Ne most – mondta riadtan Burai J. – Most még nem mesélhetjük el. De egyszer szívesen...
- Éhesek vagytok? – kérdezte Fodó tanár úr.
- Igen – mondta. Tényleg megéheztem.
- Süssél nekik is kolbászt – mondta Fodó tanár úr Beles Marci bácsinak. – Én vagyok az osztályfőnökük, sajnos. Muszaj gondoskodnom róluk.
- Nekünk is süthetnél még – mondta Ácsi Lajos.
- Jólesik a pálinkával.

Ácsi Lajos töltött magának egy pohár pálinkát, Beles Marci bácsi pedig újabb kolbászdarabokat halászott elő a gyékényszatyorból, és a parázs fölé tartotta őket. És azt mondta:

– Mozogtatni kell a fiúkat. Különben elpuhulnak az izmaik, és aztán csak kínlódnak, és mindenultan görcsöt kap a lábuk.

Azt hittem, talán rólunk beszél, de gyorsan kiderült, hogy sokkal fontosabb gondjai vannak.

– Heti egy edzés sokat jelentene az egész csapatnak. Nem kellene tavasszal minden újra kezdeni. Akár elsők is lehetnének.

– Baj lesz a művirágokkal – mondta Fodó tanár úr.

– Te elintézheted a dolgot – mondta Beles Marci bácsi. – Terád biztosan hallgatna.

– Nem vagyok benne biztos – szabódott Fodó tanár úr.

– Biztos lehetsz benne – győzögette Beles Marci bácsi. – Látja az ilyesmit az ember.

– Egyedül a művirágok aggasztanak – mondta Fodó tanár úr.

Még mindig nem tudtam, hogy miről van szó, de nem is érdektelt túlságosan. Beles Marci bácsi megsütötte a kolbászt, és átadta az adagjainkat. Jóízűen faltunk Burai J.-vel, és nagyon öröltünk, hogy itt lehetünk Fodó tanár úrékkal. Beles Marci bácsi a sakközöknak is süött újabb adag kolbászt, kiosztotta, és időnként gondterhelten felnézett Fodó tanár úr lakására, ahol még világított egy ablak.

Aztán sötét lett ott is. Az udvaron megjelent Novák tanárnő. Beles Marci bácsi idegesen feszengett a karosszékben, mi Burai J.-vel odébb húzódtunk a tűz-

től. Novák tanárnő Fodó tanár úrholz lépett, vállára tette a kezét, és kedvesen azt mondta:

– Elaludt a baba. Nyugodtan fog aludni egész éjszaka.

– Köszönöm, Erzsike – mondta Fodó tanár úr.

– Engedje meg, hogy bemutassam egy nagyon jó barátomat.

Beles Marci bácsi felpattant a székéből, összecsapta a bokáját, mint egy katonatiszt, előrenyújtotta jobb kezét.

– Horváth Márton hentes- és mészárosmester vagyok.

– Barátoknak és jó ismerősöknek csak Beles Marci, a bélmosó és futballedző – mondta Fodó tanár úr.

– Hallottam már magáról – mondta Novák tanárnő.

– Beles elvtársnak gondjai vannak – mondta Fodó tanár úr. – Segítségre lenne szüksége.

– Arról van szó, hogy egészen rendes csapatot sikerült összehoznom – kezdte Beles Marci bácsi.

– Akár bajnokságot is nyerhetnénk. De télen nincsnek edzési lehetőségeink. Arra gondoltunk, hogy hatávasszig a színházteremben...

– Ez lehetetlen – csattant fel Novák tanárnő.

– Hetente egy este – könyörgött Beles Marci bácsi. – Csak egyetlenegy este.

– Edzés nélkül elpuhulnak a fiúk – mondta Fodó tanár úr. – Elernyednek az izmaik, aztán tavasszal nem valók semmire.

– Én még a kuglipályát is elleneztem a Kultúrott-honban – mondta fagyosan Novák tanárnő.

– Ebben tökéletesen igaza van, Erzsikém – mondta Fodó tanár úr. – Kuglizás közben isznak és trágárságokat kiabálnak az emberek. A focisták sokkal megbízhatóbbak.

– Levernék a virágot a falról – mondta Novák tanárnő. – Ezt nem engedhetem meg.

– Ha valaki csak egyetlen virágot is megmozdít, saját kezűleg nyúzom meg – fogadkozott Beles Marci bácsi. – Nekem elhíheti. Értek az ilyesmihez.

– Lehet, hogy én is eljárok majd az edzésekre – mondta Fodó tanár úr. – Az én izmaimnak sem árt egy kis mozgás. És felelősséget vállalok a virágokért.

– A tanár úr igazi sportalkat – mondta Beles Marci bácsi. – Fiatal még, és én kiváló focistát csinálnék belőle.

Látszott, hogy Novák tanárnő lassanként beadja a derekát. De ekkor észrevett engem meg Burai J.-t, és majdnem felsikoltott.

– Ezek mit csinálnak itt?!

– Én rendeltem ide őket – mondta Fodó tanár úr.

– Büntetésből.

– De kérem...

– Napközben ugyanis túlságosan elevenek – magyarázta Fodó tanár úr. – Úgy döntöttem, hogy kifárasztom őket egy kicsit.

– Ezt nem gondolhatja komolyan...

– Meg kell rendszabályozni őket.

– Követelelem, hogy azonnal küldje haza ezt a két gyereket – heveskedett Novák tanárnő.

Fodó tanár úrnak nem volt választása, szigorúan ránk förmedt:

– Kotródjatok haza! Hallottátok, mit mondott a tanárnő. És a jövőben vigyázzatok magatokra.

Elkotródtunk. Kifelé menet még hallottuk Beles Marci bácsi hízelgő hangját:

– Foglaljon helyet, tanárnő. Mindjárt sütök ebből a finom kolbászból.

Milyen jó lett volna ott maradni közöttük! A vörösen izzó parázs mellett, a két viharlámpa fényében, ahol emberek sakkoztak és beszélgettek, mintha minden a legnagyobb rendben volna. És sült kolbászt ettek. Nem kellett volna elzavarniuk bennünket. Álltunk ott a téren, a Szentháromság-szobor előtt, körülöttünk csupasz villanyégők sárgállottak a póznák tetejéről, és megint nagyon szerencsétlenek voltunk. A folyó felől fájdalmas nyöszörgés hallatszott, talán csak vízcsobogás, de lehet, hogy egy haldokló bivaly panaszkodott a csillagoknak.

– Nem megyek még haza – mondta hideglelősen Burai J. – Félek.

– Álmomban a Hofanesz kislányok sírjánál jártam – mondtam.

Burai J. hirtelen feldühödött.

– Csináljunk már valamit, mert megőrülök!

– Te is utálad a művirágot? – kérdeztem.

– Persze hogy utálom a művirágot.

– Akkor gyerünk.

Megkerültük a Kultúrothont, hátul beugrottunk a kerítésen az udvarba. Onnan már könnyen bejutottunk a színházterembe. A térről beszűrődött anyagi világosság, hogy jól láthattuk a falon díszelgő művirágot. Leszedtük minden szálig. A színfalak mögött megtaláltuk a hangszeret, a nagybőgő egy vászonhuzatba volt burkolva. Lehámoztuk róla a nagy vászondarabot, a padlóra terítettük, beleraktuk a virágokat, egy-egy jókora batyut formáltunk. Ezzel másztunk megint át a kerítésen, és lementünk a folyóhoz. A Szívnél vízbe szórtuk a rengeteg művirágot.

VI.

A Szív mögött kivirágzott a folyó a reggeli napsütésben. Piros, kék, zöld, sárga, lila és rózsaszínű művirág lebegett a víz tetején, a nap ferdén rájuk sütött, és megmelengette vizes szirmaikat. A reggeli misére igyekvő öregasszonyok rábámultak a folyóra, és keresztet vetettek, mert nem tudták, hogy került oda az a rengeteg virág. Mások is megbámulták a virágokat, akadt olyan is, akinek tetszettek a művirágok, pedig azok most sem voltak szépek, hullafoltos lett tőlük a folyó, szerettem volna, ha minél gyorsabban elnyeli őket a víz, de a virágok meglehetősen szívósan tartották magukat, fél éjszaka után, még reggel és délelőtt is a víz felszínén ringatóztak, dél körül kezdtek csak eltünedezni, gyűröttre ázott szirmaikkal elsüllyedtek a mélybe, egészen az iszapba, csupán néhány akadt fenn a nádasban, halálra rémítve az amúgy is nyugtalan szárcsákat. Mire aznap véget ért a tanítás, nagyjából mégis megtisztult a folyó.

Az iskolában nagy volt a vidámság, majdnem mindenki örült a csúnya művirágok pusztulásának, hiába, kevesen szerették a művirágot, és kevesen szerették Novák tanárnőt, mindenki dicsérte azokat, akik kivirágottatták a folyót, de mi Burai J.-vel ennek sem tudtunk igazán örülni, nem is árultuk el senkinek, hogy mi taroltuk le a színháztermet, jobbára

csak hallgattunk, és még mindig a haldokló fekete bivaly járt az eszünkben: tulajdonképpen miatta csináltuk az egészet.

Novák tanárő nem jelent meg egész délelőtt az iskolában. Pedig jó lett volna látni. Talán ha odajön és dühöng és sikoltozik, mi is felderültünk volna egy kicsit. De ez sem biztos. Tanítás után néhányan minden esetre kimentünk még a térré, leültünk a Szentláromság-szobor korlátjára, és várakoztunk, hátha előbújik a Novák tanárő a Kultúrotthonból.

És előbújt nemsokára. De nem sikoltozott, és nem dühöngött. Lassan, merev derékkal lépegett a téren, és hunyorgott a napsütésben. Szeme kissé vörös volt. Elment mellettünk, köszöntünk neki, ő nem köszönt vissza. Aztán mégis megállt, visszafordult, odajött hozzánk, rám nézett, aztán Burai J.-re, megrándult a szája, mintha mosolyogni próbálna, és csöndesen megkérdezte:

– Miért csináltátok?

Nem várta meg, hogy válaszoljunk, sarkon fordult, és ment az iskolába rendbe tenni Fodó tanár úr kisbabáját. Hát ettől egy csöppet sem derültünk fel. Másra számítottunk, egészen másvalamire. Kezdtem attól tartani, hogy egyszer még Novák tanárőt is megsajnáljuk, amitől nagyon óvakodtam, tekintettel arra, hogy volt már sajnálivalónk éppen elég, bitang rosszul alakult már ekkor az ősz, Novák tanárő egyáltalán nem hiányzott belőle, igazán megtehetett volna annyit, hogy dühöng egy sort a csúnya művirágjai

miatt, amelyeket szerencsére végérvényesen elnyelt a folyó ott a Szív mögött.

– Neki is megvan a maga baja – mondta Virág Péter. Ő talán márás sajnálta Novák tanárnőt.

– Lehet, hogy ezek után megváltozik – mondta Fenyvesi János. – A virágok meg a kisbaba... No meg Fodó tanár úr.

– Rossz hatással van Fodó tanár úrra – mondta a másik Fenyvesi.

– Lehet éppen fordítva is – mondta ingerülten Fenyvesi János. – Fodó tanár úr lesz őrá jó hatással.

– Fészkes fenét – mondta a másik, és már felkészült, hogy ismét összeakaszkodjon a testvérével.

– Ti szórtatók a virágot a folyóba? – kérdezte tőlem Hodonicki Oszkár.

Bólintottam.

– Jól tettétek – mondta Szivel Sanyi. – Rondák voltak azok a művirágok. Még egy öngyilkos koporsójára sem tenném őket.

– Nagyon szomorú – mondta ekkor Burai J.

– Kicsoda?

– Novák tanárnő.

– Egyáltalán nem látszott szomorúnak.

– Azért nem látszott szomorúnak, mert nagyon szomorú – zagyvált Burai J. – Odabent sírt is, látszott a szemén. Néha kedvesek is lehetnénk hozzá.

– Mikor pucoltatók ki a művirágot? – kérdezte tőlem Szivel Sanyi.

– Az éjszaka.

– Ácsi Lajos azt mondta, hogy az ember néha egy rühes kutyát is megölne, csak hogy ne legyen egyedül – hajtogatta a magáét Burai J.

– Nem hiszem, hogy Novák tanárnő szereti az állatokat – mondta Virág Péter. – Ő a művirágot szereti.

– Rá kellene szoktatni a rendes virágra – mondta Hodonicki Oszkár. – A rendes virág szép, és jó hatás-sal lenne rá.

– Hol találsz ilyenkor rendes virágot? – förmeldt rá Szivel Sanyi. – De ha akarjátok, szerezhetek Novák tanárnőnek egy kismacskát. Ölelgesse azt, ha nagyon előveszi a búbánat. A Modriék macskája nemrégen megkölykedzett.

– Ilyen későn? – kérdezte Fenyvesi János.

– Ilyen későn.

– Az őszi kismacskák mind megdöglenek – mondta Fenyvesi János.

– Persze hogy megdöglenek – hagyta rá Szivel Sanyi. – De ha Novák tanárnő vigyázna rá...

– Nem szereti az állatokat – mondta Virág Péter.

– Kár. Pedig nagyon szép kismacskák. Az egyik olyan, mint egy kis róka. Pontosan olyan a szöre.

Burai J. felugrott a korlátról, mint akit vesén rúgtak. Alig tudott beszélni.

– Gondolod, hogy... Gondolod...

– Persze – vigyorgott kajánul Szivel Sanyi. – A Szélid Róka az apjuk.

- Szükségem van arra a kismacskára, ha olyan...
- dadogott Burai J. – Szóval, szerezd meg. Okvetlenül szerezd meg nekem.

Szivel Sanyi a fejét rázta.

- Nem. Az ilyen macska balszerencsét hoz.
- Szerezd meg nekem – könyörgött Burai J. – Én felnevelném...

Ekkor begördült a térré Fekete Péter a hintón. Ő sem hiányzott ezúttal túlságosan, az utóbbi negyedórában legalább megfeledkeztünk a haldokló fekete bivalyról. De hát Fekete Péter itt volt, majdnem egynapos késessel érkezett vissza a v.-i kórházból, bizonyára sokáig tartottak azok a vizsgálatok, amelyekre jobb lett volna, ha el sem megy. Burai J. elhallgatott. Fekete Péter most is büszkén feszített az ülésen, a két szép ló is büszkén magasra emelte a fejét. Fekete Péter szélesen vigyorgott, sohasem láttam még ilyen jókedvűnek. Megállt előttünk, és intett a cifra nyelű ostorral.

– Szálljatok fel!

Burai J., Szivel Sanyi és én felugrottunk a hintóra. Nem tudom, hogy miért igyekeztünk annyira, hiszen egyikünk sem kívánt a téglagyár közelébe menni. Tudtuk, hogy mi van ott. De Fekete Péter olyan jókedvűen mosolygott, és olyan gyönyörű volt a hintó. A lovak elindultak szépen lépésben, mi pedig kihúztuk a derekunkat. Hodonicki Oszkárék irigykedve bámultak utánunk. Ha tudták volna, hogy mit irigyelnek!

Bár meg kell hagyni, hogy amikor már ott ültünk Fekete Péter mögött, majdnem felvidultunk, legálábbis egy rövid időre. Furcsa érzés volt. Akkor éreztem, hogy milyen remek dolog egy gyönyörű hintón utazni, ha azt két jóvérű ló húzza. Az ember valahogy megszépül ettől, és a magasból néz az egész világra, a világ meg kicsi lesz és elég koszos. Egy ilyen hintón és ilyen lovakkal még temetésre is szinte jókedvűen megy az ember. De ahova mi mentünk, ott talán még egy igazi temetésnél is rosszabb dolgok vártak ránk. Az alattunk járókelő emberek ezt nem sejthették, és majdnem megsüvegeltek bennünket.

Fekete Péter villotgtatta a fogait, pattintott az osztorral, és azt mondta:

– Nincs semmi bajom. A kórházban megvizsgáltak minden létező szerkentyűvel, és megállapították, hogy nem vagyok beteg.

– És a köhögés? – kérdeztem.
– Allergia – mondta Fekete Péter.
– Mi az, hogy allergia? – kérdezte Szivel Sanyi.
– Nem betegség. Valamitől berzenkedik a szervezetem.

– Mitől? – kérdeztem.
– Nem tudom. Ezt nehéz megállapítani, még azokkal a szerkentyűkkel is. De nem is érdekel. Az a fontos, hogy nem vagyok beteg. A köhögés meg elmulik két pohárka pálinkától. Ha pedig megtalálom Schank Frigyes barackpálinkáját, soha életemben nem fogok köhögni.

– Jól elrejtették azt a pálinkát – mondta Szivel Sanyi.
– Akkor is meg fogom találni – mondta Fekete Péter.

– Persze hogy meg fogja találni – hagytam rá. Mert lassan kezdtünk már kikeveredni a faluból, közeledtünk a téglagyár felé, és mintha hűlni kezdett volna a gerincem, mintha kígyó mászna a hátamon, egyre feszültebben fületem.

De fülelt Burai J. és Szivel Sanyi is, hogy mikor hangzik fel a bivalybőgés vagy a kóbor kutyák vonítása. Fekete Péter meg még mindig jókedvű volt.

Aztán a Szekszer-híd közelében meghallottuk a bivalybőgést. Hosszú, elnyújtott bömbölés, mintha a víz alól vagy a föld alól jönne. Fekete Péter megállította a lovakat.

– Mi volt ez? – kérdezte.

Hallgattunk. Mit mondhattunk volna neki? De nem is kellett válaszolni. Ismét felharsant a fájdalmas bivalybőgés.

Fekete Péter nem kérdezősködött tovább. A lovak közé csapott az ostorral. A két szép erős ló megugrott, a nyelvünket majdnem elharaptuk ott fenn a hintón. Rohantunk át a hídon, elhagytuk az utolsó házakat is, és szinte pillanatok alatt rátértünk a téglagyárba vezető salakos útra.

Felkavarodott a téglaszínű por körülöttünk, valami vöröses ködben száguldottunk, a ködön keresztül látszottak a közeli dombok, a dombokon a kóbor kutyák heverésztek, lögatták nyelvüket a napsütésben,

nem vonítottak, csak lesunyt fejjel figyelték, hogy mi történik ott lent a téglarakások között egy szegény bivallyal.

A szövetkezetiek elmentek már, lehet, hogy eleűük lett a téglából meg a téglagyárból. A téglagyári munkások a szikkadó udvaron tébláboltak, túl sok dolguk nem volt, már csak egy kemence égett, azt Dobre kényelmesen ellátta szénnel, néhányan a földet kezdték rámolni a tavaszi égetéshez, a két boszniai idénymunkás hátizsákfélébe rakta a cókmókját, és nyilván elutazni készültek, legtöbben azonban csak lötyögtek az udvaron, tulajdonképpen nem csináltak semmit, pedig a nagyszájú Adamkó is köztük volt, de ezúttal ő sem ordítózott, és nem nógatta munkára az embereit.

Úgy robbantunk be közéjük, mint egy puskago lyó. Fekete Péter meg sem állította igazából a lovakat, már is leugrott a hintóról. A lovak ágaskodtak, talán tovább száguldottak volna, szerencsére Szivel Sanyinak volt annyi esze, hogy megragadja a gyeplőt, hárfareszítette a zablát a lovak szájában, úgyhogy azok mégis megnyugodtak.

Fekete Péter ment a vízlevezető árok felé. Ünneplőruhájában nagyon tisztának látszott itt a téglagyár mocskos udvarán. Az árok szélén a Rigó nevű bivaly várta, magasra emelte a fejét, és most örömteljes, reménykedő hangon bömbölt harsogóan. Ez volt az utolsó bivalybőgés, amit én életemben hallottam. Mert ezután már nem bőgött bivaly a téglagyárban.

Fekete Péter odaért a Rigóhoz, nyakára tette a kezét, az pedig lehorgasztotta a fejét, valahova az árokba nézett. Fekete Péter is odanézett, aztán eltűnt az árokban. Nem tudjuk, mit csinált ott, vagy tíz percig nem láttuk. Mi hárman a hintón ültünk még mindig, de már nem éreztük olyan jól magunkat, mint amikor az utcákon gördültünk végig. Az emberek lassan oda-gyülekeztek a hintó köré, még most sem mertek a víz-levezető árok közelébe menni, bizonyára a Rigó nevű bivaly tól féltek, pedig attól már nem kellett félni, soha többé nem bőszült az már fel, nem toporzékolt, és nem rontott neki senkinek, ismét összezsugorodott, mintha kipukkantották volna, a csontjai majdnem átszúrták a bőrét, szerencsétlenül várakozott az árok szélén, nagyon várt valamire, talán csodára, de a téglagyárban, ahol egy eltört gerincű bivaly fekszik az árok fenekén, nem szoktak csodák történni.

Fekete Péter kimászott később az árokból, térsáros volt, ünneplőnadrágja meggyűrődött, szeme kicsit kivörösödött, a szája megrándult, olyan volt, mint Novák tanárnő ott a Szentháromság-szobor előtt, amikor azt hittük, hogy mosolyogni akar, de nem mosolygott, és nem mosolygott Fekete Péter sem.

Otthagya a bivalyokat, és bement az istállóba. Aztán csakhamar előbukkant ismét, jött visszafelé, kezében csákányt tartott. És eltűnt megint az árokban. Körülöttünk a dombokon talpra álltak a kóbor kutyák, lógó nyelvüket visszahúzták a szájukba. Nagyon csöndes volt most a téglagyár és a környéke.

Onnan távolról csak azt láttuk, hogy felemelkedik a csákány, aztán mindjárt le is sújt. Hallatszott a haldokló bivaly koponyájának reccsenése, és megint csönd lett, nagyobb csönd mint eddig. Akkor felugattak a kutyák a dombokon, és mintegy vezényszóra egymásnak estek, olyan hévvel marakodtak, mintha ki akarnák irtani magukat, és így csaholva, marakodva eltűntek a dombok között a kukoricásokban.

Véres csákánnyal bújt ki az árok ból Fekete Péter, és ment megint vissza az istállóba, a Rigó nevű bivaly pedig végre elmozdult az árok mellől, és ment utána. Nem maradtak sokáig az istállóban. Fekete Péter ökölbe szorított kézzel jött ki, és felénk indult, nyomában a bivallyal. Mi hárman összebújtunk ott a szép sárga hintón, mukkanni sem mertünk.

Nagyon bánatos volt most Fekete Péter, nagyon elszánta magát valamire, félni kezdtünk tőle, százszor is megbántuk ott hirtelen, hogy felültünk a hintóra, ahonnan még elég sokáig nem tudtunk elmozdulni, pedig jó lett volna elmozdulni, és minél messzebbre menni onnan. A többiek sem érezhették sokkal jobban magukat. Az emberek ugyanis a hintó előtt szépen felsorakoztak. Pontosan úgy sorakoztak fel, mint mi szoktunk Fodó tanár úr előtt, amikor nagyon bánatos, és felpofozza a fél osztályt. Tizenvalahányan álltak a téglagyár udvarán, a sor bal szélén az útra készülődő két boszniai idénymunkás, hátizsákkal a hátukon, a sor másik végén meg Margith József, a segédfűtő. Tényleg olyanok voltak, mint az iskolás gyerekek.

Fekete Péter odament a sor szélére, és álon vágta az egyik boszniai idénymunkást. Az összecsuklott, mint a colstok. Aztán Fekete Péter álon vágta a másikat, az meg térdre esett előtte. A széles vallú, görbe lábú Adamkó következett. Fekete Péter neki is az arcába csapott, Adamkó megingott, és leült a földre. Összenéztünk ott a hintón, és nem akartunk hinni a szemünknek. Azt hittük, hogy komédiáznak Fekete Péterrel. A vezna bivalyos nem teríthetett le egy-egy ökölcsapással három nagydarab embert. De aztán láttuk, hogy az egyik boszniai kiköpi a fogát, és Adamkó orrából szivárgott a vér. Nem volt ez komédia. Fekete Péter sorra terítette le a többieket is. Az öreg Nébald és Árvai, a fűtő úgy kinyúltak, hogy a többiek alig tudták feltámagatni őket.

– Margith Jóska le fogja szúrni Fekete Pétert, ha őt is megüti – súgtam Burai J.-nek és Szivel Sanyinak.

Margith József hírhedt bicskás családból származott, azok ugyan nem engedték meg, hogy bárki is büntetlenül megüsse őket. De Fekete Péter ezzel sem törődött. Leütötte Margith Józsefet is. Ő pedig mindjárt felugrott, és már a kezében is volt a bicska. Villogó szemmel nézte a bivalyost, az meg szétnyitotta az öklét, és tenyeréből egy fékkilós ságaréz súly hullott a földre. Így már értettük a dolgot. A súlyal az öklében már leteríthette az embereket. mindenki a fényesen csillogó ságaréz súlyt nézte, és Margith József eltette a bicskáját.

Fekete Péter akkor egy ásót és egy lapátot hozott ki az istállóból, és a bivallyal a nyomában elindult a

folyó felé. A véres arcú emberek lassanként magukhoz térték, ők is bementek az istállóba, ásókat, lapátokat fogtak, és elmentek Fekete Péter után. A folyó közelében, nem messze attól a helytől, ahol meleg napokon a bivalyok fürödni szoktak, mély sírgödröt ástak. Aztán visszajött Fekete Péter a Rigóval, kerített egy hosszú láncot, annak egyik végét a hintó hátsó tengelyéhez erősítette. Felugrott a hintóra, ünneplőruhája csupa sár volt, nem szolt hozzánk semmit, bár a szája most is rángatózott, mintha mosolyogni próbálna. Kézbe vette a gyeplőt, a lovakat a hintóval a vízlevezető árok mellé hajtotta. Akkor a lánc másik végét a törött gerincű, beszakított koponyájú halott bivaly hátsó lábára hurkolta, megint felugrott a hintóra, és a lovak közé csapott a cifra nyelű ostorral. A lovak nekirugaszkodtak, kihúzták a bivalyt az árokóból, és húzták tovább a folyó irányába.

Halottaskocsi lett Váry János gyönyörű sárga hintójából, igazi halottaskocsi, amelyet két szép telivér ló húzott. Mi pedig ültünk ott fent, olyanok voltunk, mint egy gyászoló család, amelyet véletlenül a halottaskocsira raktak, és legalább olyan rosszul is éreztük magunkat, mint egy gyászoló család. Riadtan kapkodtuk a fejünket, most nem éreztük, hogy szépek vagyunk, és magasból nézünk a világra, csúnyák voltunk és fáztunk, mint bárki más ezen a világon, pedig még mindig melegen sütött a késő őszi nap. Húztuk, vonszoltuk a szegény Bódit, a szegény öreg bivalyt, amely most olyan volt, mint egy nagy fekete rongy-

csomó, mögöttünk meg jött a Rigó, a másik bivaly, mert ő gyászolt igazából. A sírgödörnél Fekete Péter megállította a lovakat, aztán lekapcsolta a láncot. Aztán belelökték a bivalyt a gödörbe, és gyorsan betemették. Elegyengették a földet, Fekete Péter a fűzfákhoz ment, letépett egy hosszú vesszőt, és az elhantolt bivaly sírja elé szúrta. Az idénymunkások felvették a hátizsákjukat, és elmentek. Nem köszöntek, és soha többé nem jöttek vissza a téglagyárba.

Fekete Péter megfogta a lovak fejlöjét, és úgy vezette őket vissza a gyárudvarba. Ott kifogta a lovakat, és ment velük az istállóba, a Rigó nevű bivaly most is a nyomában cammogott. A hintó ott maradt az udvar közepén, mi hárman még mindig fent ültünk, mintha odaragasztottak volna bennünket. Visszajöttek a többiek is a folyó mellől, megálltak a rozsdás vashordók mellett, s sírásószerszámaikat mosogatták. Nem beszélt senki. De aztán az istállóból felhangzott Fekete Péter fuldokló köhögése, aztán hallatszott az is, hogy a betont kopogtatja. Akkor azt mondta Margith József:

- Segítenünk kellene a Hofanesznek.
- Teljesen megőrült azokkal a pálinkáshordókkal
- mondta Adamkó. – Pedig nincs ott semmiféle pálinka.
- Megijedtem, hogy leszúrod – mondta Dobre Margith Józsefnek.
- Segítenünk kellene neki – mondta Margith József. – Lehet, hogy mégis van ott valahol két hordó barackpálinka. Próbáljuk meg még egyszer.

- Nem bánom, segítsünk neki – mondta Dobre.
- Nagyon szerette azt a szerencsétlen jóságot.

Burai J. ugrott le elsőnek a hintóról, de utána mindenki leugráltunk mi is Szivel Sanyival. Mind a hárman odaálltunk Margith József elő.

- Ki az a Hofanesz? – kérdezte Burai J.
- Hogyhogy ki az a Hofanesz? Hát ő – mutatott Margith József az istálló felé.

- A Fekete Péter? – kérdeztem.
- Persze hogy a Fekete Péter.
- A Fekete Péter nem igazi neve? – kérdezte Szivel Sanyi.

– Nem hát. Hofanesz az igazi neve. Hofanesz János.

– Akkor miért hívják Fekete Péternek? – kérdezte Szivel Sanyi.

- Nem tudom – vonogatta a vállát Margith József.
- Talán a bivalyok miatt. Örök életében bivalyos volt, és mindenkor nagyon szerette ezeket a csúnya fekete állatokat.

– Egyáltalán nem csúnyák – mondta felháborodva Burai J.

– Nem csúnyák – mondta Árvai, a kopasz fűtő, és megsimogatta Burai J. fejét. – Miért lennének csúnyák? Egyáltalán nem csúnyák.

- Gyönyörű állatok – mondta Burai J.
- Persze hogy gyönyörű állatok – hagyta rá Margith József. – Csak vicceltem az előbb. Nehogy elbőgd magad.

Tényleg úgy nézett ki, hogy Burai J. elbőgi magát. Harapdálta a szája szélét, és akkorákat nyelt, hogy majd kiszakadt a torka.

– Menjetek inkább haza – jött most oda hozzánk Adamkó. – Nem nektek való az ilyesmi...

Hát jókor szólt. Most, amikor már annyi minden összejött. Ilyenkor az ember nem mehet el csak úgy, túl sokat láttunk és hallottunk ahhoz, hogy most hirtelen elpucoljunk. Legfeljebb azon gondolkodhatunk, milyen hülyék is voltunk, hogy egyáltalán eljötünk ide. De hát itt voltunk.

A téglagyáriak lassan eloldalogságban közelünkől, eltünnedeztek az istállóajtó mögött, és valamennyien kopogtatni kezdték a betonpadlót, keresték azt az átkozott barackpálinkát. Ebben a heves kopogtatásban is hallatszott időnként Fekete Péter köhögése.

Mi meg elindultunk Fekete Péterék lakása felé. Kopogtam az ajtón, és egyenként beléptünk a konyhába. Fekete Péter kedves, kövérkés felesége az asztal mellett ült, az ölében egy félig kész gobelin, amelyen egyszer, ha befejezi, csipkegalléros kislányok fognak játszodozni egy színpompásan virágzó réten. Az aszszony csöndesen sírdogált. Leültünk mi is az asztal köré, zavartan és tanácsralanul hallgattunk. Az aszszony ránk nézett, és azt mondta:

– Sohasem fogja abbahagyni. Vagy megtalálja a hordókat, vagy belepusztul. Pontosan így viselkedett akkor is, amikor Noémi meghalt. Akkor egy sisakot akart találni mindenáron. Igazi katonai sisakot...

Burai J. félbeszakította az asszonyt:

– Négy kislányuk volt, igaz?

– Igen.

– Paula, Angéla, Blanka, Noémi – mondta Burai J.

– Szép neveket adtam nekik, ugye? – kérdezte az asszony.

– Hát, egy kicsit... – kezdte volna Szivel Sanyi, de az oldalába könyököltem, mire gyorsan elhallgatott.

Burai J. pedig azt mondta:

– Gyönyörű nevek.

– A könyvekből néztem ki őket – mutatott az asszony a szoba felé. – A legszebb neveket választottam ki nekik a könyvekből. De meghaltak korán minden négyen. Nagyon gyöngék voltak. Háború volt akkor.

– Tudjuk, hol van a sírjuk – mondta.

– Noémit talán meg lehetett volna menteni, ha időben kórházba érnek vele. Ácsiék még hintót is adtak, hogy minél gyorsabban a kórházba érjenek. De Noémi meghalt az úton.

– Időnként körüljárjuk a sírjukat – mondta.

– Akkor is ugyanígy viselkedett – mondta az asszony. Nyilván nem hallotta, hogy mit beszélek. – Hazajött, s kijelentette, hogy okvetlenül egy sisakot akar szerezni. Nekem akart szerezni egy igazi katonai sisakot. Hogy legalább engem ne veszítsen el. Mert háború volt akkor, és ő meg volt győződve róla, hogy Noémi után én is meghalok, ha nem szerez nekem egy sisakot.

– Szerzett sisakot? – kérdezte Szivel Sanyi.

– Igen. Sokáig hiába keresett, de aztán eltűnt egy egész napra, és sisakkal tért haza. Attól kezdve, ha lövöldözést hallott, mindig a fejemre tette a sisakot. És neki lett igaza. Mert egy este gránát robbant a közelben, mi a szobában ültünk az Ácsiék tanyáján, egy szilánk becsapódott az ablakon, és egyenesen a fejemnek vágódott. A sisakról pattant vissza, és a falba fúródott. Ha nincs a fejemen a sisak, helyben meghaltam volna. Akkor nagyon boldog volt. Boldog volt, hogy engem nem veszített el. És a bivalyokat. Mert nagyon meg szerette a bivalyokat. Néha beszélgetni is szokott velük. De idővel a bivalyok is elhullottak. Megöregedtek és elhullottak. Csak kettő maradt. Most meg már csak egy. Keresni fogja azokat a pálinkáshordókat, amíg bele nem pusztul.

– Meg fogja találni a hordókat – mondta. – Mindenki segít neki, előbb-utóbb meg fogják találni azokat az átok hordókat.

Magam sem hittem ebben, de hát mondanom kellett valamit, mert állandóan sírdogált az asszony, és nagyon szomorú dolgokról mesélt. Meg aztán tényleg jó lett volna megtalálni Schank Frigyes barackpálinkáját.

De nem találták meg. Napokig kopogtatták az istálló betonpadlóját, de nem találtak semmit. És mi napokon keresztül figyeltük őket egyre reménytelenebbül és csak messziről. Már nem is mentünk be a gyárudvarba. Csónakon eveztünk le minden délután a téglagyárba, és a fűzfák alól figyeltük, hogy mi törtenik a nagy istállóban. Az történt, hogy az emberek

lassanként visszatértek a földrámoláshoz, állandóan marakodtak egymással, nagyon veszett hangulatban voltak, úgyacsarkodtak, mint a kóbor kutyák a devecseri dombok között. Fekete Péter pedig ismét magára maradt a lóistállóban. Ő tovább kopogtatta rendületlenül a betonpadlót, köhögése néha egészen a folyóig elhallatszott.

És ekkor a negyedik vagy az ötödik napon kifakkadt Burai J.:

– Elég volt! – mondta. – Nem tűrhetjük ezt tovább. Ácsi Lajosnak van egy hordó barackpálinkája.

Burai J. valahogy furcsán összeaszalódott ezekben a napokban. A macskakarmolások nyomai letisztultak már az arcáról, de most mintha ismét megjelentek volna, és ráncokká zsugorodtak. Keskeny lett nagyon az arca. Azt hiszem, én is elég rossz bőrben voltam. Csupán Szivel Sanyi nem látszott megviseltnek, de azért ő is kevesebbet hencegett és pofázott, mint más-kor. Bár néha még mindig gúnyosan vigyorgott rajtunk, néha már arra gondoltam, hogy ki kellene hajítanunk a csónakból, de hát az övé volt a csónak.

VII.

Burai J.-vel a temetőfal mellett várakoztunk, és nagyon idegesek voltunk, mert Szivel Sanyi késsett. A hold kereken és elégedetten terpeszkedett az ég közepén, olyan volt, mintha odarajzolták volna, vagy inkább olyan, mint egy dagadt zsemle, a békák hangosan brekegtek feléje a folyóból, a kis vízesés is egyre hangosabban csobogott a Szívnél, csak mi ketten hallgattunk, legfeljebb magunkban szitkozódtunk. Nagyon elegünk volt Szivel Sanyiból.

Aztán a maga sunyi módján hirtelen megjelent felettünk a temetőfalon, és majdnem a fejünkre ugrott. Vigyorgott, mert neki még ilyenkor is volt kedve vigyorogni, és megkérdezte:

- No, beijedtetek?
- Hol a fenében vagy ilyen sokáig? – kérdezte szemrehányóan Burai J. Szivel Sanyi Burai J. arcához hajolt, megcsóválta a fejét, és azt mondta:
 - Aszalódsz, aszalódsz. Egyre jobban aszalódsz. Lassan már olyan lesz a fejed, mint az aszalt szilva.
 - Pofa be! – szóltam rájuk. – Gyerünk Ácsi La-joshoz.

De Szivel Sanyi nem mozdult, még mindig Burai J. arcát vizsgálgett.

– Hoztam neked valamit, amivel kivasalhatod az ábrázatodat – mondta.

Azzal az ingébe nyúlt, és elővett egy kismacskát. Az egész macska alig volt nagyobb, mint az öklöm, a szőre sárgásbőrön csillogott a holdfényben.

Burai J. kis híján elsírta magát. Gyöngéden kezébe vette a macskát, megsimogatta, és tényleg mintha egyszerre kisimult volna az arca, és a szeme könnybe lábadt. Még én is meghatódtam egy kicsit, és Szivel Sanyi valahogy mindenki által emberibb formát öltött. Ha nem kezdett volna el ismét pimaszkodni. Mert hozzám fordult, és azt mondta:

– Neked szerettem volna egy bivalyborjút szerezni, de hát az lehetetlen. Már nincs bivalyborjú. A bivaly kihalásra van ítélezve.

– Megleszek nélküle – mondta dühösen.

– Tényleg... tényleg nekem hoztad a kismacskát?

– kérdezte Burai J.

– Neked hoztam – mondta Szivel Sanyi. – Emiatt késtem. De el kellett hoznom, mert nagyon megcsúnyultál az utóbbi napokban.

– Éppen olyan lesz, mint a Szelíd Róka – mondta Burai J. – Szelíd Rókának fogom nevezni. És ezt senki sem robbantja fel.

– Sajnos elég ványadt kis jószág – mondta Szivel Sanyi. – Nem tudom, átvészeli-e a telet.

De Burai J. kedvét nem lehetett elrontani:

– Persze hogy átvészeli – mondta lelkesen. – Majd én vigyázok rá. Még a közelébe se engedek senkit. Gyönyörű nagy macskát nevelek belőle.

– Aztán majd elintézi a tyúkjaitokat – gonoszkodott tovább Szivel Sanyi, mint aki már megbánta, hogy valami jót is tett ezen az estén.

– Gyönyörű macskát fogok nevelni belőle, aki senkit sem fog bántani – mondta Burai J. – És éppen olyan szép lesz, mint a Szelíd Róka.

– Rendben van – mondta idegesen. – De most mit kezdünk vele? Ma éjszaka fontos dolgunk van.

– Beletehetjük a csónakba addig – javasolta Szivel Sanyi. – Onnan nem mer kijönni, mert fél a víztől.

– Nem adom ki a kezemből – tiltakozott Burai J.

– Magammal viszem.

– Akkor dugd az ingedbe – mondta Szivel Sanyi. – Ott majd elalszik szépen. Csak vigyázz, nehogy agyonnyomd.

Burai J. az ingébe dugta a kismacskát, és akkor elindultunk az iskola felé. Reménykedve mentünk, és én külön jó jelnek tekintettem, hogy visszakaptuk a Szelíd Rókát, még ha egészen kicsiben is, és az is jó jelnek látszott, hogy Burai J. arca már nem aszalt szilvára emlékeztetett, hozta az ingében a kismacskát, időnként megsimogatta, és néha még el is mosolyodott, ami az utóbbi napokban nem fordult elő.

De csak addig reménykedtünk, amíg be nem léptünk az iskolaudvarra. Ott aztán lelohadt a kedvünk, és csak bámultunk tátott szájjal. Túl sokan voltak az iskolaudvarban, legalábbis többen, mint amennyire számítottunk, meg amennyit kívántunk. Foglalt volt a negyedik karosszék is, csakhogy ezúttal nem Beles

Marci bácsi ült benne, hanem az Erőművész. Hát ezért tátottuk a szánkat. No és azért is, mert Fodó tanár úr mögött ott állt a felesége, és duruzsolt valamit Fodó tanár úr fülébe. A lakásból kihallatszott a kisbaba sírása.

– Rosszkor jöttünk – állapította meg Szivel Sanyi.
– Túl nagy itt a tolongás. Honnan a fenéből kerültek ezek ide?

– Jöjjünk holnap? – kérdeztem.

– Nem – mondta Burai J. – Menjünk oda hozzájuk most. Meglátjátok, a kis Szelíd Róka szerencsét hoz.

– Nem úgy néz ki – mondta Szivel Sanyi. – Ma este itt a kutya sem fog törődni a mi bajunkkal.

Aztán mégiscsak odamentünk Fodó tanár úrékhoz. Fodó tanár úr most nem kérdezte meg, hogy mit akarunk, mások sem kérdeztek tőlünk semmit, pedig odaálltunk Ácsi Lajos mögé, azt akartuk, hogy mindenjárt észrevegyenek bennünket, és nyilván észre is vettek bennünket, de megvolt itt mindenkinél a maga baja, vagy talán már megszokták, hogy időnként itt lötyögünk körülöttük az iskolaudvaron késő este is, minden esetre senki sem szolt hozzáink. Fodó tanár úr és Ácsi Lajos a sakktábla fölött könyököltek, és nagyon részegek voltak mind a ketten. Ez a szemükön látszott. Fodó tanár úrnak véresen kiguvadt a szeme, és sűrűn pislogott, Ácsi Lajos szeme viszont bedagadt, két keskeny résen figyelte a sakkfigurákat. Ez minden kettőnél azt jelentette, hogy már alaposan belegeltek, és hogy tovább fognak inni. Ittak is. Ácsi Lajos szorgalmasan töltögetett a poharakba minden újabb lépés előtt. Be-

recz plébános velük ivott, de csak módjával, és jóindulattal telve próbált segédkezni Fodó tanár úrnak, néha még lépett is helyette, de ahogy elnéztem, ez sem sokat segített, Ácsi Lajos megint nyerésre állt, két gyalog és egy tiszt előnye volt. Az Erőművész súlyosan és tohonyán ült a negyedik karosszékben, a szék időnként megreccsent alatta, de egyelőre még nem rogyott össze. Az Erőművész nem érdekelte a sakk, a holdat bámulta kissé szomorú és elég buta képpel. Az asszony a szemét és az orrát törölgette, és hangosan szipogott Fodó tanár úr háta mögött. Tulajdonképpen szemben állt velünk, az orra kivörösödött a holdfényben, és én nem tudtam, hogy örüljek-e annak, hogy visszajött. Ha előbb jött volna... De Fodó tanár úr most már talán nélküle is helyrerázódna. Így meg újra nekiesett a pálinkának. Meg aztán itt volt Novák tanárnő... Szóval nagyon zavaros helyzet állt elő.

– Csak öt percre engedj bemenni – mondta az asszony Fodó tanár úrnak. Legalább századszor mondhatta már el, mert a hangja igen fáradtan és reménytelenül csengett. – Csak azt engedd meg, hogy a karomba vegyem. Mindjárt megnyugodna, és nem sírna tovább. Legalább annyit...

– Nos, szentatyám, feladjuk a partit? – kérdezte kicsit kásás hangon Fodó tanár úr Berecz plébánostól.

– Hát elég rosszul állunk – mondta óvatosan Berecz plébános. – Talán legjobb lenne feladni.

– Kishitű vagy, szentatyám – mondta Fodó tanár úr. – Hogy lehet egy pap ennyire kishitű?

– Én csak reálisan nézem a dolgokat – mentegetőzött a plébános.

– Egy pap ne nézze reálisan a dolgokat – torkolta le Fodó tanár úr. – Egy pap azért pap, hogy ne nézze reálisan a dolgokat. Ácsi Lajos sem nézi reálisan a dolgokat. Én sem. Pedig mi nem is vagyunk papok. Vagy azok vagyunk?

Senki sem válaszolt Fodó tanár úr kérdésére, így hát megivott még egy pohár pálinkát, és nem adta fel a partit.

– Nem lehetsz ennyire kegyetlen – szipogott az asszony. – Hidd el, nagyon megbántam már. És nem kívánok semmit...

– Rossz kibic vagy, szentatyám – mondta Fodó tanár úr. – Sokat iszol.

– Mértékletesen iszom – mondta önérzeten Berecz plébános. – És megteszek minden tőlem telhetőt.

– Egy paptól ennél többet várunk – mondta Fodó tanár úr. – Reggel az öregasszonyok majd megérzik rajtad a pálinkaszagot.

– Nem érzik meg rajtam – mondta Berecz plébános.

– Csak éjfélig iszom. Éjfél után már egy kortyot sem.

– Nem kívánok semmit – mondta az asszony.

– Csak annyit, hogy öt percre engedj be a gyerekemhez, utána elmegyek, ha te is úgy akarod.

– Arról van szó, szentatyám – magyarázta Fodó tanár úr –, hogy vannak asszonyok, akiket egyszerűen lehetetlen elkergetni. Aztán jön egy tetű alak, és azal meg elmennek. A tetű alak persze faképnél hagyja őket előbb-utóbb, az asszonyok visszatérnek me-

leg otthonukba, és megint nem lehet elkergetni őket. Amíg nem jön újból egy tetű alak.

– Lótetű – mondta Ácsi Lajos.

– Hogyhog lótetű? – kérdezte Fodó tanár úr.

– Engem első pillanattól fogva lótetűre emlékeztetett – mondta Ácsi Lajos. – Beteg lótetűre.

– Igazad van – szólalt meg ekkor az Erőművész. Mélyen zengő hangja volt, igazi Erőművészhez illő hang, bár ő maga most elég szerencsétlen Erőművésznek látszott. Annak idején a Kultúrothon színpadán sokkal jobb formában volt. – Közönséges beteg lótetű. Elszökött az összes pénzünkkel. Teljesen kifosztott bennünket.

– Te fogd be a szád – torkolta le Fodó tanár úr. Ezt sem hittem volna valamikor, hogy az Erőművésszel így is lehet beszélni. – Elárulod legjobb barátaidat. Kést döfsz a hátukba. Sötétben ólalkodó gyilkos vagy.

– De Zolikám! Hidd el, nem vagyok sötétben ólalkodó gyilkos. Ne mondj nekem ilyet.

– Sötétben ólalkodó gyilkos vagy. Elcsábítod legjobb barátod feleségét.

– Nem én csábítottam el – szabadkozott az Erőművész. – Én elleneztem...

– Te hoztad vissza – mondta Fodó tanár úr. – Ez majdnem ugyanaz.

Ekkor Fodó tanár úr felesége Berecz plébánoshoz fordult, neki könyörgött:

– Miért nem beszél vele, tisztelendő úr? Hátha magára hallgatna. Láthatja, hogy mennyire megbántam minden, visszajöttem a gyerekemhez...

– Az emberek meg kell hogy bocsássanak egymásnak – mondta Berecz plébános. – Különben elpusztítjuk magunkat. Az ember azért van a világon...

– Már megbocsáss, szentatyám – szolt közbe Fodó tanár úr –, de te is elég sötét alak vagy. És magunk között legyen mondva, Ácsi Lajos is. Majd megint gyakorolhatom az önkritikát a tantestületben, amiért ilyen sötét alakokkal barátkozom. Akik még sakközni sem tudnak, viszont sokat isznak.

– Mindannyian a barátaid vagyunk, Zolikám – mondta bártalanul az Erőművész.

– Te fogd be a szád – mondta Fodó tanár úr. – Ha volna benned egy szemernyi tisztesség, most hallgatnál, és a láncokat tépnéd. Vagy a láncokat is elopta az a tetű alak?

– A láncok megvannak – mondta az Erőművész.

– Akarod, hogy elszakítsak néhányat?

– Nem akarom.

– Mert ha azt kívánod...

– Nem kívánom.

– Akkor, kérlek, ne nevezz engem sötétkben ólalkodó gyilkosnak.

– Nem vagy sötétkben ólalkodó gyilkos – hagyta rá Fodó tanár úr. – Üresfejű ökör vagy. És egyáltalán, mit akarsz itt?

– Ha befogadnál néhány napra...

– Nem fogadlak be – jelentette ki határozottan Fodó tanár úr. – A gyerekem frászt kapna tőled. Nem

akarom, hogy a gyerekemnek ilyen barátja legyen. Fogadjon be Ácsi Lajos.

– Nekem csak egy hálószobám és egy ágyam van – mondta Ácsi Lajos. – Ezt pedig nem osztom senkivel. A származásom kötelez erre. De a padlást szívesen átengedem Lánctépő barátunknak. A liszteszsákok között megvackolhat magának.

Az Erőművésznek felragyogott az arca, úgy örült, mintha legalábbis egy palotát kínáltak volna fel neki.

– Én... én igazán hálás vagyok – dadogta. – Nagyon jó lesz nekem a padláson, amíg...

– Fizetned kell érte – mondta Fodó tanár úr.

– Most nem tudok fizetni – mondta lehervadva az Erőművész.

– Akkor minden reggel láncokat kell szaggatnod az iskola udvarán – mondta Fodó tanár úr. – Tanítás előtt felvidítod a gyerekeket. Ácsi Lajosnak is ez a kívánsága.

– Persze hogy ez a kívánságom – mondta Ácsi Lajos. – A padláson talál láncot a mutatványhoz.

– Jól van – mondta megkönnyebülten az Erőművész. – Ezt örömmel vállalom. De nem maradok itt sokáig. Keresek egy segédet, aki szépen tud beszélni az emberekhez, és akkor megint fellépek a színpadon. Télen az emberek unatkoznak, és szívesen nézik az erőművészeket. És hamarosan itt a tél.

– Majd keresünk egy segédet – mondta Ácsi Lajos.

– Egy lótetűt – mondta Fodó tanár úr.

– Nem lótetűt – mondta Ácsi Lajos.

– Még egy kivert kutyát is előbb befogadnál, mint engem – mondta panaszosan Fodó tanár úr felesége.

Nem válaszoltak az asszonynak, úgy látszik, ma este neki itt senki sem akart válaszolni. Egy kicsit sajnáltam, de azért nem túlságosan. És még mindig nem tudtam, hogy örüljek-e annak, hogy hazajött, és vissza akarja könyörögni magát.

A síró gyerek elhallgatott bent a lakásban, és egyszerre nagyon nagy csönd lett az iskolaudvaron. Csak a poharak koccantak, és a sakkfigurák csoszogtak halban. Burai J. kihasználta az alkalmat, és megszólalt:

– Fekete Pétert tulajdonképpen Hofanesz Jánosnak hívják.

Furcsán hangzott ez, amit mondott, valahogy üresen kongtak a szavak, és nagyon úgy látszott, hogy senki sem fog itt neki válaszolni ma este, akárcsak Fodó tanár úr eltévelkedett feleségének. De Ácsi Lajos válaszolt, méghozzá úgy válaszolt, mintha Burai J. a legtermészetesebb dolgot közölte volna:

- Persze hogy Hofanesz Jánosnak hívják.
- Négy kislánya volt – mondta Burai J.
- Paula, Angéla, Blanka, Noémi – soroltam őket.
- Mind a négy meghalt nagyon korán – mondta Burai J.

– Igen – bőlogatott Ácsi Lajos. – Meghalt minden a négy. Gyöngé gyerekek voltak. Talán a háború miatt. Nagyon sajnáltam akkor Hofaneszt. Szerencsétlen flótás volt öröök életében, ezért is nevezték el Fekete Péternek, no meg a fekete bivalyok miatt.

– Noémit meg lehetett volna menteni, ha idejében kórházba érnek vele – mondta Burai J.

– Talán – mondta Ácsi Lajos. – De én azt sem hiszem. Mindenesetre megpróbáltam kórházba vinni. A két legjobb lovunkat fogtuk a hintó elé, Hofanesz felült mögém a kislánnyal, és meghajszoltam a lovakat, hogy minél gyorsabban a v.-i kórházba érjünk. De az úton megállított bennünket a katonaság, azt mondták, hiába megyünk a kórházba, ott már nincs egy szemernyi gyógyszer sem, csak fűrész és kés van, vagdalják a sebesültek kezét, lábat. Aztán kifogták lovainkat, és elvezették őket ágyút vontatni. Mi meg ott maradtunk a hintón, a kis Noémi ott halt meg. Gyalog jöttünk haza, a hintót a katonák később belökték az árokba. De Hofanesz néhány nap múlva elment érte két csontos bivallyal és hazahúzatta. A katonaság még akkor is nyüzsgött arrafelé, és egy egész visszavonuló hadsereg azon röhögött, hogy a szép sárga hintót két zörgő cson-tú bivaly húzza. Talán azért nem vették el a bivalyokat, mert kiröhögték őket. Hofanesz hazaért, és egy sisakot hozott. Ma sem értem, hogy mit akart a sisakkal.

– A feleségének hozta – mondta.

– Mi a jóistenről beszéltek ti? – kérdezte ekkor Fodó tanár úr.

– Fekete Péterről, akit tulajdonképpen Hofanesz Jánosnak hívnak – mondta Ácsi Lajos. – Sokáig nálunk volt bivalyos. Ő a legjobb bivalyos a világon, mert szereti azokat a fekete állatokat.

- A háborúban sisakot hozott a feleségének – suttogta Fodó tanár úr felesége.
 - Tehát Fekete Péter – sóhajtozott Fodó tanár úr.
- A világ legjobb bivalyosa, mi? Akit te, természetesen, gazember módon kizsákmányoltál. Rengeteg embert kizsákmányoltál.
 - Hát ez így igaz – mondta Ácsi Lajos. – Most viszont egy hatalmas padlást adtam Lánctépő barátunknak. Téged pedig megint legyőzlek.
 - Mennyi az eredmény? – kérdezte ekkor hülyén Szivel Sanyi.
 - Te is a padláson akarsz aludni? – mordult rá dühösen Fodó tanár úr.
- De Ácsi Lajos előzékeny volt, mint mindig. Előhúzta a papírdarabot, amire feljegyezte az eredményt, és a holdfénynél meg az ereszről lógó viharlámpák fényénél kisilabizálta:
 - Ezerkilencszáznyolc–ezeröttszázharmincegy.
 - Nem behozhatatlan előny – motyogta Fodó tanár úr. – Igaz, szentatyám?
 - Tudom, hogy nem érdemlek meg egy kedves szót sem – sírdogált Fodó tanár úr felesége. – De hidd el, nagyon megbántam, amit tettem.
 - Tehát Fekete Péter – mondta Fodó tanár úr. – Létezik egyáltalán ez a Fekete Péter, vagy az álmaitokat mesélitek?
 - Létezik, hogyné létezne – mondta Burai J. – A téglagyárban dolgozik.

– És ő a világ legjobb bivalyosa? – kérdezte Fodó tanár úr.

– Már csak két bivalya maradt – mondta Ácsi Lajos.

– Már csak egy – mondta. – A másiknak eltört a gerince, el kellett pusztítani.

– Akkor biztosan nagyon szomorú a Fekete Péter – mondta Fodó tanár úr. – A világ legjobb bivalyosa egyetlen bivalyra maradt.

– Nagyon szomorú – mondta Burai J. – és rettenetesen köhög. Majd megfullad. És így fog köhöggni, amíg meg nem találja a Schank-féle barackpálinkát.

– Honnan tud ő a Schank Frici pálinkájáról?
– kérdezte Ácsi Lajos.

– Mi mondta meg neki – vallottam be.

– Rosszul tettétek – mondta Ácsi Lajos.

– Jól tettétek – mondta Fodó tanár úr. – Az a pálinka a munkásokat illeti.

– Nem fogják megtalálni – mondta Ácsi Lajos.

– Fekete Péter bele fog pusztulni, ha nem találja meg – mondta Burai J. – Amióta eltemette azt a gyönyörű bivalyt, folyton a lóistálló padlóját kopogtatja, felszaggatja a betont, és egyre csúnyábban köhög.

– Én még nem láttam gyönyörű bivalyt – mondta Ácsi Lajos.

– Ez gyönyörű bivaly volt – mondta Burai J. – És segítenünk kellene Fekete Péteren. Ha... Ha elvin-nénk oda éjszaka egy hordó barackpálinkát és elás-nánk... Akkor másnap elmehetnénk és megtalál-

hatnánk. mindenki azt hinné, hogy a Schank-féle barackpálinka. És Fekete Péter meggyógyulna.

Ácsi Lajos elnézett egy lépést, Fodó tanár úr leütötte a királynőjét. Ácsi Lajos feladta a játszmát. Aztán a papírlapra lelkismeretesen felírta az eredményt.

– Látod, szentatyám, ez is azt bizonyítja, hogy nem szabad kishitűnek lenni – mondta Fodó tanár úr. – A vesztésre álló partit is meg lehet nyerni. Sőt, még Schank Frici pálinkáját is meg lehet találni. Meg is fogjuk találni. Nem kell hozzá semmi más, csak egy jó ötlet.

– Schank Frici pálinkája a legjobb barackpálinka a világon – mondta Ácsi Lajos.

– Holnap a te pálinkád lesz a legjobb barackpálinka a világon – mondta Fodó tanár úr.

– Nem ugyanaz – mondta Ácsi Lajos.

– Ugyanaz lesz – mondta Fodó tanár úr.

– Más terveim voltak vele – mondta Ácsi Lajos.

– Bűnös terveid voltak vele – mondta Fodó tanár úr. – A szentatyá is tanú rá, hogy bűnös terveid voltak vele.

– Az a bajunk nekünk, előkelő embereknek, hogy előbb-utóbb mindenünket elajándékozzuk – mondta Ácsi Lajos bánatosan.

– Szerencsétlen, jórávaló ember az a Fekete Péter – mondta Fodó tanár úr, aki a megnyert parti után mintha rohamosan kezdett volna kijózanodni.

– Az hát – hagyta rá Ácsi Lajos. – De messze van ám innen a téglagyár. Különösen ilyenkor éjszaka.

- Csónakon megyünk – mondta Szivel Sanyi.
- Van egy szép nagy csónakunk. A hordó is elfér benne.
 - Azt már nem – intette le Fodó tanár úr. – A hordót a világhírű Lánctépő fogja vinni. Gyalog. Ráfér egy kis mozgás és vezeklés. Igaz, szentatyám?
 - Mindannyiunkra ráfér a vezeklés – mondta Berecz plébános. – Hátha bűnbocsánatot nyerünk.
 - Megérdemelnénk – mondta Ácsi Lajos, és a sakkfigurákat rendezgette.
 - Talán még én is megérdemelném – mondta Fodó tanár úr felesége.
 - Nem tudom, hogy hol van a téglagyár – szolt közbe mély hangján az Erőművész.
 - Majd én elvezetem – mondta izgatottan és boldogan Burai J. – Nincs is olyan messze a téglagyár, majd meglátja. Gyorsan oda fogunk érni.
 - Helyes – mondta Fodó tanár úr. – Mi többiek csónakon megyünk, a téglagyárnál találkozunk. Szentatyám, te velünk jössz?
 - Nem – rázta meg a fejét Berecz plébános. – Itt nincs még minden elrendezve.
 - Hát jó – sóhajtotta Fodó tanár úr. – Akkor elmegeyünk nélküled. És holnap megtaláljuk a világ legjobb barackpálinkáját. Fekete Péter meg fog gyógyulni tőle. minden téglagyári munkás meg fog gyógyulni tőle. Talán még mi is. Ácsi Lajos meg én. Neked is hozunk majd belőle, szentatyám. De a Lánctépő nem kap. Ő amúgy is túl egészséges. Meg ti sem kaptok a pálinkából – mutatott ránk Fodó tanár úr. – Nem

akarom, hogy rászokjatok. Nézzétek meg az osztályfőnökötök! Időnként sokat iszik, aztán pofozkodik. Visszajön a felesége, ki tudja, honnan, és ő befogadja a házába. Ti ne legyetek ilyenek.

Az asszony hangosan felzokogott, és átolelte Fodó tanár úr nyakát.

– Hát mégis... hát mégis – mondta elcsukló hangon, és én valahogy nem akartam elhinni, hogy őszintén sír. Pedig őszinte lehetett, mert később azt mondta: – Lehet, hogy neked lesz igazad. Lehet, hogy elmegek majd ismét valami tetű alakkal. De akkor sohasem fogok visszajönni, nem fogod tudni, hogy kivel és hol vagyok. Ígérem.

Ami azt illeti, minden meg is történt néhány hónap múlva. Fodó tanár úr felesége megint elpucolt valami tetű alakkal, nem tudtuk meg ugyan sohasem, hogy kivel, de csakis valami tetű alak lehetett az illető. És aztán már soha többé nem hallottunk az asszonyról. De ezt akkor ott az iskolaudvaron nem sejthettük, és nem is érdekkelt bennünket. Örültünk, hogy végre kezdenek jól alakulni a dolgok, és szerettünk volna már indulni.

– Nincs olyan anya, aki ne vágyna vissza a gyermekéihez – mondta kenetteljesen Berecz plébános, és ez most abban a pillanatban valahogy kicsit hülyén hangzott.

– Elaludt a gyerek – szólalt meg ekkor a közelünkben Novák tanárnő. – Reggelig aludni fog.

Meglepetten, majdnem ijedten kaptuk fel a fejünket. Nem értettük, hogy került oda Novák tanárnő.

Észre kellett volna vennünk, amikor átjött az udvaron, hiszen olyan szépen világított a hold, és mégsem láttá senki, csak most, ahogy ott állt mellettünk. Kezét erényedten lögatta, az arca nagyon elkínzott volt.

– Köszönöm, Erzsike – mondta Fodó tanár úr, és mintha szégyenkezett volna egy kicsit.

– Reggelre is előkészítettem minden – mondta Novák tanárnő. Most is megrándult a szája, mintha mosolyogni készülne, de nem tudott mosolyogni.

– Köszönöm – mondta Fodó tanár úr.

– Szívesen segítettem – mondta Novák tanárnő.

– Bármikor szívesen segítek. Jó éjszakát kívánok.

Azzal elindult Novák tanárnő kifelé az iskolaudvarból, de akkor Burai J. utána kiáltott:

– Tanárnő!

Novák tanárnő megállt, megfordult. Burai J. oda-futott hozzá. Benyúlt az ingébe, és elővette a kismacskát, amely bizonyára édesdeden aludt már, és átnyújtotta Novák tanárőnek.

– Ezt a tanárőnek hoztuk.

– Kicsoda? – kérdezte Novák tanárnő.

Burai J. téteván felénk mutatott.

– Mi mindannyian. Szeretnénk, ha örülne neki.

– Örülök neki – mondta Novák tanárnő. – Szépkis macska.

– Szelíd Rókának hívják – mondta Burai J. – Gyönyörű nagy macska lesz belőle. Csak vigyázni kell rá, nehogy megfázzon a télen.

– Vigyázni fogok rá – mondta Novák tanárnő.

- Jó éjszakát kívánok, tanárnő – mondta Burai J.
- Jó éjszakát – mondta Novák tanárnő, és a kismacskával a kezében kiment az udvarból.

Burai J. szomorúan nézett utána, nagyon sajnálta a Szelíd Rókát, hiszen magának szerette volna meg tartani, de hát sajnálta Novák tanárnőt is. Nem bá mészkozhatott túl sokáig.

Mindenki megmozdult az udvaron. Fodó tanár úr felesége boldogan bement a gyerekéhez, az Erőművész kihozta a pálinkáshordót Ácsi Lajos odújából, és várta a további utasításokat, Ácsi Lajos le akasztotta az egyik viharlámpát az ereszről, Berecz plébános meg a karosszékeket hordta vissza a padlásföljáróba.

– Ti csak menjetek – mondta. – Én majd rendet csinálok itt.

– Szép estéd volt ma, szentatyám – mondta Fodó tanár úr. – mindenki nagylelkűsködött körülötted, mindenki jót cselekedett. Akár misét is tarthattál volna ennek az agybajos gyülekezetnek.

– Tényleg szép estém volt – mondta Berecz plébános.

– Ennyi nagylelkű ember – csóválta a fejét Fodó tanár úr. – Nem lesz ennek jó vége. Na indulunk!

Kimentünk a térre, ott elváltunk.

Az Erőművész és Burai J. elindultak gyalog a téglagyárba, az Erőművész a hóna alatt vitte a pálinkát, a harmincliteres hordó egész kicsinynek látszott a hatalmas ember karjában. Burai J. szaporán lépkedett

mellette, azt hiszem, büszke volt rá, hogy együtt kocoghat az Erőművésszel.

Ácsi Lajos eloltotta a viharlámpát, lóbálta a kezében, mint egy füstölőt a templomban, és mentünk mi is le a folyóhoz. Szivelék csónakja ott pihent a keskeny gátnál, a két evezőt is odakészítettük már. Beszálltunk a csónakba, Szivel Sanyi ellökte a parttól, és evezni kezdett, én fogtam a másik evezőt, de Fodó tanár úr kivette a kezemből, és ő evezett Szivel Sanyival. Ácsi Lajos meg a csónak orrába ült az eloltott viharlámpával, és mélabúsan nézte a sima holdfényes folyót, lehet, hogy még mindig a pálinkáját sajnálta egy kicsit.

Gyorsan siklottunk a vízen, Fodó tanár úr és Szivel Sanyi teljes erőből eveztek, furcsa mély csönd volt körülöttünk, aludt az egész világ, a békák is régen elhallgattak már, és ezen az éjszakán még a kóbor kutyák sem acsarkodtak, talán valahol messze tőlünk vonítottak a holdra, olyan messze, hogy nem hallottuk a hangjukat. Mi sem szóltunk egy szót sem egész idő alatt, gyorsan haladtunk, gyorsabban értünk a téglagyárhoz, mint Burai J. és az Erőművész. Kihúztuk a csónakot a partra, és meglapultunk a fűzfák között, onnan figyeltük, hogy van-e még valami mozgás a gyárudvarban, de nem mozdult ott semmi, úgy látszik, még Fekete Péter is belefáradt a betonpadló kopogtatásába, és elment aludni.

Aztán megérkezett az Erőművész és Burai J. Az Erőművész fújtatott, mint egy mozdony, de nem hi-

szem, hogy a hordó cipelése esett nehezére, hanem inkább a gyaloglás. Ő is erre hivatkozott.

– Elszoktam az ilyen hosszú gyaloglástól – szuszogta panaszosan.

– Pofa be – mondta Fodó tanár úr, és hozzánk fordult. – Vezessetek bennünket.

Szinte lábujjhegyen osontunk be a gyárudvarba, és onnan egyenesen az istállóba. Ácsi Lajos akkor gyufát vett elő, és meggyújtotta a viharlámpát. Az istálló másik végében felhorkant az egyik muraközi ló, de aztán gyorsan elhallgatott, és nem nyugtalankodott többé miattunk.

– Te maradj az ajtónál, nehogy valaki meglepjen bennünket – mondta Fodó tanár úr Szivel Sanyinak.

– Mi pedig körülnézünk itt egy kicsit.

Körülnéztünk. És rengeteg lyukat láttunk. Nagyon sok helyen fel volt szaggatva a betonpadló, mindenfelé sötét lyukak éktelenkedtek, ember vagy állat itt a lábat is eltörhette volna, ha nem elég óvatos.

– Alapos munkát végzett ez a Fekete Péter – állapította meg Fodó tanár úr.

– A többiek is segítettek neki – mondta Burai J.

– Csak azután ráuntak a dologra.

– Kishitűek – mondta Fodó tanár úr. – Akár a szentatyánk. Márpedig a munkásosztály nem lehet kishitű. Mi majd visszaadjuk a hitüket. Hozz egy ásót meg egy lapátot.

Burai J. hozta az ásót és a lapátot. Fodó tanár úr ekkor kiválasztott egy helyet, ahol már feltörték a betonpadlót, és intett az Erőművésznek.

– Lássuk hát a nagy Lánctépőt. A hordót tudd le. Úgy. Most fogd ezeket az érzékeny műszereket, mélyítsd ki az üreget, aztán oldalvást áss egy alagutat, hogy beguríthassuk a hordót a még sérhetetlen betonpadló alá. No, fogjál hozzá. Szépen, mint a vakondok. És olyan szorgalmasan.

Az Erőművész félmeztelenre vetkőzött, aztán fogta az ásót, és ásni kezdte az üreget. Úgy látszik, az ilyesféle munkától is elszokott, mert istentelenül izzadt, sokkal jobban, mint amikor a láncot tépte a színpadon, és lassanként sokkal mocskosabb is lett, mint a színpadon bármikor, de azért dolgozott zokszó nélkül, és megcsinált minden úgy, ahogy Fodó tanár úr parancsolta. Aztán óvatosan begurította a hordót a vabélszerű kis alagútba, a földet pedig visszalapolta.

Kimentünk az istállóból, Ácsi Lajos belefűjt a viharlámpába, és gyorsan lesiettünk a folyóhoz. Velünk jött az Erőművész is, derékgig lemosakodott a hideg vízben, és csak azután öltözött fel. Mi pedig vízre löktük a csónakot.

– Beülhetnék én is a csónakba? – kérdezte az Erőművész. – Hiába, elszoktam a hosszú gyaloglásoktól.

– Gyalogoljál csak – mondta Fodó tanár úr. – Ma éjszaka már éppen eleget nagylelkűsködtünk.

VIII.

Jóformán teljesen megfeledkeztünk az Erőművészről, de ő állta a szavát, reggel, valamivel nyolc óra előtt lemászott a padlásról, és megjelent az iskolaudvaron. Micsoda meglepetés volt! Mármint a többiek számára. Mert mi hárman tudtuk, hogy az Erőművész még az éjjel befészkelte magát a padlásra Ácsi Lajos feje fölé. Szóval rajtunk kívül mindenki meglepődött, és nagyon odáig voltak az Erőművészért, köréje gyűltek, mint a csirkék, és majdnem áhítattal néztek fel rá. Pedig az Erőművész most kissé rozoga állapotban jelent meg. Nehézkesen húzta a lábat, lehet, hogy izomláz kínozta, a nadrágja poros és gyűrött volt, szeme alá sötét karikákat festett a mozgalmas éjszaka, nyilván nem aludta ki magát rendesen, rossz, kényelmetlen helyre ágyazhatott magának, méghozzá pókok közé, mert a hajába elég sok pókháló ragadt. És mintha megpuhult volna egy kicsit ez a hatalmas ember. De azért még mindig ő volt az Erőművész.

Egy rövidebb láncot és egy hosszabb kampós láncot tartott a kezében, az udvar közepére ballagott, ott megállt, a hosszabb láncot a földre dobta, a rövidebbet meg a két keze fejére csavarta. A gyerekek körülvették, izgatottan lökdösődtek, láttá ugyan már mindenki az Erőművészről annak idején a színpadon, de itt egészen a közelébe furakodhattak, akár meg is érinthették, bár megéríteni azért senki sem merte. Az

Erőművész fújt egy nagyot, aztán egyetlen rántással kettészakította a láncot. Persze hogy tapsolt mindenki, még az alsósok is, pedig ők jóformán semmit sem láttak, tekintettel, hogy a nagyobbak hátralökdösték őket. Az Erőművész ekkor félmeztelenre vetkőzött, mint a színpadon, fölvette a földről a kampós láncot, s körülnézett. A Fenyvesi fiúk nyomban odaugrottak hozzá, és egymást taszigálva az Erőművész mellkasára kapcsolták a láncot. Az Erőművész felfújta magát, és a lánc elpattant, mint egy kócfonál. Újabb taps és kiabálás, az Erőművész udvariasan meghajolt, és el akart menni, ennyit szánt ma reggelre, ami tekintettel izomlázára és pókhálós hajára tulajdonképpen elég is lett volna. De ekkor kiderült, hogy Burai J. és én megfeledkeztünk ugyan az Erőművészről, Szivel Sanyi azonban nem. Valahonnan az ingéből előszedett egy rozsdás láncot, és átnyújtotta az Erőművésznek.

– El bírja maga szakítani ezt a kutyaláncot? – kérdezte pimaszul.

Megdöbbent, hangos sóhaj hallatszott az iskolaudvarban. Egyszerre sóhajtott mindenki, mert nem tudták, hogy az Erőművésszel ilyen hangon lehet beszélni, sőt még pimaszabbul is. Az Erőművész nem sóhajtott, viszont a kutyalánc egyáltalán nem tetszett neki. Pedig elég vékony lánc volt, vékonyabb, mint azok, amelyeket szaggatni szokott, de neki mégsem tetszett. Látszott az arcán. Szivel Sanyi azonban olyan kihívóan vigyorgott, hogy az Erőművész kénytelen-kelletlen beadta a derekát. A kampót átszerelte

a kutyaláncra, és a Fenyvesi fiúk a mellkasára kapcsolták. Az Erőművész felfuvalkodott, megint olyan volt, mint egy dühös bakpulyka, ellenben a kutyalánc nem szakadt el. Az Erőművész hangosan kifújta a levegőt a tüdejéből, és mintha kezdett volna kissé elányatlannodni. Imitt-amott csöndes, hitetlenkedő morgolódás hallatszott. Az Erőművész idegesen elővett a zsebéből egy faéket, Fenyvesi János kezébe nyomta, és behorpasztotta a mellét. Fenyvesi János a lánc alá szorította a faéket. Akkor az Erőművész megint teleszítette tüdejét levegővel. Szívta, szívta a levegőt, a mellkasa egyre kerekebb és nagyobb lett, sőt még a feje is megdagadt, mintha levegő ment volna bele, a lánc jóformán teljesen eltűnt a húsában, és amikor már azt hittük, hogy kipukkad, vagy felrobban az Erőművész, elszakadt a kutyalánc, és majdnem kiverte a Fenyvesi fiúk szemét. Ilyen sikere nem volt még soha az Erőművésznek. Lelkesen ordítózott mindenki, kis hiján vállukra kapták az Erőművészt, és még Szivel Sanyi is elismerően azt mondta:

– Tényleg erős ember.

Az Erőművész mégsem látszott túlságosan boldognak. A kutyalánc nyomán csúnya rozsdás csík maradt a mellén és a hátán, ami lehetett akár véraláfutás is.

Csöngettek, futottunk az osztályba. Az Erőművész összeszedte a láncdarabokat, visszaballagott a padlásfeljáróhoz, kihozott egy karosszéket és beleült. A másik karosszékben már ott ült Ácsi Lajos, az arcát

az őszi nap felé fordította. Vagy fél óráig üldögélték az udvaron, aztán elmentek együtt valahová, talán segédet keresni az Erőművésznek, de az is lehet, hogy Sisza Sándor pálinkafőzőjébe.

Fodó tanár úrnak minden esetre igaza lett. Az Erőművész felvidította az egész iskolát. Ritkán volt olyan nagy ricsaj a szünetekben, mint azon a napon, valahogy mindenki örült valaminek, még Fodó tanár úr is elmosolyodott néha, tartott nekünk egy rendes történelemórát, Esze Tamásról beszélt, akiről akkor hallottunk először, és akiről egyebek között olyasmi derült ki, hogy nagyhangú, erős ember volt, körülbelül olyan erős, mint az Erőművész, csak hogy vele egyáltalán nem volt ajánlatos pimaszkodni.

Hát ilyen szépen múlt el ez a délelőtt, és tulajdonképpen a délután is, amikor Burai J., Szivel Sanyi meg én a temetőfal mellett meg a Szívnél ténferegtünk, végre jókedvűen, mert tudtuk, hogy estére a lóistállóban Ácsi Lajosék megtalálják majd Schank Frigyes barackpálinkáját, és akkor a téglagyárban is örülni fog mindenki. De ekkor délután Burai J.-nek eszébe jutott más is.

- Adhatnánk egy sortüzet – mondta.
- Sortüzet? – meredtünk rá. – Hogyhogyan sortüzet?
- Sortüzet – mondta Burai J. – A Bódi nevű bivaly tiszteletére.
- Egy bivalyért? – kérdezte Szivel Sanyi. – Ki halott már ilyet?

- Gyönyörű jószág volt – mondta Burai J. – Láthattátok ti is, amikor felhúzta azt a rengeteg téglát a dombra. Gyönyörű, erős jószág volt, és aztán sokat szenvedett, amikor eltört a gerince.
- Csúnya öreg jószág volt – mondta Szivel Sanyi.
- Nagyon rendes bivaly volt – mondta Burai J.
- Éppen úgy megérdemel egy sortüzet, mint akárki más.
- Sortüzet temetéseken szoktak adni – okoskodott Szivel Sanyi, merthogy ő értett az ilyesmihez.
- Főleg amikor katonákat temetnek.
- A Bódi nevű bivaly is megérdemel egy sortüzet
- mondta Burai J. – Ha nem a temetésekor, hát utólag. Ma éppen erre való este lesz.
- Mivel adnánk a sortüzet? – kérdezte Szivel Sanyi.
- Tamásnak van még puskagolyója – mondta Burai J. – Rendes puskagolyók. Olyanok, mint az, amivel meglööttük Kanegért.
- Igaz ez? – fordult hozzá Szivel Sanyi.
- Van még tizennyolc puskagolyóm – mondta.
- De nem tudom, hogy éppen egy bivalyra kell-e áldozni.
- Ne felejtsd el, hogy a téglagyáriak ennek a bivalynak köszönhetik, hogy megtalálják Schank Frici pálinkáját – heveskedett Burai J.
- Fenét a bivalynak – mondta. – Ácsi Lajosnak köszönhetik.
- Ácsi Lajosnak is – mondta Burai J. – De főleg a bivalynak.

Szivel Sanyit már meggyőzte Burai J., mert most már ő is a sortűzre szavazott. Azt mondta:

– Pompás sortüzet lehetne adni tizennyolc golyóval. Képzeljétek, mekkora dörrenés lenne az a holdvilágos csöndben. Leomlanának a devecséri dombok.

Várakozóan néztek rám.

– Menjünk a Vágóhídhoz – mondta. – Ott rejtettem el a golyókat.

És elmentünk a Vágóhídhoz, Burai J. és én felmásztunk a gerendákra, az üvegcserépek alól előszedtem a golyókat, megvolt mind a tizennyolc. Burai J.-vel szétosztottuk, a zsebünkbe raktuk a pus-kagolyókat, aztán visszamentünk a folyóhoz, hogy megvárjuk Fodó tanár urat és Ácsi Lajost.

Nem sokkal alkonyat előtt érkeztek meg. Derűs arccal jöttek mind a ketten, elégedetteknek látszottak, mintha mindenketten sorozatban nyerték volna a sakkpartikat. És nyilván nem ittak akkor délután, mert a szemük tisztán csillogott. A világ legjobb barackpálinkájára spóroltak.

– Nyomás, fiúk – mondta Fodó tanár úr. – Nagy dolgok várnak ránk. Megváltunk egy téglagyárat. Még a plébános úr is elégedett lesz velünk.

– Ha nem visszük túlzásba a dolgot – mondta Ácsi Lajos. – Óva intett bennünket a túlzásoktól.

– mindenben azért nem hallgatunk a plébános úrra – mondta Fodó tanár úr. – No, nyomás a csónakba.

Valamennyien beültünk a csónakba, Fodó tanár úr és Szivel Sanyi nekifeküdtek az evezőknek.

Elhagytuk a Szívet, a Kálváriánál Povazsánszkival találkoztunk, lerakta már az összes varsáit, hazafelé igyekezett a csónakján, és most még köszönt is, Fodó tanár úr és Ácsi Lajos pedig visszaköszöntek neki. Aztán elhagytuk a házakat, kanyarogtunk a sűrű nádas között, és megérkeztünk a téglagyárhoz. A csónakot kirángattuk a partra.

A téglagyáriak ekkor fejezték be aznapra a föld rámolását, a lapátokat, ásókat, csákányokat mosták a rozsdás hordóknál, és csodálkozva néztek ránk, amikor elmentünk mellettük, de alapjában véve nem sokat törödtek velünk. A nap már csak bágyadtan vöröslött a távoli házak mögött, mi pedig siettünk a nagy lóistálló felé, ahonnan kétségeses volt egyenletes kopogtatás hallatszott, mintha valaki vastag falak közül próbálna kiszabadulni, és jeleket ad a világnak, de igen csekély reménnyel, hogy bárki is felfigyel rá. Az istálló félhomályában Fekete Péter kopogtatta a betonpadlót egy csákánnyal.

Ácsi Lajos körülözött, felfedezett egy petróleumlámpát a mázsán, az volt az első dolga, hogy meggyújtotta a lámpát, és Fekete Péter arcába világított. A kis vezna Fekete Péter töpörödött öregember volt. Legalább tíz évet öregedett ez alatt a néhány nap alatt, és most a szemünk láttára öregedett tovább. Révetegek, majdnem idegenkedve pislogott ránk, és az arcunkba köhögött.

– Nem találtad meg? – kérdezte Ácsi Lajos.

– Nem – köhögte Fekete Péter. – De tudom, hogy itt van valahol a padló alatt. Előbb-utóbb megtalálom.

– Persze hogy megtalálod – mondta Ácsi Lajos.
– Segíteni jöttünk neked.

– Köszönöm – mondta Fekete Péter, azzal meg-görbült, és kopogtatta tovább a betonpadlót.

Ácsi Lajos Burai J. kezébe nyomta a lámpát, választott egy csákányt, nyelét lefelé fordította, és kopogtatni kezdte a padlót. Fodó tanár úr egy lapátot fogott, annak a nyelével kezdett kopogni. Burai J. követte őket a füstös petróleumlámpával. Én az ajtóhoz mentem, ki-lestem a munkásokra. Továbbra sem törődtek velünk, mosták az ásókat, és halkan beszélgettek. A nap lebukott a házak mögött, a másik oldalon az égen kirajzolódott a hold, egyelőre még csak halványan világított, későbbre tartogatta a fényét. Nemsokára hazaindulnak a munkások, jó lett volna minél előbb megtalálni azt az átok pálinkát. Ácsi Lajos és Fodó tanár úr tudták ezt, megpróbálták Fekete Pétert az istálló közepe felé terelni, de a bivalyos nem tartott velük lépést, nagyon mód-szeresen és lassan ütögette a padlót, alig haladt előre. Fodó tanár úrék nem akartak sokáig komédiázni. El-hagyták Fekete Pétert, gyorsan eljutottak arra a helyre, ahol tegnap éjszaka elásatták a hordót az Erőművésszel.

– Itt kong a padló – mondta Ácsi Lajos.

Fekete Péter felkaptá a fejét, és ott hátul, az istálló végében mintha a Rigó nevű bivaly is felkaptá volna a fejét. Fekete Péter úgy ment oda Ácsi Lajoshoz, mint egy holdkóros. Ő is megkopogtatta a betont.

– Majd én felszaggatom – mondta kissé felélén-külve.

A csákány hegyes végét belevágta a betonba. Kör alakban lyukakat ütött a padlóba, aztán nekifeszítette a csákány hegyét, és felszakított egy jókora betonadarrabot. Porhanyós föld volt alatta. Fekete Péter belekötött a földbe, valami koppant. Eldobta a csákányt, és térdre esett, mint az oltár előtt a templomban. Óvatosan, kézzel szedegette ki a földet, és egyszer csak előbukkant a hordó. Ott álltunk körülötte, ő meg ránk emelte tekintetét, nagyon hálás volt és nagyon boldog. Már nem öregedett tovább. És nem is köhögött.

– Ne nyúljon hozzá senki – suttogta. – Majd én... Majd én kiemelem.

Vigyázva, a hordót simogatva szedegette ki a földet, aztán megragadta a hordót, és olyan könnyedén kiemelte, mintha üres lett volna. Egy pillanatra megijedtem, hogy talán tényleg üres, hiszen Fekete Péter majdnem olyan könnyedséggel tartotta, mint előző éjszaka az Erőművész. De nem volt üres, benne volt Ácsi Lajos pálinkája. Fekete Péter letette a hordót a betonpadlóra, és büszkén, átszellemülten mondta:

– Schank Frigyes pálinkája. A világ legjobb barrakpálinkája! Tudtam, hogy meg fogom találni.

Azzal megiramodott, és futott ki az istállóból, ugralta át a lyukakat, úgy szaladt, mint annak idején a Szelíd Róka, amikor dinamitrudat kötöttek a hasa alá.

Odakint aztán teli torokból elordította magát.

– Megtaláltuk! Megtaláltuk! Megtaláltuk!

Ideje volt elpucolnunk innen. Szivel Sanyi odaament Ácsi Lajoshoz.

– Adna nekünk néhány szál gyufát? – kérdezte.

Ácsi Lajos kissé kábán álldogált, úgy nézte a pálinkáshordót, mintha most látná először. Összerezzent.

– Micsoda?

– Néhány szál gyufa kellene – mondta Szivel Sanyi. – Tüzet szeretnénk gyújtani, hogy sortüzet adjunk egy bivalyért.

Ácsi Lajos a zsebébe nyúlt, átadott egy egész doboz gyufát, és továbbra is mereven nézte a hordót.

Indultunk kifelé. Azazhogy csak indultunk volna. Mert Fekete Péter, Adamkó, Dobre, Margith József és a többiek rohantak befelé, mint az órültek, félresordortak bennünket, és egymást is majdnem legázolták. Aztán odatömörültek az istálló közepére, körbeállták a hordót síri csöndben, és úgy viselkedtek, mintha a világon először történt volna csoda egy téglagyárban. Pedig csak megtaláltak valamit, amiről már azt hitték, hogy nem létezik.

Végre mi hárman kisurranhattunk az ajtón. Az égen ekkor nevette el magát a telihold, kövéren és elégdetten világított le a földre. Lementünk a folyóhoz száraz gallyat gyűjteni. Rengeteg fadarabot sodort partra itt a víz, és mi rengeteg tűzrevalót halmoztunk fel Bódi bivaly sírja mellé. Gyűjtöttünk száraz fűzfalevelet is gyűjtősnak.

Aztán tüzet gyújtottunk. Előbb csak kis tüzet, de lassanként feltápláltuk, egyre nagyobb lett, lángok csaptak a magasba, megfényesítették a bivaly sírját, a fűzfákat, a partra húzott csónakot és a folyó szélét,

és visszavilágítottak a teliholdra. Szép tüzet csináltunk, megmelegített bennünket a hűvös őszi estén. Megvártuk, amíg összezsugorodnak a lángok, és ekkor a tizennyolc puskagolyót a vörös parázsba raktuk. A golyók hegyét a túlsó part felé fordítottuk, mert ott a folyópart magasabb volt, és az majd felfogja a sortüzet. Betakartuk a golyókat egy nyaláb száraz ággal. És ismét felcsapott a tűz, a lángok már a folyó közepét is megfényesítették.

Ekkor jött le a folyóhoz az első kóbor kutya. Lejött a folyó széléhez, lefetyelt a vízből, aztán megnézte a tüzet, leült és mereszítette ránk a szemét, mintha sohasem akarna elmozdulni a közelünkön. Aztán jött még egy és még egy. És jött a többi kutya is. Sokasodtak ott a parton, belemártották a nyelvüket a folyóba, majd leültek szépen egymás mellé, mint a parti fecskék, és valamennyien a tűzbe bámultak meg miránk, mintha nagyon várnának valamit, amire érdekes várni, akármegdig tartson is. Nem viselkedtek ellenségesen, mi mégis kezdtük kellemetlenül érezni magunkat. Furcsa, ijesztő látvány volt ez a sok kóbor kutya, olyan csöndben és mozdulatlanul ülte a vízparton, mint a kísértetek, és szemükön visszavilágítottak az égre csapkodó lángok.

– Lehet, hogy azt hiszik, szalonnát akarunk sütni a tűz felett – mondta Szivel Sanyi. – Biztosan nagyon éhesek.

– Lehet, hogy sejtik, hogy mire készülünk – mondta Burai J.

– Dehogy sejtik – mondta hideglelősen Szivel Sanyi. – Arról van szó, hogy éhesek. Képesek meg-támadni bennünket a ronda dögök. Közéjük kellene durrantani.

Felkapott egy botot, hogy beletúrjon a tűzbe, de én rákiáltottam:

– Hozzá ne nyúlj!

Jól emlékeztem még, hogy mennyire megjártuk Kanegérrel. Kis híján lelőttük. A kutyák azonban engem is megrémisztettek. Kísértetkutyák voltak az erős holdfényben, tűzzel a szemükben, a békésen meglapuló folyóval a hátuk mögött, látszott rajtuk, hogy minden tudnak a világról, és hogy minden kitelik tőlük. Egy sortűz talán elriasztaná őket. De a golyók most sem akartak elsülni. Bár, ha így utólag visszaggondolok, biztos vagyok benne, hogy ezúttal nem kellett olyan sokáig várunk, mint akkor a temetőfal mellett, amikor az első golyót próbáltuk ki. A kutyák miatt tetszett olyan végtelenül hosszúnak az idő, és én százzsor megátkoztam magamban azt a tizennyolc vacak golyót, amiért még nem robbannak fel a hatalmas tűzben. És nekem egy pillanatra hirtelen eszembe jutott egy másik kísérteties éjszaka, egy nyári éjszaka. De csak egy pillanatra, mert ekkor elsült az első puskagolyó.

Egy nem túl hangos dörrenés hallatszott, és hallatszott a golyó süvítése is, a kóbor kutyák nem mozdultak, de hegyezni kezdték a fülüket. És aztán nagy robajjal elsült egyszerre a másik tizenhét golyó.

A robbanás talán még a templomig is elhallatszott. Sortűz volt ez a javából. A devecséri dombok nem omlottak le ugyan, de a világ összerandult körülötünk. Erre már felugrottak a kutyák, szemüket az égre emelték, megugatták a holdat, aztán elfutottak a falu irányába, nem túl gyorsan, nem is ijedten, egyszerűen csak elmentek, mert itt már nem volt semmi dolguk.

És ekkor a téglagyárban, a lóistállóban felcsendült Ácsi Lajos hangja. Érces hangon énekelt valami nagyon szomorú dalt. Sohasem hittem volna, hogy Ácsi Lajos énekelni is tud, méghozzá ilyen szépen. Aztán felbődült Adamkó is, majd csatlakoztak hozzájuk a többiek, énekelt mindenki, hangosan és komolyan, és biztos vagyok benne, hogy ilyen szépen még sohasem énekeltek egyetlen téglagyárban sem. Sokáig énekeltek, talán órákon keresztül, és ettől gyönyörű, békés lett a holdfényes éjszaka, még a csapkodó lángok is megnyugodtak, halk surrogással melegítettek benünket, mi pedig boldogok és büszkék voltunk, hogy egy pompás sortüzet adtunk a Bódi bivalyért.

Éjfél felé járhatott már, amikor ismét csönd lett a lóistállóban. Aztán kijöttek az udvarra a munkások, indultak hazafelé. Felkaptattak a dombon a salakos útra, és a falunak fordultak. Csöndben, libasorban mentek a téglagyáriak, még csak nem is tántorgott egyikük sem, pedig mi arra számítottunk, hogy néhányan majd négykézláb mennek haza. De nem, ők szépen egyenesen mentek a sorban, mint a katonák,

még fáradtnak sem látszottak. Talán azért, mert olyan szépen énekeltek eddig.

Később előbukkant Fodó tanár úr és Ácsi Lajos is. Odajöttek hozzánk, leguggoltak a tűz mellé, és csodák csodájára ők sem voltak részegek. Vagy legalábbis nem túlságosan. Fodó tanár úr egy üveget dajkált, és azt mondta:

– Viszünk a szentatyának is Schank Frici pálinkájából. Sakkozni ugyan nem tud, de azért igyekszik segíteni.

– Lánctépő barátunknak is adhatnánk belőle – mondta Ácsi Lajos. – Hátha akkor jobban érzi majd magát a padláson.

– Nem érdemli meg – mondta Fodó tanár úr.

– Ma reggel nagyon megkínlódott egy kellemetlen rozsdás láncjal – mondta Ácsi Lajos.

– Jó, majd megfontolom a dolgot – mondta Fodó tanár úr. – Bár egy ideig még haragudnom kell rá. Így illene.

– Adhatunk neki egy keveset – mondta Ácsi Lajos. – Lehet, hogy akkor még énekelne is ott fenn a padláson.

– Nem tud énekelni – mondta Fodó tanár úr.

– Botfűlű. Már gyerekkorában is botfűlű volt.

– Fekete Péter köhög még? – kérdezte Burai J.

– Nem köhög – mondta Ácsi Lajos. – Soha életében nem fog többé köhögni. A világ legjobb barack-pálinkájából ivott, és ettől meggyógyult. Schank Frici meggyógyította.

– Schank Frici egy kizsákmányoló gazember volt – mondta Fodó tanár úr –, de az italhoz értett, azt meg kell hagyni. És ezzel jóvátette egy csomó bűnét, ha nem is az összeset.

– Megénekeltetett egy egész téglagyárat – mondta Ácsi Lajos.

– Lehet, hogy nem is volt olyan gazember, mint ahogy hittük – mondta Fodó tanár úr. – No, szálljunk hajóra.

– Én gyalog megyek – mondta Ácsi Lajos. – Jól fog esni a séta a holdfényben.

– Unalmas lesz – mondta Fodó tanár úr.

– Majd dudorászok útközben – mondta Ácsi Lajos. És halkan dúdolva felment a salakos útra.

Mi a vízre löktük a csónakot, és beszálltunk. Fodó tanár úr hanyatt feküdt, a pálinkásüveget a mellére tette, és azt mondta:

– Nagyon lassan és nagyon csöndesen evezzetek. A víz csobbanását sem akarom hallani. Aludni akarok. És álmodni. Szépeket akarok álmodni és sokáig. Azt akarom álmodni, hogy sokan vagyunk, gyönyörűen énekelünk, anélkül, hogy egy korty pálinkát is ittunk volna. Csak az énekszót akarom hallani. Ha felébresztetek, a vízbe dobállak benneteket.

Azzal Fodó tanár úr lehunyta szemét, elmosolyodott és elaludt.

Szivel Sanyi a folyó közepére kormányozta a csónakot. Én megragadtam a másik evezőt, óvatosan, neszteletlenül mártogattuk az evezőket, nem csaptunk

zajt, a csónak lassan, csöndben, enyhén ringatózva kúszott előre a tükörsima vízen. Fodó tanár úr mosolyogva aludt, álmaiban színjózan emberek énekeltek, bizonyára szépen és jókedvűen.

Nagyon hosszú volt ez az út most, a téglagyártól a Szívig. Hosszú és álomszerű. És ekkor nekem másodszor is eszembe jutott egy másik kísérteties, álomszerű éjszaka, egy nyári éjszaka. Amikor szokatlanul sűrű köd ereszkedett a földre, de mi egy torony tetejéről mégis láttuk a csillagokat, lent a torony lábánál pedig Gergián, a vadőr zongorázott. Aztán egy puskalövés, és a magasból a földre hullik egy kárókatona. Már mi is lent vagyunk a ködben, jóformán semmit sem látunk, még egy puskalövés hallatszik, és Gergián szétlőtt mellel fekszik a földön, és a csillagok eltűnnék. Most furcsamód fényes, holdvilágos őszi éjszaka van, és mégis homályosan látszik minden, talán ezért jutott eszembe Gergián. Körülöttünk a sűrű nádasok megnövesztik sötét árnyékaikat, és ettől nagyon mély lesz a sima víz, meg attól is, hogy a Szekszer-híd árnyéka akkora, mint egy diadalkapu. A Kálvária mint-ha rádőlne a folyóra, a megfeszített Krisztus pedig a két latorral együtt elnyújtózik a víz tetején. Homályos és valószerűtlen minden a csónakunkból nézve, valószerűtlen az is, hogy a Szív fölött egy ember ül és vakaródzik, persze hogy Kanegér, mögötte ott áll a fenesége, mindenketten lefelé néznek a vízesésre és Ácsi Lajosra, aki hanyatt fekszik a szív alakú kőlapon a bokáig érő vízben, és vigyorog az égre: napsütötte barna

arcából jókedvűen, egy kicsit talán gúnyosan elővillannak fehér fogai.

Messziről is látszik, hogy Ácsi Lajos nevet, és ahogy közeledünk, egyre szélesebben nevet. Burai J. a szemét dörzsöli, nyilván ő sem tudja már, hogy álmodik-e vagy ébren van. Nem álmodunk. Ácsi Lajos tényleg ott fekszik a vízben és vigyorog.

– Mi a jóisten történik itt? – kérdezi Szivel Sanyi. Leteszi az evezőt, kiugrik a csónakból, odatocsog Ácsi Lajoshoz. Mondani akar valamit, de csak a száját tátogatja, lehajol, kezét Ácsi Lajos nyakához érinti, aztán fülét a mellére szorítja. Később lassan felegyenesedik, és kongó, színtelen hangon azt mondja:

– Meghalt.

Persze hogy meghalt. Megéreztem én ezt. Megéreztem én, hogy egy ilyen éjszaka nem végződhet jól.

– Nem halt meg – mondja fentről Kanegér. Leveszi a kalapját, és vakarja a fejét. – Nem halhatott meg. Az előbb még énekelt.

– Meghalt – mondja nagyon hangosan Szivel Sanyi.

És egyszerre minden hangos lett körülöttünk, mintha most ébredtünk volna fel. Hangosan csoboggott a kis vízesés, hangosan szuszogott Fodó tanár úr, és fülrepesztően hangosan ordította el magát Burai J.:

– Tanár úr, ébredjen fel!

Fodó tanár úr felült, a pálinkásüveg legurult a melléről, nagyon koppant a csónak fenekén, de nem tört össze.

– Mindjárt a vízbe doblak – vicsorított Fodó tanár úr Burai J.-re.

- Ácsi Lajos meghalt – kiáltottam a fülébe.
- Téged is a vízbe doblak – mondta Fodó tanár úr.
- Megmondtam, hogy ne ébresszetelek fel. Miről beszéltek egyáltalán?

Valamit mégis megérthetett abból, amit mondta neki, mert felugrott, majdnem kiborított benünket a csónakból, aztán odabukdácsolt Ácsi Lajoshoz. Megállt Szivel Sanyi mellett, és csak nézte, nézte a nevető és halott Ácsi Lajost.

És végre ébredezni kezdett Fodó tanár úr is. Az első dolga az volt, hogy elkapta Kanegér bokáját, és lerántotta a cigány ócskavasast a vízbe. Kanegér hanyatt esett a csúszós kövön, Fodó tanár úr fenyegetően föléje hajolt.

- Te ölted meg, piszkos gazember.
- Dehogy öltém meg – tiltakozott vacogva Kanegér. – Hozzá sem nyúltam, esküszöm.
- Te ölted meg – mondta ökölbe szorított kézzel Fodó tanár úr.

– Hozzá sem nyúltam, a szemem világára, az anyámrá esküszöm – hadarta rémülten Kanegér. – Ó maga jött ide le a vízbe, hanyatt feküdt és énekelt. Azt mondta, jól érzi magát a vízben. Később elhallgatott és meghalt. De akkor miért nevet még mindig?

- Kelj fel – mondta Fodó tanár úr. – Tegyük ki a partra.

Fodó tanár úr, Kanegér és Szivel Sanyi megfogták Ácsi Lajost, és kiemelték a vízből. Odarohantunk mi is Burai J.-vel, és segítettünk nekik. Felraktuk a

partra a holttestet, és felkapaszkodtunk mi is, körülálltuk Ácsi Lajost. Ő még mindig vigyorgott, nagy fehér fogait mutogatta a teliholdnak. És Fodó tanár úr ekkor hirtelen megvadult. Ordítani kezdett. Miránk hármunkra, Burai J.-re, Szivel Sanyira és énram ordított:

– Vízihullák akartok lenni?! Igen, azok lesztek. Vízihullák! És dinamitot kötnek a derekatokra! Azt akarjátok? Miért nem fekszetek ágyba, amikor lemegy a nap, és miért nem alusszátok ki magatokat, mire feljön a nap? Faragjatok magatoknak facipőt télire! Gyűjtsetek tűzrevalót, és fűtsetek be a kályhába. Ne a folyóparton gyűjtsatok tüzet éjszakánként! Ne álmodjatok, hanem pihenjetek, mert elég volt...

– Egyszer majd elmeséljük az álmaintak – mondta Burai J.

Fodó tanár úr elhallgatott, nagyon nyelt, feldúltan állt előttünk. Mi pedig felsorakoztunk, mint az osztályban időnként, amikor pofonokra vártunk. Most is arra vártunk, és nem bántuk volna, ha Fodó tanár úr felpofoz bennünket. Annyira rohadtul éreztük magunkat, hogy ezek a pofonok csak segítettek volna. De nem bántott bennünket Fodó tanár úr. Dühösen legyintett, és azt mondta:

– Valamelyiktek hívja ide a papot.

Szivel Sanyi sarkon fordult, és elrohant a parókia felé. Kanegér meg váratlanul elsírta magát. Leguggolt Ácsi Lajos mellé és sírt. Odament hozzá Borus Liza, a felesége, megsimogatta a fejét, majd ő is legug-

golt, megfogta Ácsi Lajos ernyedt kezét, és vég nélküli mormolásba kezdett.

– Neked meg mi bajod van? – kérdezte Fodó tanár úr Kanegértől.

– Elmegyek innen – hüppögött Kanegér, és közben reszketett, vizes volt rajta minden, bizonyára nagyon fázott. – Soha többé nem jövök a Szívhez, úgysem merem kiszerelni a vízimalmot. Ma éjjel is csak ülöök itt, ki akarom szerelni a vízimalmot, közben tudom, hogy nem merem kiszerelni. Jön Ácsi Lajos, jókedvű és énekel. Azt mondja, hogy tisztának érzi magát ma éjszaka, és hogy még tisztább akar lenni. Azzal leereszkedik a vízeséshez, és hanyatt fekszik a vízben, és azt mondja, hogy ma éjszaka nagyon tiszta akar lenni, és hogy jól érzi magát. Megint énekel. Halkan és nagyon szépen énekel, nekem elhíheti, én értek az ilyesmihez. Gyönyörűen énekelt, nem úgy, mint általában a parasztok, akik üvöltenek, mint a farkasok. Aztán elhallgat, nem énekel tovább, de jókedvű és nevet. És meghal.

– A tenyerébe van írva a halál – mondta ekkor Borus Liza.

– Elmegyünk innen – mondta Kanegér. – Felőlem megrohadhat a világ összes ócskavasa. A feleségem ért a tenyérjósláshoz. Szépen felöltözünk, és fellépünk a színpadokon. Én majd összecsődítem a népet, az asszony meg tenyérből jósol. Olyanok leszünk, mint az Erőművész.

– Tudsz szépen beszélni az emberekkel? – kérdezte Fodó tanár úr.

– Aj-aj – mondta Kanegér –, százszámra fognak összecsődülni, ha én hívom őket.

– Te leszel az Erőművész segédje – mondta Fodó tanár úr.

– Én? – kérdezte Kanegér, és már nem sírt, csak reszketett.

– Te és a feleséged – mondta Fodó tanár úr. – Szép asszony a feleséged, jól fog mutatni tornaruhában a színpadon. Te pedig aranyszájjal csalogatod a nézőket.

– De hát hol van az Erőművész? – kérdezte Kanegér.

– Hamarosan itt lesz – mondta Fodó tanár úr.

Igaza volt, hamarosan megérkezett az Erőművész Berecz plébánossal. Futva jöttek, Szivel Sanyi vezette őket. Berecz plébános nyomban letérdelt Ácsi Lajos fejéhez, előbb megvizsgálta, mint egy orvos, aztán összekulcsolta a kezét, és imádkozásba fogott.

– Meghalt? – kérdezte szuszogva az Erőművész, és miután senki sem válaszolt neki, nyakon ragadta Kanegért és a levegőbe emelte. – Biztosan ez ölte meg!

Borus Liza felugrott, és ököllel döngöttni kezdte az Erőművész mellét. Erre az Erőművész másik kezével Borus Liza nyakát ragadta meg, és őt is a magasba emelte.

– Engedd el őket – szólt rá Fodó tanár úr.

– Nem ők ölték meg? – kérdezte az Erőművész.

– Nem – mondta Fodó tanár úr. – Megállt a szíve.

Lehet, hogy ő akarta, hogy megálljon. Az efféle embereknél sohasem lehet tudni. Előbb-utóbb vízihulla lesz mindegyikből.

Most meg Fodó tanár úr sírta el magát kis híján. Félnézett, és hallottuk, hogy csikorgatja a fogait.

Az Erőművész végre lerakta a földre Kanegért és a feleségét, akik már alig éltek.

– Ezek lesznek a segédeid – mondta Fodó tanár úr rekedten.

– Ezek? – kérdezte az Erőművész. – Ilyen koszosan?

– Te is elég koszos vagy – mondta Fodó tanár úr.

– Majd kivakaróztok mind a hárman.

Kanegér és Borus Liza fájdalmas arccal tapogatták a nyakukat, de már szolgálatkészen és mosolyogva néztek fel az Erőművészre.

IX.

Szép temetése volt Ácsi Lajosnak, elég sokan összegyűltünk. Elég sokan eljöttek az iskolából, persze csak diákok, a tanárok közül egyedül Fodó tanár úr. A téglagyáriak valamennyien eljöttek Adamkó vezetésével, mindegyikükön sötét ünneplőruha volt, alig ismertünk rájuk. Közöttük volt Fekete Péter is, és egyáltalán nem köhögött. És ott volt még a temetésen Beles Marci bácsi és a sánta Dukay János, aki erre az alkalomra felrakta összes érdemrendjeit és kitüntetéseit, a rengeteg kitüntetés elborította a mellét. Eljött természetesen az Erőművész is Kanegérrel és annak feleségével, ők is szépen felöltöztek, és egy-egy koffer volt náluk, a temetés után azonnal elutaztak valahová, és elég sokáig nem hallottunk róluk. És ott volt Rozmaring Bandi színjózanon és nagyon boldogtalanul, egyik keze a nyakába kötve, úgy látszik, valami baleset érhette az éjszaka, sőt még a mocskos Siszta Sándor is, aki cukorból és élesztőből főzte az ocsmány pálinkáját, még ő is eljött a temetésre. És eljöttek mások is, köztük egy csomó öregasszony, akik eljárnak minden temetésre és megsiratnak boldog-boldogtalant...

Berecz Máté plébános szép hosszú beszédet mondott, és időnként felolvast a bibliából, főleg Ezékiel könyvéből. Jóformán semmit sem értettünk belőle. Pedig Berecz plébános többször is körülnézett na-

gyon jelentőségteljesen. Aztán a kántor énekszóval elbúcsúztatta Ácsi Lajost a barátaitól, de senkit sem nevezett meg a barátai közül. Végül Berecz plébános imádkozott egy sort a ministránsokkal, meg énekeltek is, és ekkor a földbe eresztették Ácsi Lajos koporsóját. Fodó tanár úr kis göröngyöt dobott a koporsó után, és odamentek a téglagyáriak és még sokan mások, és ők is földet szórtak a koporsóra. Aztán Szivel András, a temetőcsősz bekotorta a földet a sírgödörbe, és a földbe szúrt egy fakeresztet. Berecz plébános megszentelte a sírt, és megint imádkozott.

És ekkor furcsa doleg történt. Senki sem akart hazamenni. Pedig temetéseken ilyenkor már általában szétszéled a nép, legfeljebb a családtagok maradnak ott siratni még egy kicsit az elhunytat. Most senki sem sírt, viszont nem akartak hazamenni. Csak álltak ott az emberek a temetőben, hallgatagon néztek maguk elé, fejükön előrecsúszott a fekete kalap, és olyanok voltak, mint a varjak a kopár akácfáerdőben. Majdnem fél óráig álltak így, Berecz plébános már berekedt a sok imádkozástól, míg végül az Erőművész nem bírta tovább, felkappa kofferjét, és majdnem futva indult a temetőkapu felé. Kanegér és Borus Liza loholtak utána. Ezzel megbolydult a néma gyülekezet, mások is elindultak, és csakhamar kiürült a temető. A sírnál csak mi öten maradtunk: Burai J., Szivel Sanyi, Hodonicki Oszkár, Virág Péter meg én.

Szép őszi délután volt, azazhogy csak olyannak látszott, tulajdonképpen nem volt igazán szép. Mert a

nap elbágyadt az égen, nem melegített már, és a folyó felől hűvös szél kerekedett. Nagyon hirtelen megváltozott az idő Ácsi Lajos temetése napján.

– A tél szaga érződik – mondta megborzongva Hodonicki Oszkár. – Nagyon rövid lesz ez az ősz.

– Bár még rövidebb lett volna – mondta. – Ilyen bitang rossz őszt még nem éltet meg.

– minden rosszul alakult körülöttünk – mondta Virág Péter.

– Az Erőművésszel kezdődtek a bajok – mondta Hodonicki Oszkár. – Emlékezzetek csak vissza! Bár sohase jött volna ide az Erőművész!

– Hülyeségeket beszélsz – mondta. – Azt sem tudod, mi minden történt tulajdonképpen.

– Az éjjel azt álmodtam, hogy már tél van – mondta Hodonicki Oszkár. – Deréig ért a hó, és a hóban elvadult kóbor kutyák jártak. Rengeteg elvadult kutya.

– A kóbor kutyák az éjjel megtámadták Rozmarining Bandit, és összemarták a karját – mondta Virág Péter.

– Nem bántottak azok senkit – mondta Burai J. – Mi láttuk a kóbor kutyákat az éjszaka.

– Márpedig lemarták Rozmarining Bandit – bizonygatta Virág Péter. – Keszler doktor kötözte be, és három injekciót is adott neki ma reggel. És most Rozmarining Bandi egy héttig nem ihat egyetlen korty pálinkát sem. Azért olyan rosszkedvű.

– Meg Ácsi Lajost is sajnálja – mondta.

– Sortüzet kellene adnunk – mondta Burai J.

- Miféle sortüzet? – kérdezte Hodonicki Oszkár.
- Olyant, hogy a világ végéig elhallatsszon – mondta Burai J.

Szivel Sanyi hozzájárult fordult:

- Van még golyód? – kérdezte.
- Nincsen – mondta.
- Kereshetnénk – mondta Burai J. – Ha egy kis szerencsénk van, találhatunk még puskagolyót. És akkor éjszaka hatalmas tüzet gyújtanánk a temetőfal mellett, és pompás sortüzet adhatnánk.
- Milyen sortűről beszéltek ti? – kérdezte Hodonicki Oszkár.
- Hol találtad azokat a golyókat? – kérdezte tőlem
- Szivel Sanyi.
 - Az iskola padlásán – mondta.
 - Van ott még golyó? – kérdezte Szivel Sanyi.
 - Persze hogy van – mondta Burai J. – A háború alatt katonaszökevények bujkáltak a padláson.
 - Hát akkor mire várunk? – nézett rám Szivel Sanyi.
 - Előbb elmegyünk a Hofanesz kislányok sírjához – mondta.

Elindultam, és most senki sem okvetetlenkedett, jöttek utánam szó nélkül. Körüljártuk a Hofanesz kislányok sírját, és rengetegszer elmondta, hogy: „szegény Paula, szegény Angéla, szegény Blanka, szegény Noémi”. Mert nem háromszor jártuk körül a sírt, hanem legalább harmincszor, és mindenki teljes meggyőződéssel sajnálkozott a szegény Hofanesz kislányokon, még Szivel Sanyi is. Azután elmentünk az

iskolába. Reméltük, hogy nem találkozunk senkivel, és nyugodtan kutathatunk a padláson.

Csakhogy már furcsa lett volna, ha az iskolaudvaron nem vár ránk valami meglepetés. De várt. A padlásfeljáró előtt most is sakkoztak. Fodó tanár úr és Berecz plébános. Szemben egymással az asztalra könyököltek, mereven bámulták a sakktáblát, úgy belemerültek, mintha a sakkozásnál nem lenne fontosabb dolog a világon. A kezük ügyében egy pálinkásüveg állt az asztalon, alighanem az az üveg, amelyet a tégLAGYÁRBÓL elhoztunk. Az udvaron kint volt még egy harmadik szék is, Ácsi Lajos vedlett karosszéke, árván és üresen terpeszkedett a kibicek helyén.

Köszöntünk Fodó tanár úrnak és Berecz plébánosnak, Fodó tanár úr rosszkedvűen ránk nézett, és nem szolt semmit, úgy látszik, kicsit már elege volt belőlünk.

Így hát gyorsan beiszkoltunk a padlásfeljáróba, és onnan felfmásztunk a padlásra. A felgyülemlett rengeteg kacat legalább olyan árván és lélektelenül fogadott bennünket, mint Ácsi Lajos karosszéke az udvaron. Nekiestünk és feltúrtuk a sok porosodó holmit. Öten voltunk, ötfelé széleadtunk szét. Feltúrtuk a padlás minden zugát, körüljártuk a kéményeket, végigtapogattuk a horogfákat, bemásztunk minden sarokba, és találtunk ott mindenfélét, patkószegtől kezdve kibelezett ébresztőóráig, egérrágta bársonymellénytől birkakolompig, de golyót azt nem találtunk. Egyetlenegy tetves puskagolyót sem. Porosak, piszkosak és gyűröttek lettünk, hajunkra pókháló ragadt, olyan ny-

morúságosan néztünk ki, mint az Erőművész azon a reggelen, amikor elszakította Szivel Sanyiék kutyalán-cát, mi azonban még egy vékony madzagot sem tudtunk volna elszakítani. Mert nagyon elfáradtunk, és szomorúak voltunk. Ránk sötétedett ott a padláson, és mi majdnem elbőgtük magunkat.

Lemásztunk a létrán, és visszamentünk Fodó tanár úrékhoz. Segélykérőn álltunk meg az asztaluk mellett, de hát senki sem tudott segíteni rajtunk. Berecz plébános felkelt a székéből, és meggyújtotta az ereszen lógó két viharlámpát. Aztán fázósan összehúzta magát, de azért elégedetten ült vissza, mert nyerésre állt Fodó tanár úr ellen.

Ekkor jött be az iskolaudvarba a behemót Dukay János. Ünneplőruháját már levetette, a rengeteg kitüntetést leszedte a melléről, kissé kopott báránybőr bekecs volt rajta, odabicegett hozzánk, és belevetette magát Ácsi Lajos karósszékébe. Fodó tanár úr pálinkát töltött neki is, és azt mondta:

– Ácsi Lajos pálinkája. Elásta a földbe, mielőtt meghalt. Az volt a kívánsága, hogy ha megtaláljuk, igyunk az emlékére. Nagyon jó barackpálinka.

Dukay János lehajtotta a pálinkát, és azt mondta:

– A világ legjobb pálinkája.

Fodó tanár úr ekkor végigmért bennünket.

– Ti miért lögatjátok az orrotokat? – kérdezte.

– Miért nem mentek haza lefeküdni?

– Golyót kerestünk a padláson – mondta.

– Miféle golyót? – kérdezte Fodó tanár úr.

- Puskagolyót – mondta.
- Puskagolyót, mi? – hördült fel Fodó tanár úr.
- Kit akartok megölni?
 - Senkit – mondta. – Sortüzet akartunk adni.
 - Sortüzet?
 - Igen – mondta. – Ácsi Lajosért.
 - Meg a Hofanesz kislányokért – mondta Burai J.
 - Sortüzet Ácsi Lajosért és a Hofanesz kislányo-kért – dünnyögte elgondolkozva Fodó tanár úr.
 - És a Szelíd Rókáért is – mondta Burai J.
 - Az meg kicsoda? – kérdezte Fodó tanár úr.
 - Egy macska volt – mondta Burai J. – Felrobban-tották.
 - Értem – bologatott Fodó tanár úr. – A különc macska. Lehet, hogy jól járt azzal, hogy felrobbantották. Így nem lett vízihulla belőle.
 - Gergiánért is sortüzet adnánk – mondta ekkor Hodonicki Oszkár.
 - A vadőrért, aki a nyáron halt meg – magyaráz-tam. – Nagyon kedvelt bennünket. Ott voltunk mel-lette, amikor agyonlőtték.
 - Elég balszerencsés barátaitok vannak – jegyezte meg epésen Fodó tanár úr.
 - A Bódi nevű bivalyért is sortüzet adnánk – mondta Burai J. – Eltörte a gerincét munka közben, és le kellett taglózni. Egyszer már adtunk sortüzet a sírjá-nál, de szerintem megérdemel még egyet.
 - Attól tartok, hogy ennyi golyót nem fogtok ta-lálni – mondta Fodó tanár úr.

- Egyetlenegy sortüzet adnánk valamennyiükért
- mondta.

Dukay János ekkor nehézkesen felemelkedett a karosszékből, leakasztotta az egyik viharlámpát, és azt mondta:

- Várjatok egy kicsit.

Besántikált a padlásfeljáróba, aztán hallottuk, hogy megy felfelé a létrán. És hallottuk, hogy járkál odafönt a padláson. Nagyokat dobbantott az egészséges lábával.

Nem maradt fönt sokáig. Talán még tíz perc sem telt el, már jött is vissza, kezében egy tarisznyafélét hozott, a viharlámpát visszaakasztotta a helyére, a tarisznyát pedig a földre dobta. Hangosan megcsörrent valami. Egyszerre ugrottunk oda mind az öten. A tarisznyában golyók voltak. Legalább hatvan puskagolyó.

– Úristen! – mondta Szivel Sanyi. – Micsoda sortüzet adunk ma éjszaka.

- Elhallatszik a világ végéig – mondta Burai J.

Berecz plébános rosszallóan megcsóválta a fejét, és azt mondta:

- Nem való golyó a gyerek kezébe.

– Látták már a halált – mondta Dukay János. – Barátkozzanak meg a puskagolyóval is.

– Tulajdonképpen el kellene kozboznom tőlük a golyókat – mondta Fodó tanár úr. – Én vagyok az osztályfőnökük.

Szivel Sanyi közelebb ment az asztalhoz, és kajá-nul megkérdezte Berecz plébánostól:

- Mi az eredmény, plébános úr?
- Ha fél perc alatt nem takarodtok el innen, meg-
etetem veletek a puskagolyókat – mondta dühösen
Fodó tanár úr.

Berecz plébános viszont készségesen bemondta az eredményt:

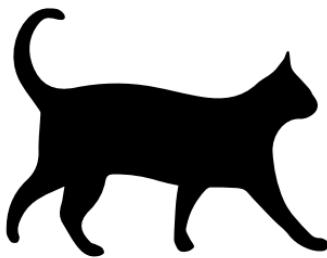
- Nyolc–három a javamra.
- Nem behozhatatlan előny – mondta Fodó tanár úr. – Egyáltalán nem behozhatatlan előny. No, menjek innen a fenébe.

Elkotródtunk gyorsan, Burai J. boldogan hozta a golyókat. A kapuból még visszanéztünk a padlásfeljáró felé. A három ember csöndben ült a kis asztal körül, fejüket összedugták, mintha valami fontos dolgot készülnének megbeszélni. Felettük, mint két tévelygő szentjánosbogár, halványan világítottak a viharlámpák.

Mi meg akkor éjszaka hatalmas tüzet gyújtottunk ott a folyónál, a keskeny gáton, a temetőfal mellett.

Tartalom

I.	5
II.	18
III.	45
IV.	70
V.	91
VI.	118
VII.	136
VIII.	157
IX.	179

Kalota Művészeti Közhasznú Alapítvány
Napkút Kiadó Kft.

1027 Budapest, Fazekas u. 10–14.

Telefon: (1) 787-5889

Mobil: (70) 617-8231

E-mail: napkut@gmail.com

Honlap: www.napkut.hu

Korrektor: Tamás Judit

Tördelőszerkesztő: Szondi Bence

Borítóterv: Keserü Piroska

Nyomdai kivitelezés: Érdi Rózsa Nyomda

ISBN 978 615 6283 52 8

GION NÁNDOR REGÉNYEI 4.

- Nézd, mit találtam – mutattam neki a golyókat.
 - Golyók?
 - Igazi puskagolyók.
 - Gondolod, hogy jók még?
 - Miért ne lennének jók?
 - Ki tudja, mióta hánýódnak itt a padláson – mondta Burai J.
- A golyó sohasem romlik meg – mondta. – Akarod, hogy cseréljünk?
 - Nem – mondta Burai J. – Puska nélkül semmit sem érnek a golyók.
 - Lehet, hogy egyszer puskát is találunk.
 - Tulajdonképpen utálom a puskát – mondta Burai J., és övébe dugta a vadászkést. – A puska csak bajt hoz az emberre.
 - Ahogy akarod – mondta csalódottan, és zsebre raktam a golyókat. Mondhattam volna, hogy a vadászkés is bajt hozhat az emberre, de Burai J. úgysem hitte volna el.

2490 Ft

9 786156 283528

